

VLOGA MANJŠINSKIH GLASIL

Dandanes je tiskana beseda eden od glavnih medijev v poročanju in sporočanju. In to kljub velikanski konkurenci s strani najmodernejših tehničnih sredstev, od radia in televizije do faksa in računalnikov. Sicer pa tudi slednji v sodobni tehnologiji pomagajo in pravzaprav ustvarjajo tudi naše časopise in revije, tako

LE PEUPLE VALDOTAIN

da je med vsemi le neko pametno in primerno skladje. Ne bomo se na tem mestu ustavljali ob časopisu na splošno, ampak ob manjšinskem tisku. Ta igra zlasti v našem primeru svojo nenadomestljivo vlogo in pravzaprav ohranja živo in povsod prisotno slovensko besedo, ki je morala v nedavni preteklosti toliko trpeti zaradi fašističnega preganjanja.

Las montanhas partien los aigues e jonhon los omes

Aquel que vol de aigua qu'ara chut qu'anc a l'uell de la font

JOURNAL OCCITAN

V Trstu je bil ob koncu prejšnjega tedna posvet urednikov in časnikaev manjšinskih dnevnikov iz držav Evropske unije. To je bil gotovo pomemben dogodek in srečanje toliko predstavnikov tiskane besede raznih evropskih manjšin je zelo dragoceno. Niso pa manjšinska glasila le dnevniki. To so tudi tedniki, štirinajst dnevniki in drugi periodični listi ali revije. Upamo si trditi, da je prav ta druga skupina časnikov pri manjšinah (zlasti v Italiji, pa tudi drugje) še bolj prisotna in pomembna. Malo ja namreč manjšin, ki zmorejo svoj dnevnik. V Italiji ga imata le nemška in slovenska narodna skupnost. Vse druge se morajo zadovoljiti s tedniki ali mesečniki.

Slovenci smo zelo navezani na tedenski tisk, kar velja zlasti za nas Primorce. V drugi povojni tradiciji imamo celo vrsto tednikov (Slovenski Primorec, Teden - nato Katoliški glas, Demokracija, Novi list, Soča, da imenujemo le glavne). Danes se predstavlja naš Novi glas, v Benečiji Novi Matajur, pa še štirinajst dnevniki Dom. Koroški Slovenci imajo tednika Naš tednik in Slovenski vestnik. To so le najpomembnejša redna glasila in pri tem ne omenjamo izrazito strankarskih listov. Vsi ti igrajo na svojem področju in v svojem okolju zelo pomembno vlogo, tako v informaciji kot v formaciji svojih bralcev.

Poglejmo, kako je s tovrstnimi manjšinskimi glasili med drugimi manjšinami v Italiji. Nemška manjšina v Južnem Tirolu ima poleg dnevnika Dolomiten več tednikov, med njimi Volksbote, ki je blizu stranki SVP. Na tem mestu pa bomo omenili le glasila nekaterih manjšin.

ANDREJ BRATUŽ

02 POLITIKOM DIŠIJO SLOVENSKI GLASOVI

LJUDEM, KI JIH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.

03 SZSO POKONČNO STOPAMO V ŽIVLJENJE

04 Jurij Paljk MALOKDO GOVORI O SOLIDARNOSTI

05 Danijel Devetak VELIKI POMENI VELIKE NOČI

06 Nada Pertot SPOMIN NA PISATELJA MILANA LIPOVCA

07 Andreja D. Antoni ŠVEJKOVE PRIGODE

08 Erik Dolhar PODPISI PROTI ODLAGALIŠČU AZBESTA

10 Iva Koršič / pogovor BARBARA RUSTJA

13 Erika Jazbar "SLAVIA", PONOS NA LASTNO ZEMLJO

15 Ivan Bajc / pogovor MARKO KALC

16 ŠZ OLYMPIA: 19. TURNIR P. SPAZZAPAN

PO POTRESU V GORNJEM POSOČJU

ODPRTEGA SRCA IN ODPRTIH ROK!

IGOR DEVETAK

Med prvo svetovno vojno je Luigi Barzini, dopisnik za Corriere della Sera s krvavega soškega bojišča, bajal o zahrbtnih nadnaravnih silah, ki jih gora Krn skriva v sebi. Tragedijo za italijanske vojake na kobarški fronti je tako povzdignil na raven epike, kjer se človek zaman bori proti premočni naravi. Vse dni prejšnjega tedna sta zasnežena in z lenimi meglami obložena Krn in Kanin pod svinčenim nebom obujala Barzinijevo mračno podobo. Točno pod njima je bilo žarišče rušilnega potresa, ki je na velikonočno nedeljo samo nekaj minut pred eno uro hudo prizadel ljudi na Tolminskem, Kobarškem in Bovškem.

Pri ljudeh v Gornjem Posočju je danes še posebno živ spomin na potres, ki je leta 1976 prizadel Furlanijo. Z gibom roke pokažejo, kako se je takrat zemlja zibala v vodoravni smeri, 12. aprila letos pa se je sila sprožila navpično. Slišalo se je bobnenje, z Rombona se je valilo skalovje. Naravi in njeni slepi sili, ki je hudo prizadela to demografsko ogroženo ozemlje, ne bodo pa odpustili ljudem, ki so pripravljeni njihovo nesrečo zlorabiti. Zato obujajo zgodovinski spomin. Niso jim neznane posledice brezobzirnega rušenja in ideološko vodene obnove po potresu leta 1976, posebno tam, kjer je bila škoda največja (glej Breginj). Obnova je skoro popolnoma zbrisala tradicionalno krajino starih vaških jeder, namesto teh so zrasla nova naselja iz montažnih hiš brez spremenljivih gospodarskih prostorov, dogradili so zadružne hleve, na Tolminskem in Kobarškem tudi z uvajanjem industrijskih con dušili kmetijstvo in male obrti. Zmanjkalo pa je denarja za korenito sanacijo poškodovanih zgradb in za protipotresno gradnjo novih, še zlasti v odročnih krajih. To je bila tudi

usoda vasic pod Krnom. Po nesrečnem naključju se je prav pod njimi zemlja letos najmočnejše stresla.

Drežniške Ravne in Magozd na pobočju Krna sta na Kobarškem najbolj prizadeti vasi. Med tamkajšnjimi ljudmi je veliko pastirjev. Večina njihovih hiš bodo morali po predvidevanjih porušiti. Zanimanje zanje in za vse ostale žrtve potresa, ki so ga od prvega dne izkazovali visoki predstavniki države, pri prebivalcih višjih leg ni zbrisalo bojazni, da bo zanje pomoči veliko manj kot za vidnejša središča, ki se morajo kakorkoli pripraviti na turistično sezono. Niso prizadete samo zgradbe, temveč predvsem duše, je povedal kobarški župnik. Napetost, stisko in tesnoba prvih dni po potresu je hladno deževno vreme samo še poglobljalo. Ljudje so čakali na državno pomoč, si želeli, da bi ta bila takoj čimbolj popolna. Bili so razočarani, ko so zagledali neopremljene bivalne kontejnerje, ki jim jih je poslala mlada država.

Ob ministrih in državnih funkcionarjih so si komisije izvedencev ogledovale poškodbe, preučevale takojšnje uk-

17. aprila 1998 - na glavni cesti skozi Bovec

repe, nato so začele načrtovati dolgoročne posege. Upati je, da se dobro zavedajo potrebe po sočasnem razmišljanju o obnavljanju stavb in oživljanju gospodarskih dejavnosti. Socialno stanje predvsem na Kobarškem in Tolminskem danes ni najbolj rožnato. Preživele tovarne so odpustile lep delež delavcev, marsikdo si je poiskal delo drugje, tudi v Italiji, na primer v tovarnah stolic v Manzanu. Mladi odhajajo. Kmetijstvo in živinoreja sta tudi na tleh. Sama središča so demografsko na psu, kaj šele vasi. Kjer ne uspeva turizem, ima gospodarstvo klavrne možnosti oživitve.

Življenje v Posočju umira tudi zato, ker ni spodobnih

cestnih povezav, žil dovodnic. Država je obljubljala in ni izvajala. Znano je, da je nekoč zahajal v Kobarid celo vlak. Bo država storila vse, kar je v njeni moči, da popravi razdejanje, in še več? Se bo lotila reševanja Posočja s preseljevanjem, oživljanjem kmetijstva, obrti, spodbujanjem malih podjetij? Potres je izdal stare, nezaceljene rane na hišah in na družbenem telesu.

V Furlaniji so se po potresu pred dvaindvajsetimi leti izkazali predvsem ljudje. Zagrizli so se v delo, ne da bi lenobno računali samo na državo. Se bo iz današnje stiske izcimila volja, da se naredi konec temu žalostnemu propadanju?

STRAN 16

SVET OKROG NAS

POLITIKOM DIŠIJO SLOVENSKI GLASOVI

Spet se ponavlja stara zgodba. Slovenci v Italiji že od samega vstopa v veljavo ustave pred 50 leti zahtevamo njeno uresničitev v zvezi s 6. členom, ki govori o zaščiti jezikovnih oz. narodnih manjšin.

Marsikatera stranka tako imenovanega ustavnega loka je ob raznih priložnostih, zlasti ob volitvah, obljubljala Slovincem, da se bo odločno zavzemala za zaščito njihovih pravic tudi pri dejanskem uresničevanju le-teh. Edina izpolnjena obljuba je šolski zakon iz leta 1961, ki pravzaprav ni dal nič novega, temveč je le uzakonil že pod anglo-ameriško upravo ustanovljene slovenske šole na Tržaškem in Goriškem.

Tako se slovenska manjšina še vedno ukvarja z zahtevami po sprejetju globalnega zaščitnega zakona, ki so ga v zadnjih desetletjih stalno obljubljale razne vlade, a dlje od začetne razprave v pristojnih parlamentarnih komisijah ni šlo. Ko je bila stranka KPI še enotna, je vsake volitve brezobzirno izkoristila za politično obračunavanje z vladnimi strankami, da so ji številni slovenski volivci zaupali svoj glas. Dejstvo je, da iz te levičarske oziroma opozicijske moke ni bilo kruha.

Tudi sedanja vlada levega centra, ki je že tretje leto na oblasti, ni še premaknila tehtnice v smeri naših pravic, kljub temu da so jo na zadnjih parlamentarnih volitvah pod-

prle vse najpomembnejše manjšinske komponente.

Zaskrbljeno celo ugotavljamo, da se tudi obe glavni levičarski stranki DSL in SKP načelno zavzemata za odobritev zaščitnega zakona, vendar ne naredita odločilnega koraka, ki bi prekinil večdesetletno zavlačevanje. Nasprotno, imamo vtis, da sta pripravljena v marsičem popustiti.

Nenadomestljivo vlogo v teh prizadevanjih opravlja stranka Slovenske skupnosti, ki kot edina neposredna predstavica manjšine stalno opozarja ostale manjšinske komponente, da v bistvenih stvareh ne smemo popustiti. To velja zlasti za pravico do rabe materinega jezika v odnosih z oblastmi na celotnem narodnostno mešanem ozemlju.

PRED DEŽELNIMI VOLITVAMI

Sedaj smo pred deželnimi volitvami, ki bodo prihodnjega 14. junija po starem volilnem zakonu, ki ga je pred nedavnim deželni svet tako "popravil", da še bolj otežkoča izvolitev predstavnikov manjših političnih strank. Med te že po svoji naravi sodi Slovenska skupnost, edina manjšinska politična stranka. Lista, ki ne prekorači praga 4,5 odstotkov veljavnih glasov, ne

izvoli nobenega deželnega svetovca. Vsi poskusi, da bi dežela Furlanija-Juljska krajina zagotovila vsaj minimalno zastopstvo slovenske manjšine po zgledu Slovenije in Hrvaške glede zastopstva italijanske manjšine, so bili zaman.

SSk je s polno odgovornostjo pred svojimi volivci presodila, da bi ji pristop k novoustanovljenemu Projektu avtonomij omogočil izvolitev predstavnika v novi deželni svet. Kot znano, so se stvari zapletle zaradi nepričakovane umika Illyjeve komponente iz omenjene naveze. Stvari se še razvijajo in vodstvo Slovenske skupnosti si nadalje prizadeva, da bi se uspešno premostile nastale ovire. S tem v zvezi ne moremo mimo nekaterih grobih poskusov izvajanja političnega šakalstva zlasti s strani pokrajinskega tajnika SKP Jacopa Veniera. V zadnjem tiskovnem poročilu (glej PDZ dne 17. aprila) brez vsakega vzroka na informbirojevski način napada samostojno manjšinsko stranko in se polemično spravlja nad njene volivce. Takšnega brezobzirnega napada na slovensko politično organizacijo nismo doživeli že vrsto let in sam po sebi odslikava politično šibkost, domišljavost in nizko politično kulturo avtorja, ki Slovencev očitno ne zmore obravnavati drugače kot navadno volilno blago.

OB PRVEM KONGRESU BERLUSCONIJEVEGA GIBANJA

RES POLITIČNA STRANKA?

Osrednji dogodek v italijanski notranji politiki je prejšnji teden gotovo bil prvi kongres gibanja "Naprej Italija" (Forza Italia), ki je trenutno najmočnejša sila italijanske opozicije.

Kongres se je končal z izvolitvijo strankinega predsedstva, medtem ko je bil Silvio Berlusconi izvoljen za predsednika s ploskanjem. Omeniti je dalje treba množično zborovanje v Milanu, s katerim se je Berlusconi gibanje hotelo italijanski javnosti pokazati kot edini naslednik De Gasperijske krščanske demokratske stranke, ki je bila 18. aprila 1948 na državno-zborskih volitvah porazila socialkomunistično ljudsko fronto in Italijo ohranila v zahodnem demokratičnem taboru. Berlusconi tudi ne skriva ambicije, da bi njegovo politično gibanje postalo vodilna politična sila in tako prevzelo mesto in vlogo, ki ju je nad štiri desetletja imela Krščanska demokracija. To je Berlusconi večkrat poudaril na kongresu, pri čemer je zelo grobo napadel predsednika vlade Prodi in njegove katoliške somišljenike, češ da so sopotniki D'Alemoveh levičarjev in Bertinottijevih komunistov.

Berlusconi skuša za svoj načrt pridobiti predvsem prišaste in simpatizerje Severne lige. V tej zvezi opozarja, da bi se vprašanja, ki posebej zanimajo Severno ligo, lahko uveljavila po vzoru in zgledu Velike Britanije. Tu so namreč izoblikovali mehanizem - v

angleškem jeziku "devolution" - ki ureja razmerje med Škotsko in Anglijo, pri čemer je slednji priznana široka zakonodajna in upravna avtonomija. Voditelj Severne lige Bossi je takoj odgovoril, da načelno sprejema Berlusconijevo ponudbo, a je hkrati zahteval, naj gibanje "Naprej Ita-

lija" izstopi iz dvodomne komisije in jo torej politično pokoplje ter naj podpre predlog o izvolitvi ustavnega zbora. Tu je po njegovem najboljši primeri mesto za razpravo o mehanizmu, imenovanem "devolution".

Berlusconi je na kongresu zelo ostro grajal zlasti milanske javne tožilce in s tem priliziral še dodatnega olja na žerjavo, ki že leta tli nad celotnim italijanskim sodstvom. Nadaljnji razvoj dogodkov pa bo kmalu pokazal, če je s tem kongresom gibanje "Naprej Italija" zares postalo resnična politična stranka.

DL

AVSTRIJSKE PREDSEDNIŠKE VOLITVE

THOMAS KLESTIL OSTAL PREDSEDNIK DRŽAVE

Nedeljske volitve v Avstriji, ki so proti koncu prinesle že kar nekaj špekulacij, so mimo. Avstrijsko javno mnenje, ki so ga jeseni lanskega leta in pred nedavnim izvedla sredstva javnega obveščanja, je predvsem v enem ostalo nespremenjeno: kljub želji nekaterih kandidatov - letos jih je bilo skupno kar pet - je po drugem volilnem krogu "stari" predsednik, skoraj 66-letni Thomas Klestil, ostal in postal še "novi" predsednik.

Čeprav je bil dosedanji predsednik Klestil na volilnih listih označen šele na tretjem mestu, mu protikandidati izkušeni in priljubljeni niso mogli izpodbiti. Že po pred-

videvanjih medijev se je Klestil s 66% uvrstil na prvo mesto, medtem ko je drugouvrščena Gertraud Knoll, evangeličanska superintendantka in najmlajša kandidatka, prejela 16%, Heide Schmidt 10%, Richard Lugner 6% in Karl Walter Nowak le 1%.

Kateri je bil dokončen izid volitev (na volišča so šli samo 4,3 milijoni Avstrijcev na skupnih 5,8 milijonov, t.j. 74% volilnih upravičencev)? Klestil je zmagal s 63,5% glasov, Gertraud Knoll je prejela skoraj 600.000 glasov (13,5%), za njo se je z 11% uvrstila Heide Schmidt, skoraj 10% volivcev se je odločilo za Lugnerja in 2% za zadnjouvrščenega Nowaka.

RB

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

KAJ BREMENI SLOVENSKO PRIHODNOST?

Resnica je, da prijetni in plodni odnosi znotraj istega naroda nikakor niso tako lahko uresničljivi, kot bi se zdelo na prvi pogled. Dovolj je le pogledati v zgodovino tega ali onega naroda. Pa ne samo v zgodovino, tudi v sedanjost. Že Italija je odlični primer, kje in kako globoka je meja med civiliziranim sobivanjem političnih različnosti in med izključujočo ostrino, ki jo je na nedavnem kongresu Naprej Italija izpričal Silvio Berlusconi. V nasprotju z njim se je Romano Prodi nemalokrat tehtno zavzel za bipolarizem razvite demokracije, ki seveda vzdržuje različnosti, vendar izven nevarnih napetosti. Ob vsem tem torej ni do kraja presejnetljivo, da v novejšem času mlado državo Slovenijo pretresajo dogodki, ki mnogokrat nerazsodno stopnjujejo politično sceno in želijo tako ali drugače dobesedno izničiti nasprotnika. Dediščina slovenske preteklosti je, da sta liberalno-ateistični in narodno-katoliški del zares zelo daleč vsaksebi. Posledica tovrstne dediščine je, da dnevna politika žal podcenjuje nevarnost preveč oddaljenih političnih izhodišč in dejanj, predvsem pa se zdi temeljitejša zблиžanje med različno mislečimi Slovenci neizvedljivo, zato je takoj pri roki približevanje k drugim. Z drugimi besedami: lažje kot zблиžati se z drugače mislečim Slovincem je približati

se sorodno mislečim izven slovenstva. V tej točki postaja za Slovenijo, kakršna je danes, celo Evropa priložnost, da ni treba odpravljati razdalj med Slovenci samimi. Zaradi podobnih razlogov naj bi se Slovenija povezovala z Beogradom, kakor tudi naj bi drugi del Slovencev preko Cerkve navezoval svoje zunanje stike lažje in raje kot pa z lastnimi rojaki, nosilci povojnega sistema. Iz navedenih namigov ali dejstev ni težko ugotoviti, kako plodna tla imajo danes v Sloveniji vsakršna propagandistična natolcevanja, ki notranje slovenske razdalje seveda le še večajo.

V milejših okvirih velja podobno za našo manjšino. Do resničnega notranjega zблиžanja prihaja zelo počasi in tudi tu je mogoče razbrati težnje enega in drugega dela manjšine po zблиževanju s podobno mislečimi izven manjšinskega prostora. Kot v primeru Slovenije tudi tukaj odklanjanje temeljitejšega notranjega zблиžanja izvira vsaj iz povojne preteklosti, če že ne iz bolj oddaljene zgodovine. Zdi se več kot jasno, da prepočasno zблиževanje političnih različnosti znotraj iste narodnostne skupnosti to isto skupnost v celoti izdatno slabi. Težko pride do skupne volje, pa še tedaj je lahko izsiljena in v prid le enem delu. Poleg tega utegne biti res, da je zavračanje zблиžanja znotraj istega naroda izven časa in zato toliko bolj škodljivo. Vodi namreč tudi v prepustitev dobršnega dela lastne suverenosti drugim, in sicer v takšno prepustitev dobršnega dela lastne suverenosti drugim, ki je prostovoljna in zanjo ni mogoče kriviti drugih.

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

ZA POMOČ PRIZADETIM OB POTRESU V POSOČJU

Odbor Sveta slovenskih organizacij je na svoji redni seji izrazil solidarnost s prizadetimi ob potresu v Posočju. Obenem poziva vse, ki bi želeli pomagati rojakom v Sloveniji, da lahko oddajo svoje prispevke na naslednje naslove:

- sedeži SSO v Trstu, Gorici in Čedadu
- Slovenska prosveta Trst
- Sklad Mitja Čuk
- uredništvo Novega glasa v Gorici in Trstu
Kot prvi prispevek so odborniki SSO zbrali 850.000 lir.

VSA PRISPELA POMOČ BO IZROČENA SLOVENSKI KARITAS.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

V TRSTU SREČANJE MANJŠINSKIH DNEVNIKOV

ZA EVROPSKO SODELOVANJE

V četrtek, 16., in petek, 17. t.m., je potekalo v Narodnem domu v Trstu, kjer je zdaj sedež Visoke šole modernih jezikov za prevajalce in tolmače, prvo srečanje dnevnikov v manjšinskih jezikih Evropske zveze. Priredila sta ga Primorski dnevnik in Slovenski raziskovalni inštitut v sodelovanju z deželo Furlanijo-Juljsko krajino oz. deželnim ravnanstvom za evropske zadeve in mednarodne odnose pod pokroviteljstvom predsedstva italijanske vlade in časnikarske zbornice. Pobudo je finančno podprla Evropska komisija, svojo podporo pa sta na krajevni ravni nudili tudi Nova tržaška kreditna banka in Zadruga kraška banka.

S 1. STRANI

MANJŠINSKA GLASILA

Le Peuple Valdôtain je tedensko glasilo francosko govoreče jezikovne skupnosti v Dolini Aosta. Izdaja ga tamkajšnja avtonomistična stranka *Union Valdôtaine*, ki je vodilna politična sila v tej avtonomni deželi s posebnim statutom. Valdostanski tednik je politično-kulturne vsebine, prispevki so v glavnem v francoščini, nekaj člankov je tudi v italijanščini, kdaj pa kdaj tudi v tamkajšnjem dialektu "patois". Gotovo je ta list verna slika dela in življenja v tej alpski dolini, ki skuša trdno ohraniti svoje etnične in kulturne tradicije.

Ousitanio vivo (Jornal Occitan) pa je mesečno glasilo gibanja *Movimento Autonomista Occitano* (MAO), politične sile Okcitancev v pokrajini Cuneo v Piemontu. Pisano je v glavnem v italijanščini, prinaša pa tudi veliko člankov v provenalskem jeziku. V glavnem obravnava domačo problematiko okcitskih dolin, prinaša pa tudi kratke novice iz manjšinskega sveta.

Furlani so imeli v prejšnjih letih tudi svoja periodična glasila, kot **Patrie del Friuli** ali **Friuli oggi**, pa še kaj drugega. Danes pa kaže, da je tak periodični tisk med njimi zamrl. Na Sardiniji pravzaprav ni rednega glasila v domačem jeziku, izdajajo pa razne kulturne revije (npr. **Sesuja**) ali pa občasne liste v sardinščini ob raznih volitvah. Na jugu je nekaj publikacij, ki obravnavajo tudi probleme raznih jezikovnih skupnosti (albanske, grške).

Vse to kaže na veliko dejavnost in pomembnost periodičnega tiska glavnih manjšin v Italiji. Prav preko tednikov ali mesečnikov se tako širi ideja o samobitnosti in politični ter kulturni identiteti narodnih skupnosti, ki hočejo živeti in doseči v evropskem duhu in po republiški ustavi zajamčene pravice.

FOTO KROMA

Dvodnevna srečanja so se udeležili predstavniki 32 dnevnikov iz 11 evropskih držav. Čeprav se je naslov srečanja nanašal na manjšinske dnevnikarje v EZ, so bili na posvetu tudi predstavniki nekaterih dnevnikov, ki delujejo v državah, ki niso v Zvezi. Gre namreč za ruski dnevnik *Estonia* iz Tallina, madžarski dnevnik *Uj Szó* iz Bratislave, italijanski dnevnik *La voce del popolo* z Reke ter albanski dnevnik *Rilindja* in *Bota Sot*, ki izhajata v Švici, saj na Kosovu ni možnosti, da bi izhajala.

Kateri pa je bil glavni namen tega srečanja? Predvsem ta, da pride med manjšinski dnevnikarje do večjega povezovanja in spoznavanja ter skupnih pobud. Doslej se dnevnikarji manjšin, z razliko od televizij, še niso srečali oz. povezali v skupno telo. Tako je prišlo na tržaškem srečanju do nekaterih pomembnih odločitev, ki so izšle iz dela po skupinah, ki je sledilo predstavitvi posameznih dnevnikov.

Najpomembnejši sklep je bil ta, da se ustanovi tiskovna agencija za manjšine. Glede tega je bil predstavljen že prvi načrt, po katerem bi ta agencija delovala po celi Evropi, njeni dopisniki pa bi bili časnikarji, ki že delujejo v okviru obstoječih manjšinskih dnevnikov oz. drugih medijev. Jezik naj bi bil angleščina, delo pa bi potekalo na čim višji strokovni ravni. V pričakovanju na uresničitev tega načrta, ki bi moral steči leta 2000, bi lahko kratkoročno opravili preizkus: krili naj bi določeno manjšino s pomočjo neke evropske ustanove in druge mednarodne organizacije. Predlagano je bilo, naj se obravnava področje Katalonije, saj ta dežela ni premajhna, med Katalonci pa je veliko število profesionalnih časnikarjev, na katere bi se lahko naslonili.

Poleg tega so padli tudi nekateri drugi predlogi: med temi ustanovitev skupnega dnevnika za vse evropske manjšine in povezava po internetu oz. elektronski pošti med manjšinskimi dnevniki. To bi gotovo pripomoglo k večjemu medsebojnemu povezovanju pa tudi pomoči: večji oz. trdnější dnevniki bi

lahko pomagali šibkejšim z nudenjem tehnologije (npr. ko pride do njene zamenjave) in podobnim.

Poleg rednega dela srečanja je treba tudi omeniti, da so v četrtek zvečer udeleženci prisluhnili koncertu Trža-

škega okteta, naslednji večer so se srečali s predstavniki organizacij Slovencev v Italiji, v soboto, 18. t.m., pa so se odpravili v Slovenijo na obisk Postojnske jame in idrijskega muzeja.

IŽ

SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ TRST, GORICA, ČEDAD

prireja posvet na temo

IDENTITETA IN MANJŠINA ZAVEST IN ODNOSI Z MATICO

Petek, 24. aprila 1998, ob 16. uri
Mala dvorana
Kulturnega centra Lojze Bratuž
Gorica

Od 3. do 9. t.m. je v švedski prestolnici Stockholm potekal tradicionalni velikonočni seminar Mladine evropskih narodnostnih skupnosti (MENS-YEN). Tokrat ga je priredila finska manjšina na Švedskem, udeležilo pa se ga je 120 mladih pripadnikov 13 manjšin iz raznih držav zahodne in vzhodne Evrope. Po nekajletnem premoru se je seminarja udeležilo tudi zastopstvo Mladinske sekcije Slovenske skupnosti in Mladih v odkrivanju skupnih poti, ki so ga sestavljali Francesca

VELIKONOČNI SEMINAR MENS V STOCKHOLMU

Simoni, Andrej Maver in Štefan Pahor. Poleg njih je bilo v Stockholmu prisotnih še sedem mladih koroških Slovencev. Francesca Simoni in Andrej Maver sta nam v krajšem pogovoru orisala potek letošnjega seminarja.

Prvi dan seminarja je bil posvečen sprejemu, kulturnemu sporedu in predstavitvi

posameznih manjšin, v naslednjih treh dneh pa je potekalo delo po skupinah. Vsaka skupina je vzela v pretres določeno področje: politiko, institucije, vzgojo, medije, šport, kulturo itd. Po treh dneh dela so skupine predstavile zaključna razmišljanja.

En dan je bil posvečen občnemu zboru MENS-a, ki pa je potekal nekoliko neobičaj-

specifični pristojnosti uprav, ki so zadržane za zaščito manjšin. Sicer je bila omenjena možnost, da bi prišlo do poskusnih oddajanj v več jezikih (izrecno se je omenila samo furlanščina). Kar se tiče slovenščine, ni torej nič novega: zopet se je zamudila lepa priložnost, da bi tako dežela F-Jk kot družba RAI pokazali poslušalci manjšinske problematike, ravno zaradi katere ima dežela poseben statut oz. avtonomijo, s katero si njeni predstavniki tako polnijo usta.

IŽ

Mesec april, obdobje pred skavtskimi obljubami, ki bodo za tržaško vejo v nedeljo, 26. aprila, v Bazovici, za goriško pa v četrtek, 1. maja, na Peči, je gotovo eno osrednjih obdobjev življenja naše organizacije. Novinci, ki so od oktobra dalje spoznavali skavtske vrednote in stil življenja, se mrzlično pripravljajo, da bi opravili eno izmed prvih samostojnih izbir. Pri svoji časti bodo obljubili, da bodo vestno služili Bogu in domovini, da bodo pomagali bližnjemu in spoštovali skavtske zakone. Ker imam vtis, da vsi sami ne dajemo temu dogodku prave veljave, bi rad o tem na kratko spregovoril.

Marsikdo podcenjuje obljube in misli, da je jurjevanje samo lep praznik, izviran obred brez globljega smisla, skratka neke vrste folklor, ki jo skupina še nedoraslih mladih (beri voditeljev) prireja za otroke, ki si pa domišljajo, da so že veliki. V naši skupnosti najdemo včasih tudi druge (žal so to tudi zelo razgledani ljudje), ki poimen obljub razvednotijo tudi, v kolikor razumejo pozitivnost tega dejanja in torej pozitivnost skavtizma samo v luči zbiranja slovenske mladine in ustvarjanja neke vrste rezervarja, bodočega pomladka npr. kakšne politične stranke ali kulturnega društva. Upam si trditi, da le-ti ne razumejo ali norejo razumeti dejstva, da je skavtska organizacija izključno vzgojna organizacija, na kar jasno kažejo že besedilo obljube in obred jurjevanja. Skavtizem ima pred sabo osebo in njeno rast. Tega ne moremo in ne smemo razvednotiti, ne smemo namreč obravnavati obljube kot rutinsko gesto, saj izrečene besede postanejo v ustih enajstletnika pogumna izbira, prvo samostojno načrtovanje osebne poti, ki bo posameznika, če se bo na tej poti prepoznal in vztrajal, pripeljalo do tega, da dozori v člo-

veški polnosti in postane mož/žena, ki spozna, da mu je bilo življenje darovano za izpolnitev resnično velikih del. S tem dejanjem nam je lahko marsikateri otrok v zgled, saj znotraj svojih meril opravi korak, ki ga marsikateri odrasel človek ni sposoben narediti. Tiste besede so torej v tej luči izrednega pomena, saj razkazujejo življenjsko moč mladih in njihovo željo, da pokončno in pripravljeni stopijo v življenje, da postanejo dejavni člani družbe, da postanejo, kot bi rekli z evangeljskimi besedami, sol zemlje. V sebi so namreč začutili lepoto življenja v skupnosti, lepoto službe sočloveku, moč in pomoč, ki jo daje zvestoba Bogu, in pa bogastvo naše narodne stvarnosti. Čeprav 11-letni otrok vse to samo občuti in se tega ne zaveda, se pogumno odzove temu klicu v trenutku, ko stopi pred oltar in pred načelnika, da izreče obljubo. Dobro vem, da mnogi mislijo, da pretiravam, da sem neke vrste vizionar. Trdili bodo, da mladi obljub ne doživijo, da se še besedila slabo naučijo in da ob koncu obreda pozabijo na pravkar izrečene besede. Prepričan sem, da ni tako. Vsakdo, ki naj bo še tako apatičen in celo slabo obvlada besedilo obljube, v trenutku, ko jo slovesno izreče pred sobraty in starši, občuti vso težo teh besed.

Če pa je to res, bodo spraševali skeptiki, zakaj jih je tako malo, ki izpolnjujejo to obljubo v življenju? Tem odgovorjam, da smo za to v določeni meri odgovorni tudi mi, odgovorna je naša širša žamejska skupnost, ki žal marsikdaj obravnava mlade le v luči lastnega preživetja, ne upošteva pa njihovih potreb, ki niso v protislovju s prvimi oz., si upam trditi, da jih lahko le človeško in kulturno obogatijo.

- PREDSEDNIK DEŽELNEGA VODSTVA SZSO

3

ČETRTEK
23. APRILA
1998

DRUŽINA, OTROCI IN BREZBRIŽNOST

LE MALOKDO GOVORI DANES O SOLIDARNOSTI

JURIJ PALJK

V prejšnji številki smo objavili zapis Andreja Fajta, ki je odlično uperil prst proti brezbriznosti družbe, v kateri živimo, in še posebno proti njenemu omalovaževalnemu odnosu do osnovne celice vsake družbe, kar bi tudi v naši družbi morala biti družina.

Za tiste, ki Andreja ne poznajo, povejmo, da ima številno družino, kar je za našo družbo redkost in pri sogovornikih v naši družbi prevečkrat tudi vzrok za neumestna in žaljiva dvigovanja obrvi, ko pogovor nanese na število otrok, ki dosega ali celo presega število tri. Pomenljivo dvigovanje obrvi je vsekakor sprejemljivejše od žaljivih podtonov in nesramnih opazk, ki letijo na vsako mlado družino z več otroki. To se dogaja prevečkrat tudi pri nas. V svojem zapisu ne bi rad izpadel kot človek, ki moralizira, ki se čudi in zgraža nad takimi opazkami, ker se kot časnikar nimam več komu in niti ne čemu čuditi, pa čeprav se sam vseeno zgražam in mi je neprijetno z ljudmi, ki govorijo slabo o številnih družinah, o drugih; takih družb se izogibam.

Tudi sam izhajam iz številne kmečke družine in šele sedaj, ko sem tudi sam oče, razumem, kako je moja mama bolelo, ko so ji nekoč neki nesramneži kar v obraz počitali naše ne ravno zavirljivo soci-

lano stanje - podobno stotim drugim izpred štirideset let na podeželju - in predvsem to, "kako ni bilo treba, da nas je imela štiri!" Otrok namreč! Ne morem si predstavljati naše družine drugačne, kakršna je bila, ker se mi zdi nemogoče, da bi v njej manjkalo kdo od nas otrok. Danes se žal dobivamo doma samo še za praznike in morda za kak pogreb sorodnikov, sosedov.

Rad bi povedal nekaj, kar se me osebno tiče, in sicer, kako je šla žena ponovno na delo na univerzo v Trst tri mesece potem, ko smo v družino veselo sprejeli Tino, drugo hčer. Emancipirana kolegica, ki ima doma bolnega psa in zanj zgledno skrb - vsak dan mu morajo dati injekcijo insulina, ker ima baje sladkorno - je ženo pozdravila z dobrodošlico: "A, si prišla? Bili smo prepričani, da se boš posvetila materinski vlogi, ker te tako dolgo ni bilo." In je vzela z ženinine mize knjige, s katerimi ji je med njeno odsotnostjo zavzela mesto. Pa imava z ženo samo dve

hčeri! Škoda, ker ji žena ni povedala, da nosečnosti trajajo skoraj vedno devet mesecev. Ko sem ji to omenil, mi je žena samo suho odvrnila, da nima smisla govoriti z ljudmi take vrste. Videl pa sem, da jo je stvar globoko prizadela.

Nobenega namena nimam na glas razmišljati o tem, kako dobro bi bilo imeti veliko otrok, ker nisem zato poklican, tudi zato ne, ker jih sam nimam veliko. Zavedam pa se težav, ki jih ima številna družina; do potankosti vem, kaj pomeni za oba starša dejstvo, da sta oba zaposlena. Zavedam se tudi, kakšno krivico zaposleni starši delamo otrokom, ker smo jim na voljo šele potem, ko se izčrpajo in največkrat nejevoljni vračamo zvečer z dela domov. Ta dejstva poznam in jih ne morem spremeniti, vsaj jaz ne.

O svobodnih izbirah samo tole, če že o njih ne nameravam na glas govoriti: pred kratkim sem prebral v časniku La Repubblica intervju s sedaj zelo poznano madžarsko pisateljico, ki pa piše v francoskem jeziku, ki se ga je naučila kot delavka v tovarni ur v Švici, kamor je zbežala s svojim nekdanjim možem v času 1. madžarske revolucije. Agota Kristof, tako je pisateljica ime, odgovarja tudi na vprašanje, ali je zadovoljna, ker je odšla od doma. Jasno pove, da ni, da je bil beg iz sicer totalitaristične

države njena največja napaka v življenju, pa čeprav si je v Švici ustvarila novo družino. Tako nadaljuje: "Moje življenje je bilo podobno življenju vseh priseljencev: ves dan sem delala, živela sem v majhnem stanovanju, ki ni imelo kopalnice. V takih okoliščinah je bila slavna svoboda Zahoda kaj majhna stvar. Svoboda ne služi ničesar, ko nimaš ničesar."

Vem, da govorim o stvarih, ki jih razumejo samo tisti, ki so podobne stvari poskusili oz. jih morda živijo. In vem tudi, da bodo sedaj vsi v en glas zavpili, kako denar ni pomemben in da ni vse, posebno še za družino ne, ker je ljubezen najvažnejša. To vem, se tudi strinjam. Vem pa tudi to, da danes ni veliko otrok tudi zaradi pomanjkanja sredstev, denarja torej. Ne samo zato, a tudi in predvsem zato, če lahko iz svoje male perspektive to povem. Seveda se tudi o tem ne piše. Seveda se tudi o tem ne govori.

V naši družbi je sramotno kazati drugim svojo revščino, pomanjkanje; tega nihče ne počenja rad. Tudi zato se o tem ne govori. V taki družbi je tudi moteče govoriti o tem, kako se otroci v številnih družinah lepše pripravljajo za življenje, ker so med seboj bolj solidarni.

Pozabil sem. O solidarnosti danes malokdo govori. Enega poznam. Dobil je tudi kroglo v prsi, sedaj se mu roke tresejo, star in bolan je, a ne odneha. Ne vem, koliko ljudi ga še posluša, a sveti oče zares vedno govori o solidarnosti. Eden redkih je.

vilegirani, če se ločijo ali razporočijo. To pa zato, ker ločeni (!) starši z večjo lahkoto prejema družinske doklade in druge odtegljive podpore. Ali ni to paradoks? Ali za otrokovo rast nista pomembna oba, mati in oče? Zakaj so torej nagajani ločeni starši?

Lahko upamo, da se bo z vstopom Italije v širšo zvezo kaj spremenilo na bolje, saj se bo morala država prilagoditi merilom drugih članic ekonomske in politične integracije. Upajmo, da bo staršem spet priznано dostojanstvo, ki jim ga mora civilna država priznati; nekaj se sicer giblje, smo pa še daleč od primerne reforme družinskega sistema.

Kot kristjani smo vsi klicani, da se nad problemom vsaj zamislamo. Naš Bog je veliki ljubitelj življenja. Vir življenja brez dna, tisti, ki je na Veliko noč premagal smrt in želi, da bi bilo življenje prvenstvena skrb tudi vsakogar izmed nas v vsakem najmanjšem dejanju našega vsakdana. Že samo zaradi tega ne moremo biti brezbrizni do življenja oz. zanikanja le-tega. Provokacija: splav enega samega otroka stane javne zdravstvene ustanove približno tri milijone lir. Zakaj se ta znesek ne podeli raje tistim, ki nimajo poguma, da bi še nerojenega otroka umorili?

DD

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

3. VELIKONOČNA NEDELJA

Potem se je Jezus spet razodel učencem pri Tiberijskem jezeru. Razodel pa se je takole: Simon Peter, Tomaž, ki se imenuje Dvojček, Natanael iz galilejske Kane, Zebedejeva sinova in dva druga izmed njegovih učencev so bili skupaj. Simon Peter jim je rekel: "Ribe grem lovit." Dejali so mu: "Tudi mi gremo s teboj." In odšli so in stopili v čoln, toda tisto noč niso nič ujeli. Ko se je že zdanilo, je stal Jezus na bregu, vendar učenci niso vedeli, da je Jezus. Jezus jim je rekel: "Otroci, imate kaj hrane?" Odgovorili so mu: "Nič." Tedaj jim je rekel: "Vržite mreže na desno stran čolna in boste našli." Vrgli so jo, pa je zaradi obilice rib niso mogli več izveči. Tisti učenec, ki ga je Jezus ljubil, je rekel Petru: "Gospod je." Ko je Simon Peter slišal, da je Gospod, si je opasal vrhnjo oblačilo, ker je bil gol, in se vrgel v jezero. Drugi učenci so pripluli s čolnom in privlekli mrežo z ribami: niso bili namreč daleč od brega, le kakih dvesto komolcev. Ko so stopili na kopno, so na tleh zagledali žerjavico in na njej ribo ter kruh. Jezus jim je rekel: "Prinesite ribe, ki ste jih pravkar ujeli!" Simon Peter se je tedaj vkrca in potegnil na kopno mrežo, polno velikih rib; bilo jih je sto trinpetdeset. Čeprav jih je bilo toliko, se mreža ni raztrgala. Jezus jim je rekel: "Pridite jest!" Toda nobeden izmed učencev si ga ni drznil vprašati: "Kdo si ti?"; vedeli so namreč, da je Gospod. Jezus je prišel, vzel kruh in jim ga ponudil; in prav tako ribo. To je bilo že tretjič, da se je Jezus razodel učencem, odkar je bil obujen od mrtvih. (Janez 21, 1-14.)

KAKO JE VSTALI KRISTUS NAVZOČ MED NAMI

Janezovo 21. poglavje, ki ga beremo na tretjo velikonočno nedeljo, je zagotovo dodatek k prvi redakciji Janezovega evangelija. To dokazujejo besede, ki smo jih brali na koncu evangelija prejšnje nedelje: "Jezus je vpričo svojih učencev storil še veliko drugih znamenj, ki niso zapisana v tej knjigi; ta pa so zapisana, da bi verovali, da je Jezus Mesija, Božji Sin, in da bi s tem, da verujete, imeli življenje v njegovem imenu" (Jn 20,30). Zakaj je bila ob drugi redakciji dodana še ona stran, dokaj dolgo 21. poglavje?

Prav v 21. poglavju je najbolj nazorno prikazano posebno mesto apostola Janeza; sebe predstavi kot "učenca, ki ga je Jezus ljubil in se je pri večerji naslonil na njegove prsi..." (Jn 21,20). Ta opis je narekoval raziskovalcem evangelijev domnevo, da je avtor poglavja kdo od Janezovih učencev. Na poznejši izvor kaže tudi izrazito poudarjena vloga apostola Petra, prvaka apostolov in Kristusovega namestnika na zemlji. Evangelikaška Cerkev zaradi teh razlogov zadnje poglavje Janezovega evangelija sprejema z rezervno. Tekst naj bi nastal vsaj trideset let po Petrovi smrti. Vsi omenjeni podatki nam pomagajo odkriti duhovno izkustvo, ki ga je prvotna Cerkev pridobila ob oznanilu Kristusovega vstajenja. Od vstajenja do zapisa zadnjih vrstic Janezovega evangelija je minilo okrog sedemdeset let, kar je doba človeškega življenja; dovolj dolga doba, da človek dozori in se dokoplje do bistvenih stvari. Tudi za Cerkev je bilo to obdobje ravno prav dolgo za prve globalne sinteze njenega poslanstva.

Poročilo o čudežnem ulovu rib nam govori o trdnem prepričanju prvih kristjanov o Kristusovi živi in dejavni navzočnosti v zgodovini človeštva. Vstali in poveljani Kristus spreminja zgodovino človeštva od znotraj. Je kot kvas, ki prekvasi tvarino človeštva in omogoča, da vzhaja kruh božjega kraljestva. "Vržite mreže na desno stran!" To Kristusovo naročilo apostolom je tudi za Cerkev zagotovilo duhovne rodovitnosti. Kadar razpenja mreže na "Kristusovi strani", ima zagotovilo pravega in uspešnega opravljanja poslanstva. Vstali Kristus sreča svoje učence na obali pri večerji. Evharistija, lomljenje kruha, prijateljevanje ob Kristusovi mizi, je za Cerkev vseh časov bistvenega pomena. Po evharistiji duhovno raste in se krepi. Kot so apostoli ob Tiberijskem morju Kristusa spoznali po lomljenju kruha, kristjani danes prepoznavajo njegovo navzočnost pri evharističnem snidenju, kjer se z njimi pogovarja in jih vodi na pota njegovega kraljestva.

Vstali Kristus je sam sebe izročil apostolom, zlasti Petru, katerega trikrat (kar pomeni na slovesen način) vpraša: "Ali me ljubiš?" in mu trikrat naroči: "Pasi moje ovce!" Apostolsko nasledstvo zagotavlja navzočnost Kristusove ljubezni do ljudi in do človeštva. Gre za služenje v ljubezni, služenje, ki predpostavlja hojo za Kristusom do konca, tudi preko keliha trpljenja in mučeniške smrti.

Enaindvajseto poglavje Janezovega evangelija je kakor programski osnutek za poslanstvo Cerkev v vseh obdobjih zgodovine. V njem naj bi se prepoznala tudi vsaka krščanska skupnost. Zvestoba trem nakazanim smernicam pomeni tudi zvestobo vstalemu Kristusu in njegovi živi navzočnosti v tej naši uri zgodovine.

BO V EVROPI VEČ OTROK?

Italija je po številu rojstev na zadnjem mestu na evropski lestvici, pa tudi na svetovni ravni zaseda eno zadnjih mest. Najmanj otrok se rojeva prav v naši deželi Furlaniji-Juljski krajini. Ali si lahko o betamo, da se bo ta negativna razvojna usmeritev v Evropski zvezi spremenila?

Nujno bi bilo v prvi vrsti preobraziti družinsko politiko, kajti ta je ena izmed najstarejših in v tem trenutku najmanj primernih na stari celini; vsekakor pa je nespodobna, da bi iskala rešitev neustavljivega staranju prebivalstva. Da bo Italija v skupini prvih držav stopila v Evropo, je danes gotovo; treba pa je videti, v kakšnih razmerah bo naredila ta korak, saj se prebivalstvo v nobeni drugi evropski državi povprečno ne stara s tako hitrostjo kot na italijanskem polotoku. Če gremo tako naprej, tvegamo, kot dajejo razumeti uradne statistike, da bomo stopili v Evropo kot država upokojencev, zapisana izumrtju.

Italijanska politika dejansko ne omogoča družinam,

da bi si "privoščile" več kot enega otroka zaradi skromnih družinskih doklad in neprijemnih državnih ekonomskih podpor. Zelo različno je stanje v drugih evropskih državah. V Nemčiji npr. daje država 73 tisoč lir za prvega otroka, 142 tisoč za drugega, 227 tisoč za tretjega, po 247 za vsakega nadaljnjega. V Franciji prejmejo starši za prvega otroka podporo 290 tisoč lir, ki se za vsakega naslednjega viša do zneska 1.240.000 lir za šestega otroka. Staršem, ki dajo življenje vsaj trem otrokom in zapustijo delo, da bi se posvetili vzgoji otrok, država prizna dodatno podpo-

ro 903 tisoč lir mesečno. Celotna Velika Britanija se kaže dobrobrsno s starši, saj podeljuje 116 tisoč lir za prvega otroka, po 93 tisoč lir. To so jasne in zgovorne številke, ki dokazujejo, kako obstaja objektivni interes države, da bi spodbujala ohranitev produktivnih moči, ki so sposobne proizvajati vsaj toliko, kolikor je potrebno za vzdrževanje starejših, upokojenih generacij.

V Italiji z ene strani ne obstajajo razmere, ki bi spodbujale starše, da bi dali življenje več otrokom, z druge strani pa prihaja do paradoksa, saj so zakonci nekako pri-

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

ZALOŽBA LIPA / VELIKONOČNE PRIDIGE

VELIKI POMENI VELIKE NOČI

DANIJE DEVETAK

Oktobra 1994 je bila v Rimu ustanovljena založba z imenom Lipa. Sveta rastlina za slovanske narode je v krščanski simboliki dobila pomen drevesa vstajenja; pod lipo pred hišo so se ljudje srečevali in se pogovarjali...

Sam papež Janez Pavel II. je zaupal založbi, ki se je rodila okrog študijsko-raziskovalnega Centra Aletti v Rimu, nalogo, da poglobi odnos med vero in kulturo v sodobni Evropi, ki je prenasajena z znanostjo in abstraktno mislijo. Čas je, da se začnemo ukvarjati z živo kulturo, s stvarnimi vprašanji, z življenjsko modrostjo. Cerkve si ne zakriva oči pred izzivi sedanjosti, z vnetostjo pa hoče iskati znatraj nje znamenja upanja. Založba Lipa želi v dialogu med kulturami odkrivati krščansko obličje Evrope. Pri tem išče sintezo vzhodnega in zahodnega duhovnega izročila kristjanov, ki naj postanejo živo tkivo za prihodnost Evrope; vse to na temeljnih načelih osebe, dialoga in odnosa.

Doslej je izšlo skoraj 40 knjig v italijanščini, skoraj 30 - v sodelovanju s krajevnimi založbami - v slovenščini, češčini, slovaščini, romunščini, nemščini, francoščini, ruščini... Za slovenske prevode skrbi središče Družbe Jezusove v Dravljah (Ljubljana).

VELIKONOČNE PRIDIGE

Ena izmed zbirk založbe Lipa nosi pomenljivo ime Betel. To je bil kraj, kamor je oče Jakob postavil kamen, da bi se spomnil na Boga, ki mu je spregovoril; čuvati tak

spomin pomeni zoreti v modrosti... V tej zbirki je meseca februarja izšla dragocena knjižica za tistega, ki se želi zamisliti nad veličino Velike noči, z naslovom *Omèlie di Pasqua* (Velikonočne pridige); šest teologov v prav toliko razmišljanjih razkriva globoke pomene Velike noči kot srca krščanske vere. Na ta dan, ki ga vsako leto obhajamo, je Bog razodel človeku svoj pravi obraz - obraz Očeta, ki ljubi.

Kaj se sploh skriva za dnevi, ki smo jih pravkar doživeli?

OLJČNA NEDELJA

O prihodu Mesije v Sveto mesto pripoveduje p. Tomáš Špidlík (1919), po rodu Čeh, eden največjih svetovnih poznavalcev patristike. Kristus je stopil v Jeruzalem kot kralj, in vendar so to doumeli le otroci, ne pa učitelji postave. V Jeruzalem je prišel iz Betanije, kjer je obudil od mrtvih prijatelja Lazarja. Kraljestvo Boga je življenje, ki premaga smrt. Kraljevati pomeni imeti oblast, ki se lahko uveljavi tudi z nasiljem. Kristus pa sprejema v svoje kraljestvo samo tiste, ki mu svobodno sledijo. Da je odvalil od človeštva kamen zagledanosti v smrt, je pa moral v trpljenje in smrt. In vendar "Hozana" ni žalosten in otožen klic, ampak zmagovalna hvalnica. Tesni čuti varajo; po postu prečiščene oči Duha pa vidijo, kar je resnično.

VELIKI ČETRTEK

O tem, kaj pomeni biti soudeležen pri maši, se sprašuje p. Cesare Giraudo (1941), profesor dogmatične teologije na Vzhodnem inštitutu. Če je središnji dogodek Stare zaveze beg iz Egipta skozi Rdeče morje, je glavni dogodek Nove zaveze Kristusovo

vstajenje. In tako, kot je bilo preroško znamenje bega izpod faraonovega jarma obhajanje pashe z jagnjetom, tako je bila preroško znamenje večerja na veliki četrtek. Znamenja sta teološko neločljivi od dogodkov. Ker sta dogodki (prehod skozi Rdeče morje in Kristusovo vstajenje) nepovrnjiva, obhajamo kristjani, ker nam je Kristus to naročil, v njegov spomin evharistijo-mašo-znamenje, ki kot zakrament že vsebuje njegovo uresničitev - smrt in vstajenje. Biti pri maši pomeni iti s Kristusom na Kalvarijo, v grob, z njim vstati, torej umreti sebičnosti in vstati v dejavni ljubezni do drugega.

VELIKI PETEK

Prepoznati Vsemogočnega v nemoči, porazu, smrti na križu je skrivnost velikega petka. Tako razmišlja p. Marko I. Rupnik (1954), slikar in teolog, profesor na Vzhodnem inštitutu in na Gregorijanski univerzi v Rimu. Kristus na križu razodeva logiko svobodne ljubezni, ki se daje, ne da

bi pri tem kaj iskala zase. Poljubiti križ (obred velikega petka) pomeni poljubiti svoje rane, poljubiti sovražnika. Poljubiti križ pomeni križati lastno moč. In vendar krščanstvo ni češčenje križa-predmeta, ampak ljubezni, ki daje križu smisel. Trpljenje zaradi trpljenja, ločeno od ljubezni, je križano za smrt.

VELIKA SOBOTA

Velika sobota je dan praznine in teme, piše p. Robert F. Taft (1932), eden največjih strokovnjakov vzhodne liturgije, ploden pisec in profesor na številnih univerzah. To je dan, ko se spominjamo na grozo križa; nihče ne daruje maše. Naša "liturgija" je molk pred veličino te praznine, molitev, da bi po bdenju z obredi luči, Besede in vode Kristus spet odprl svoje oči in oči naše vere.

VELIKA NOČ

To je začetek novega življenja, dokončna zmaga nad smrtjo. P. Germano Marani (1961), profesor vzhodne dogmatične teologije na Vzhodnem inštitutu in spiritual v zavodu Russicum, z gorečimi besedami piše, kako ta dogodek najde svojo izpolnitev v prihodu Sv. Duha, preko katerega kristjani prejema življenje od Vstalega in se postopoma posvečujejo v vsakdanjem življenju.

VELIKONOČNI PONEDELJEK

Vest o Kristusovem vstajenju je najpomembnejša vest v človeški zgodovini, ugotavlja p. Francesco Rossi de Gasperi (1926), eminenten bibliotekar in strokovnjak na področju judovskih korenin krščanstva. Prav zato ta vest poziva svobodo tistih, ki jim je oziroma. Samo kdor sprejme ljubezen in je pripravljen ljubiti, lahko postane sposoben verjeti v to, kar je nemogoče.

SVETNIK TEDNA

29. APRILA

SILVESTER ČUK

KATARINA SIENSKA, CERKVENA UČITELJICA

Ime Katarina, ki pomeni "čista", spada med zelo pogosta imena na Slovenskem. Znanе so tudi razne skrajšane oblike - od Katje do Katre. Bibliotheca Sanctorum, enciklopedija katoliških svetnikov, bolj ali manj obširno prikaže življenje 20 svetih ali blaženih Katarin. V slovenskem letu svetnikov pa je predstavljenih sedem; najbolj znani sta sv. Katarina Aleksandrijska ali Sinajska, katere god obhajamo 25. novembra in Katarina Sienska, globoka mistična duša, vsestranska delavka in tudi plodovita pisateljica.

Rodila se je leta 1347 kot predzadnja od petindvajsetih otrok Jakoba Benincasa, barvarja kož iz mesta Siena. Ljubka in živahna deklica je že z dvanajstimi leti prišla v spor z domačimi, zlasti z materjo, ki je hotela, da si poišče moža. Ni se mogla sprijazniti s Katarinino namero, da se posveti Bogu. Materinemu prigovarjanju je Katarina naredila konec s tem, da si je ostrigla lase. Tako je pokazala svojo trdnjo odločitev, da se za vedno daruje Bogu. Oče je bil njen zaveznik in tako je s šestnajstimi leti mogla vstopiti v tretji red sv. Dominika. Dominikanske tretjerednice so bile pobožne žene, ki so se ravnale po določenih pravilih in so živele med svetom. Posvečale so se molitvi in dobroti. Nosile so tudi posebno obleko, da so se razločevale od drugih žena.

Katarina je bila nekaj časa usmerjena zgolj na molitev in premišljevanje. Ko ji je bilo kakih dvajset let, se ji je v videnju prikazal Jezus, se z njo skrivnostno zaročil in ji napovedal, da ji bo v Cerkvi zaupana posebna naloga. Od takrat naprej se je odlikovala tudi v dejavni ljubezni. Njena skrb za druge je pritegnila pozornost Siencev. Nekaj se jih je povežalo v nekakšno skupnost učencev, v kateri so bili pripadniki različnih družbenih slojev: sodniki, poslanci, slikarji, pesniki, rokodelci, redovniki in redovnice. Tako je Katarina dejavno sodelovala v dogajanjih svojega mesta in tudi Cerkve svojega časa.

Tista njena "posebna naloga", o kateri je govoril Jezus, je bila v tem, da je pomagala prepričati papeža Gregorja XI., naj se iz francoskega Avignona vrne v Rim. Leta 1376 je to res storil. Ko se je papež vračal v Petrovo mesto, se je Katarina ponižno umaknila v rodno Sieno, potem ko je svojo nalogo izpolnila. Pozneje si je še veliko prizadevala, da bi prinesla mir v Cerkev in srca ljudi. Njena številna pisma pričajo o njeni dejavnosti za Cerkev in o njeni veliki ljubezni do Jezusa. Dragocena so tudi zato, ker nam omogočajo vpogled v tisto mučno obdobje zgodovine Cerkve, ko je ta žena povzdignila svoj glas.

Lik Katarine Sienske je eden tistih svetlih vzorov žena, ki jih je Cerkev in svetu naklonilo 14. stol. Izčrpana od naporov kratkega, a napetega življenja, poučita od trpljenja za Cerkev, je Katarina komaj trinajdesletna umrla v Rimu 29. 4. 1380. Za svetnico jo je razglasil papež Pij II. l. 1461; papež Pij XII. jo je l. 1939 postavil za zavetnico Italije; papež Pavel VI., pa ji je l. 1970 podelil naslov cerkvene učiteljice. Pred njo je ta čast doletela samo sv. Terezija Avilsko, za njima pa sv. Terezija Deteta Jezusa.

Svetopisemskih "40" in štiridesetdanski post (3)

OTMAR ČRNILOGAR

Pavel celo svojo protikrščansko gonjo opravičuje s svojo čisto vestjo, češ da je ravnal po vesti in da zato tudi pred Bogom ni kriv: "Do današnjega dne (t.j. do Damaska!) sem živel pred Bogom s čisto vestjo" (Apd 23, 1). "Ne lažem, moja vest mi je priča..." (Rim 9, 1) je Pavel zapisal Rimljanom, ki so bili povečini še iz vrst Judov. Zelo pomemben stavek pa je Pavel zapisal glede veljave vesti v 2. pismu Korinčanom 1, 12: "Naš ponos je v tem, kar govori naša vest..."

Res je, da je Sokrat že 400 let pred Kristusom in Pavlom vestno razpredal o vesti; moral je s svojimi mislimi celo pripravljal steze Jezusovim in Pavlovim mislim, a je vendarle ostal na pol poti: ostal je pri svojem "dajmonu", pri človeški vesti, ki pa nima božjega odpuščanja. Tudi pri Sokratu srečamo značilno grško pojmovanje vesti: človek sam od sebe

zmore celo tako veliko spoznanje krivde, da samega sebe kaznuje; toda do odpuščanja se grška modrost ni znala povzpeti - Sokrat in Ojdipos sta se sama kaznovala - brez odpuščanja (a o tem kasneje). Odpuščanje je prinesel evangelij, oz. ga je prinesel Jezus: "Tudi jaz te ne bom obsodil. Pojdi in odslej ne greši več" (Jn 8, 11) je svetovna revolucija, ki je veličastna antična kultura ni zmogla.

Tu pa le bodi povedano, da je slovenska beseda "vest" prastara, da pa je njenemu pojmu krščanstvo vpečatilo nov, evangelijski pomen, vsebino, in da je bil pri tem pečatenju za botra apostol Pavel. Šele v novi zavezi namreč srečamo ljudi, ki so grešili, a se greha niso zavedali in zato pred Bogom za dejanje niso bili odgovorni; šele v novi zavezi se lahko Bogu podobni človek pogovarja s svojim Stvarnikom kot "partnerjem", kot njemu

skoraj enak. Šele v novi zavezi lahko človek reče Bogu neka-kotakole: dragi Bog, nisem vedel, kaj delam. Oprosti! Saj sem tu in tam tudi kaj dobrega storil, pa se tudi tega nisem zavedal. Tudi za to mi oprosti.

Z eno besedo: vest je Jezusovo Božje darilo Evropi in po njej vsemu Zelenemu planetu. Žal, da tega Božjega darila človeštvo ni zmeraj jemalo zares - ne politiki ne filozofi ne pisatelji in - žal - tudi ne papeži in škofje in duhovniki in tudi ne verniki (t.j. krščani). In cena za nemarnost do Božjega darila so bile in so "grmade"! Bo kdaj človeštvo tako zrelo, da bo Božji dar jemalo zares? Samo verujem lahko; upam pa ne, in sicer zaradi izkušenj, ki jih pozna zgodovina - učiteljica!

Prav bi bilo in edino modro, da vest, s katero se misli Bog resno pogovarjati, vsaj tisti, ki se pripravljamo na Veliko noč z očiščenostjo vesti in ne le ob pršutu in teranu, vzamemo resno.

Nobena religija v tem svetu ne pozna božjega odpuščanja ne odvze od grehov, od

prestopkov, od spozab - ali, kakor boste svojim nerodnostim sami poiskali pravo besedo. Tudi grška in rimska religija nista poznali odpuščanja in seveda še manj odvze. Do Kristusa se je za pregrehe bogovom plačevalo, kakor danes plačujemo policistom na cestah.

Zgodilo se je: vozil sem 70 km na uro, koder bi moral voziti samo 50 km. Pa sta me policista ustavila. Kar vprašal sem ju, koliko prekršek stane; in sta mi rekla, da 10.000 dinarjev (bila je še SFRJ). Denar sem odšel, zraven pa dodal, da me bosta najbrž še kdaj ulovila v podobnem prekršku. Toda s tem je bila reč poravnana.

Pri vesti in pri Bogu pa je drugače: Bog zahteva spreobrnjenje, prekušanje pameti; njemu ne gre za tistih 10.000 dinarjev. Šele na obljubo spreobrnjenja nam prizanese, tudi tistih "10.000 din". V tem je vest, v tem je spoved, v tem je štiridesetdanski post pred Veliko nočjo leta Gospodovega 1998.

"Popravni izpit" je možen samo pri Kristusu.

DAJJE

Z VLAKOM UPANJA V LURD!

UNITALSI-Gorica prireja škofjsko romanje z vlakom v Lurd od 13. do 19. julija letos. Slovensko skupino bo vodil dr. Franc Močnik. Pristojbine za udeležbo: zdravi romarji 780.000 lir; bolniki v bivališču Salus 450.000; dodatek za ležalnik na vlaku 37.000 lir. Vpisovanje bo potekalo od 1. maja do zasedbe mest.

Slovenski romarji se lahko vpišejo pri dr. Francu Močniku (Zavod sv. Družine v Gorici, tel. 0481-530341, ob delavnikih od 11. do 12. ure), Reni Tomsič (ul. Venezian 6, Sovodnje ob Soči, tel. 0481-882106, ob delavnikih od 13. do 14. ure), Joani Nanut (ul. S. Michele 169, Štandrež, tel. 0481-21419, ob uri kosila).

Vabljeni, da se romanja udeležijo, bolniki, zdravi romarji in prostovoljni spremljevalci.

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16.

uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamejstvu. Potniška oddaja Naš mali svet vas bo od 7. maja dalje vsak četrtek ob 17.15 popeljala v Egipt. Poudarek bo na Sloveniji, ki so živeli in delali v Egiptu.

Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

VELIKO ZANIMANJE ZA POSVET O JOSIPU AGNELETTU

IVAN ŽERJAL

poldanskem delu posveta - po pozdravu direktorice ZRS Koper Lucije Čok in ravnatelj NŠK Milana Pahorja ter državne sekretarke za Slovence po svetu Mihaele Logar - spregovorili častnik koprškega tednika Glas Zdravko Vatovec ter zgodovinarji Milica Kacin Wohinz, Branko Marušič, Egon Pelikan in Milan Pahor. Tako so bila postavljena pod drobnogled istrska leta Josipa Agneletta, soglasja in razhajanja med tržaško in goriško Edinostjo, delovanje društva Pravniki v Trstu, vloga krščanskih socialcev v Julijski krajini med vojnama in delovanje Josipa Agneletta na gospodarskem področju v Trstu med vojnama (1919-1940). Popoldne pa je bilo postavljeno pod drobnogled obdobje po drugi svetovni vojni. Govorili so Nadija Maganja, Piero Purini, Gorazd Bajc in Nevenka Troha o nadzorovanju Josipa Agneletta in SDZ s strani jugoslovanskih komunističnih oblasti, odnos komunistične partije do SDZ in odnosi med slovenskimi in italijanskimi političnimi silami v Trstu od leta 1954 do 1960.

Zlasti v drugem delu so bili predstavljeni nekateri novi podatki, do katerih so se raziskovalci dokopali po zaslugi odprtja arhivov tajne policije v Ljubljani. Tako je v referatih Nadje Maganja in Gorazda Bajca prišlo do izraza strogo nadzorovanje ter še ustrahovanja, ugrabitve in umori nekomunističnih Slovencev na Tržaškem in Goriškem. Oba predavatelja sta tudi spregovorila o poročilih, ki jih je v Ljubljano pošiljal vodja krščansko-socialne sredine dr. Engelbert Besednjak in ki so se nanašali na mednarodni politični položaj, na odnose med slovensko manjšino, na krajevni politični položaj oz. odnose med Slovenci in Italijani itd. Verjetno pa je bilo pre malo povedano, kot je med razpravo poudaril Agnelettov sin odv. Branko Agneletto, o Josipu Agnelettu kot politiku, o njegovi politični misli in o politični usmeritvi Slovenske demokratske zveze, tako da ta aspekt ni prišel toliko do izraza. Res pa je tudi, da sta odpadla referata Salvatorja Žitka o Agnelettovem življenju in delu ter Jožeta Pirjevca o dogajanju v letih 1945-1960 v Trstu, ki bi verjetno kaj več povedala o Agnelettovi politični liniji.

Dne 18. t.m. je bil v Peterlinovi dvorani v Trstu strokovni posvet z naslovom *Josip Agneletto, Slovenski kulturnik in politik v Istri in Trstu* (1884-1960). Priredili so ga Znanstveno-raziskovalno središče republike Slovenije v Kopru, Narodna in študijska knjižnica v Trstu, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček v Trstu in Kulturni klub Istra pod pokroviteljstvom Ura da za Slovence po svetu ministrstva za zunanje zadeve republike Slovenije. Pobudo so finančno podprli Urad za Slovence po svetu, slovenski ministrski za znanost in tehnologijo in za kulturo in Mestna občina Koper.

Na začetku je treba poudariti, da je pobuda naletela na veliko zanimanje, saj se je tako dopoldanskega kot tudi popoldanskega dela posveta udeležilo veliko število ljudi. To še enkrat potrjuje, da je bil Josip Agneletto markantna osebnost in eden protagonistov polpretekle zgodovine primorskih Slovencev (pa tudi istrskih Hrvatov), med katerimi je bil aktiven že v zadnjem obdobju habsburške vladavine v naših krajih, zatem pod fašistično strahovlado, nazadnje pa po 2. svetovni vojni, ko je v Trstu skupaj z drugimi nekomunistično usmerjenimi Slovenci ustanovil Slovensko demokratsko zvezo, samostojno slovensko politično stranko, ter bil njen nesporni voditelj do smrti.

O prvem Agnelettovem obdobju ter o odnosih med primorskimi Slovenci v letih pred 1. svetovno vojno in v času fašistične vladavine so v do-

SPOMIN NA PISATELJA MILANA LIPOVCA

NADA PERTOT

Prav v tem času smo lani praznovali skupaj z Milanom Lipovcem njegovih častitljivih 85 let. Praznovanja so se pravzaprav vrstila ves čas, potem ko je izšel pri GMD izbor iz njegovih proze *Cesta, reka in ljudje*. Tisti (Marko Tavčar, Marija Česčut, Franko Žerjal in jaz), ki smo imeli srečo, da smo z njim sodelovali ves čas pripravljanja te knjige, pa lahko raztegemo to praznovanje še nekaj mesecev nazaj. Sodelovanje z njim je bilo nekaj posebnega, vsako srečanje - praznik. Najprej smo se ga nekoliko bali, saj smo posegali v njegove stvaritve: iz treh del smo morali narediti neke vrste antologijo, ki bi uvedla bralca v njegovo ustvarjalnost, ohranila pa priokus po posameznih delih v celoti. Pri vsakem pogovoru, na katerega smo se skrbno pripravili, pa nam je postajalo bolj jasno, da veruje v nas in v občudovanje, ki smo ga čutili do njegovih del.

Začelo se je s pravopisnimi problemi. Jaz sem tista, ki imam do nekaterih vsiljenih pravopisnih pravil odklonilno mnenje. Tako sem bila takoj nejevoljna, ko je v *Ljudeh ob cesti* bil Bog tolikokrat zapisan z malo začetnico. Med imeni praznikov pa je bil omenjen v *Lesenem jadrju* Božič poleg božiča. Malo sva se pomenila o diktaturi lektorjev in je takoj pristal na moje popravke. Sam je potem spremenil vse pritrilnice *da, da v ja, ja*. Tudi oblike *gredo, pojo, govore* in njim podobne je spremenil v *grejo, pojejo, govorijo*. Hudomušno se je mugal, ker je opazil, kako sem se v izboru skrbno izognila kakemu "pohujšljivemu" odlomku, a ni niti najmanj svetoval in še manj kaj vsiljeval. Na predstavitev pa je sam prebral ali opozoril na kak odlomek, ki mu je bil posebno drag.

Predstavitve so bile sploh nekaj posebnega. Vedno se je malo ponorčeval iz naše vneme, pohvalil likovno opremo, vse pa prevzel s svojim dobrodušnim nastopom.

V spominu mi bo tudi ostalo sestavljanje slovarčka. Neverjetno se

mu je zdelo, da ne razumem nekaterih starinskih izrazov, in se zabaval, ko mi jih je razlagal. Nič nisem uspešna, ko sem mu s Pravopisom v roki dokazovala, da je pravilna oblika prislova *ondot* samo *ondod*. Tisti *d* na koncu se mu je zdel nesprejemljiv in ostalo je pri njegovem. Ker sem obliko omenila tudi v slovarčku, mi je rekel, da bi jo lahko opustila. Njegov čut za jezik je bil izjemen, njegov način izražanja naraven in brezhiben.

Po eni izmed predstavitev sem si mu upala reči, da mi naslov *Čubejska prigoda* ni prav nič všeč in nekako zavede bralca, saj ne usmeri pozornosti na Hrastovlje, ki so v središču te kratke proze. Zdelo se mi je, da se ne strinja z mojo pripombo, a pogovora nisva nadaljevala. Do zadoščenja pa sem prišla, ko mi je ga. Dora pokazala iz njegove zapuščine, ki jo urejuje njegov sorodnik Jože Hladnik, filmski scenarij, ki ga je pripravil za Vibo film leta 1979 z naslovom *Hrastovelska rapsodija*. Mogoče pa smo zato tako lepo sodelovali, ker smo podobno mislili! Do filma tedaj mogoče ni prišlo, ker je Viba propadla. Kaj pa v prihodnosti?

Milan Lipovec se je rodil 30. aprila v daljnem letu 1912. Umrli je 16. septembra 1997, kmalu po tem lepem obdobju. Njegova podoba pa živi v nas iz njegovih del in iz prelepih srečanj z njim.

Malokdo ve, da je pisal tudi pesmi. Naj nam ga prikljče v spomin *Prvo voščilo*, ki občuteno izraža bridkost ločitve sina od matere. Tudi on je kot toliko naših ljudi nastopil po prvi svetovni vojni pot begunca, ki je moral med drugo svetovno vojno skozi taborišči v Gonarsu in manj poznanem kraju Renicci. To težko plat iz njegovega življenja naj ponazorimo z eno izmed prvih pesmi primorskega brezdomca ubežnika. Meja takrat ni bila odprta, kot je danes, in boj za kruh je bil nadvse težak.

*Povej, mati moja,
kako naj začnem...
Ljudje, ki prihajajo z one strani,
ki včeraj so zrlji v tvoj mirni obraz,
v poštene oči in poslušali glas,
ki toplo naroča:
pozdravite sina!
mi danes ponavljajo malone vsi:
kako da lepota je taka mogoča,
kako je mogoča vedrost in milina,
ki s čela ti sije,
žari iz oči.
Poglej, mati moja,
ljudje ne vedo
do danes, da sin ni opazil lepote,
ljubezni ni videl ne tvoje dobrote
ni mogel zaznati srca bolečin,
v obrazu tesnobe in v glasu skrbi,
ki v daljo je klical:
kod hodiš, moj sin!
Spoznavaj, mati moja,
ljubezen in bol
sinu, ki ne more zatreti očitka,
da v letih številnih ni pisma
prepognil,
ni zmogel peresa ne zganil ovitka,
da materi v njem bi sporočil
voščila.
In bol in ljubezen se v eno je zlila
preplavila v prsih robove srca,
iz nje se edina je želja rodila:
pred sinom če umrješ,
naj umreva oba...*

HARMONIKAŠI GM USPEŠNI

Harmonika je instrument, ki je Glasbeni matici prinesel že veliko zadoščenj. Prvi diplomiranci iz harmonike v Italiji prihajajo namreč iz GM (npr. Corrado Rojac). Bivši gojenec Aleksi Jercog je napisal prvo strokovno študijo o harmoniki *La fisarmonica: organologia e letteratura*, razširjeno diplomsko nalogo, za katero je prejel priznanje sklada Sergij Tončić.

Ne nazadnje se GM lahko ponaša z nagradami svojih gojencev in ansamblov. Tako so le-ti na 5. tekmovanju mladih harmonikarjev Primorske 18. t.m. na Vrhniki osvojili kar osem zlatih odličij. V 1. kategoriji je zlato odličje prejel Matteo Roiaz iz razreda prof. Eliane Zajec, v 2. kategoriji Arin Marchesi (prof. Eliana Zajec) in Cristian Visintin (Klavdij Furlan), v 5. kategoriji Jana Šatej (Eliana Zajec) in Igor Zobin (Klavdij Furlan), ki je tudi prejel posebno pohvalo za največ točk na celotnem tekmovanju. V 6. kategoriji je odličje prejela Mikela Šimac (prof. Eliana Zajec), v 7. kategoriji pa harmonikarski kvintet s Proseka (prof. Loredana Coceani). V 9. kategoriji je zlato odličje prejel harmonikarski orkester Četrtnska pavza, katerega mentor je prof. Klavdij Furlan. Gre za mlajše člane ansambla Synthesis 4, ki zvesto nadaljujejo tradicijo tega priljubljenega in kakovostnega sestava.

Primerjava med eksodusom iz Istre in tistim iz Sudetov po drugi svetovni vojni (7)

PETER MERKU

Na načrt o izgonu, kot ga vsebuje Memorandum češkoslovaške vlade dne 23. 11. 1944, so Američani reagirali takole: "Ameriška vlada je zato mnenja, da bi se takšna selitev morala izpeljati... le na podlagi mednarodnih sporazumov... in v mednarodnem kontekstu. Strinja se s češkoslovaško vlado, da bi se vsaka izselitev morala izvesti postopoma, zato da bi bila zagotovljena možnost urejene selitve izseljenih oseb."

Razumljivo je, da se država, ki bi morala ob sprejemu take množice izgnancev nositi največje ekonomske in organizacijske breme, ni hotela naenkrat soočiti s problemom bivališča. Podobno se je dogajalo pri nas z oblastjo zavezniške vojaške uprave, ki ni želela, pa čeprav samo iz praktičnih upravnih razlogov, da bi se istrski begunci ustavljali v coni A, ki jo je upravljala.

Te pomisleke potrjuje tudi pismo, ki ga je 1. 8. 1945 pisal Geoffrey Harrison, udeleženec Potsdamske konference, Foreign Office, v katerem razlaga, da so Američani na selitev pristali ne samo zato, da bi omilili izgon, ki ga ni bilo mogoče več ustaviti, temveč tudi zato, da bi preprečili, da bi postal čezmerno breme za okupacijske sile v Nemčiji.

V poročilu Walter Report, sestavljenem za ameriški kongres, piše tudi, da so z dovoljenjem izselitve v Nemčijo hoteli preprečiti deportacijo Nemcev v "subarktična" področja Sovjetske Zveze.

Naj spomnim, da je taka deportacija res grozila Nemcem s področij, ki jih je zasedla Rdeča armija, kot se je npr. zgodilo z Nemci v Vojvodini, za katere pa je bilo, po besedah še žive priče, pravo dobro delo, saj so bili "rešeni" srbskega ujetništva! Tudi Češko-

slovaško je osvobodila Rdeča armija. Odnos zaveznikov do Jugoslavije je drugačen. Ne prisilijo jugoslovanske armade le k umiku z ozemlja, ki ga je zavzela z velikimi materialnimi in človeškimi žrtvami, ampak zahtevajo od nje, kot bomo videli, tudi obračun za maščevanja, do katerih je prišlo med osvojitvijo in okupacijo ozemlja Julijske krajine.

DESETA RAZLIKA: Zavezniki sprejmejo popolno ponižanje Nemcev na Češkoslovaškem, upirajo pa se razlikovalnemu ravnanju Jugoslovancev v Istri.

Preden se posvetimo političnemu ozadiju eksodusa, je potrebno omeniti tiste dejavnike, ki so odločilno vplivali nanj.

Na vseh obmejnih področjih zahodne Evrope obstajajo problemi, ki izhajajo iz želje narodov bolj razvite Evrope, da bi razširili svoj vpliv proti Vzhodu. Ti problemi so bili in so še vedno toliko hujši, kolikor so nasprotujoče si sile neenake. V tem vidimo paralelno situacijo med češko-nemškimi in slovensko-italijanskimi razmerjem. Določitev mej je že po prvi svetovni vojni odvzela pravico do samo-

odločbe tako češkimi Nemcem kot Slovanom v Julijski krajini. Bila so stara nasprotja, v katerih je vsaka stran skušala prevladati nad drugo. Z nastankom fašizma so odnosi dobili novo razsežnost, željo po uničenju nasprotnika. Temu ustreza je bila po padcu fašizma tudi reakcija tlačnih. Dobršen del nemških zgodovinopiscev podcenjuje, kar so Čehi pretrpeli pod nemško okupacijo med drugo svetovno vojno, prav tako kot velik del italijanskih zgodovinopiscev z molči, kaj so pretrpeli Slovenci pod italijansko upravo. Češko je bilo treba ponemčiti, kot je bilo treba poitalijančiti tisti del Slovenije, ki ga je zasedla italijanska vojska. In prav med sudetskimi Nemci kot tudi med Italijani Julijske krajine najdemo najbolj zagrizene zagovornike brezkompromisne protislovaške politike.

Iluzije o mili okupaciji, ki so spočetka nastale tako na Češkem kot v Sloveniji - kar je privedlo do kolaboracije - so se počasi razblinile, oziroma prepustile prostor, posebno na Češkem, radikalizirani protinemški reakciji.

DALJE

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Zadnjič sem dopolnjevala pravilo o rabi zaimkov kdor in kar s splošno poznanimi primeri. Prav tako mi bo danes prišlo na pomoč k dopolnitvi poglavja o števnikih verz iz Župančičeve pesmi *Željska*. Nanj me je opozoril prof. Drago Bajc, veliki poznavalec slovenskega in drugega pesništva.

Od štirih do ene
od štirih do ene,
so zarje rumene,
so trate zelene,
od štirih do ene...

Če se torej vprašamo, kdaj se kaj dogaja, od kdaj ali do kdaj, so pravilne navedene oblike (**ob enih, ob dveh ob pol treh ali ob dveh in pol**), vendar lahko uporabljamo tudi oblike **ob eni, do ene in od ene**.

Doma bom ob enih ali do ene. Odmor se začne ob enih ali ob eni.

Tudi pri števniku dva bi lahko navedla števnik oba, ker sem opazila, da delajo skloni nekaterim težav: **oba prijatelja, obe prijateljici, obe okni, obeh prijateljev, obeh prijateljic, obeh oken, obema prijateljema, obema prijateljicama, obema oknom, oba prijatelja**.

obe prijateljici, obe okni, pri obih prijateljih, pri obih prijateljicah, pri obih oknih, z obema prijateljema, z obema oknom. Precej razširjene so tudi oblike **obadva, obedve, obedve, obeh dveh, obema dveh, obadva, obedve, pri obih dveh, z obema dveh**. Mislim, da je možno pisati zadnje oblike tudi skupaj.

Prav tako bi morala v navedenem poglavju opozoriti tudi na nekatere samostalnice, katerih sestavni del je števnik. Na šoli imamo **dvomesečja** in tudi **enomesečne, dvomesečne in trimesečne** tečaje. Dosti raje pa uporabljamo nekoliko starinsko in izumetničeno obliko in pravimo, da so tečaji **trimesečni** in da imamo v šolah **trimesečja**. Pravilno in tudi dosti bolj enostavno bomo torej govorili o **trimesečjih**, in tudi **trimestrih** ter **trimesečnih** tečajih. Tudi stanovanja so lahko **trisočna**, hiša pa **trinadstropna**. Pri matematiki pa dijaki računajo s **trideviličnimi** števili. Vendar vemo tudi, da je v središču Ljubljane **Tromostovje**, prehod čez Ljubljano po treh mostovih. To je lepa beseda in še lepši je pogled na ta biser sredi Ljubljane.

KRONIKA
SLAVISTIČNEGA
DRUŠTVA
SLOVENIJE

Slavistično društvo Slovenije izdaja že drugo leto svoj bilten, ki se imenuje *Kronika*. Pisan je resnično v slogu dnevne kronike kulturnega oz. znanstvenega delovanja društva in poroča o predavanjih, simpozijih, posvetih, kongresih, seminarjih itd. *Kroniko* urejuje dr. Zoltan Jan, ki je tudi predsednik društva.

V marčni številki *Kronike* med drugim beremo o izidu sedmega zbornika Slavističnega društva, posvečenega stodvajsetletnici Ivana Cankarja in Dragotina Ketteja, ki prinaša gradivo z zborovanja na Vrhniki. Poroča tudi o Primorskih slovenističnih dnevih, ki so medtem že bili v Špetru Slovenov v organizaciji Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm. Napoveduje pa še jesensko zborovanje Slavističnega društva Slovenije, ki bo od 1. do 3. oktobra letos v Murski Soboti.

Vsekakor je *Kronika* Slavističnega društva Slovenije bogat informator o vsestranskem delovanju in pobudah na področju slavistike oziroma slovenistike.

Švejk verjetno ni neznanec tudi za tiste, ki za Jaroslava Haška še niso slišali in niso imeli nikoli v rokah njegovega znane romana *Prigode dobre*.

ŠVEJKOVE PRIGODE

A.D. ANTONI

ga vojaka Švejka. Izluščeni drobci so prešli v našo zavest kot smešne anekdote o zadovoljnem človeku, ki navkljub vsem življenjskim zagatam ohranja brezskrben in zadovoljen pogled na svet, ki ga obdaja. Zlahka je prerasel tako monarhijo in vojni čas z začetka tega stoletja kot tudi domače - češko okolje. S smehom nas prijazno opozarja, da je posamezniku vendarle dano izmakniti se vsakršnemu razporejanju in ob vseh danostih sleherni dan zadovoljno živeti.

V gledališkem listu ob zadnji letošnji predstavi v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu zasledimo zanimivo naključje, da se je prav v tednu, ko potekajo v Pragi Haškovi dne-

vi, podoba tega mesta zarisala tudi na našem odru. Gledališka družina, ki na prizorišču pripelje potujoči gledališki voz, nam *Dobrega vojaka Švejka* prikaže tako, kot ga je ob romanu oblikoval dramatik in režiser Stanislav Moša iz Brna. Prizori so se slikovito dopolnjevali. Budno oko vedno najde sovražnika, aretaciji ne sledi le pripor, ampak tudi sodna zasliševanja; ob tem je treba seveda preveriti zdravstveno stanje obtoženega, a kljub vsemu domovina potrebuje vojake, za pomoč nadrejenim in za fronto. Iztočnic za razmislek o vodenju in povzpethu, vladanju in določanju pomembnosti družbenih vlog, o pameti in norosti... je na pretek, vse peripetije pa se ob Švejkovi obrnejo v odrešujoč srečen konec. Uspeva mu, da se kljub vsemu absurdu lahko sproščeno hahljamo brezskrbnosti, ki ne zamre, pa naj se zgodi karkoli.

Režiser je v posameznih prizorih, ki so si sledili v razgibanem ritmu, vse omenjeno mikroskopsko izostril, tako da se satira preveša v karikaturu, ki pa lahko spet zdrkne v naslednjo iztočnico. Odrska slika pa je bila ob tem popolnejša tudi zaradi koreografskega in glasbenega deleža, ki sta zanimivo dopolnjevala dogajanje na odru.

Kostumografija je bila blizu času nastanka literarne predloge uprizoritve, podčrtovala pa je nadrobnoti, ki so se skladale z režiserjevim povečevalnim pogledom.

Prevod in lektorstvo sta predstavi dajala posebno svežino, ki nas ob slovenščini glasovno iskriko opozarja na prepletanje drugih (češčina, madžarščina) jezikovnih struktur.

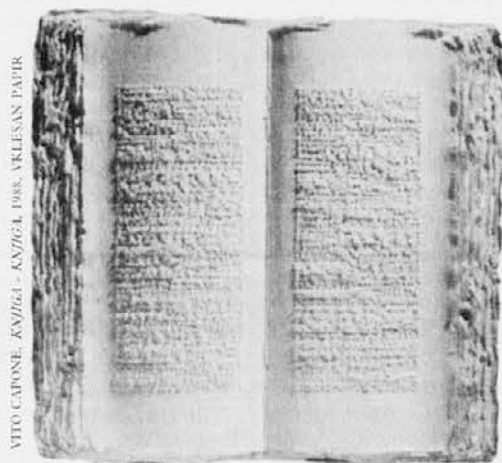
Vsi oblikovalci Švejkove odrske podobe pa so imeli srečo, da je z njimi sodelovala uspešna gledališka družina, ki se je znala izkazati v takšni in drugačni vlogi. Moški del nastopajočih je nosil večjo težo uprizoritve, saj je očitno času in sporočilu predstave bilo naklonjeno takšno videnje ženskega sveta, ki ne presega služkinje, spogledljive soproge, igralke, bordskih gospodičen. Spretno menjavanje vlog in uigrana skupinska igra sta dajali predstavi prav gotovo poseben pečat. Izpostavljen pa je seveda lik osrednjega protagonista Švejka, ki ga je Gregor Geč izoblikoval v skladu z režiserjevim videnjem in s svojo igralsko svežino.

Z zadnjo predstavo v letošnji sezoni nam je gledališče postreglo z razigrano uprizoritvijo, dobri stari vojak Švejk nas pač ne more razočarati.

DRAMATIZACIJA, REŽIJA IN SCENA: Stanislav Moša. PREVOD: Jaroslav Skrušny. KOSTUMI Andreja Kučerova. KOREOGRAFIJA Vladimir Kloubek. PRIREDBA PESMI IN KOREPETIJE Aleksander Vodopivec. LEKTOR Jože Faganel. IGRAJO: Gregor Geč, Mira Sardoč, Barbara Cerar, Vesna Pernarčič, Lučka Počkaj, Anton Petje, Adrijan Rustja, Danijel Malalan, Vojko Belšak, Aleš Kolar, Franko Korošec, Vladimir Jurc, Janko Petrovec, Stojan Colja, Livio Bogatec, Jože Horvat in harmonikar Zoran Lupinc.

OB PRAZNOVANJU
SVETOVNEGA
DNEVA KNJIGE

KLARA KRAPEŽ

VITO CAPONE, KNJIGA - KNJIGA, 1998, VIKESAN PAPER

Natanko pred 70 leti so v Španiji, točneje v Kataloniji, tamkajšnji prebivalci začeli podarjati knjige drug drugemu. Dan svetega Jurja - 23. aprila - so imenovali tudi dan, ko ljudem, ki jih imamo radi, podarimo cvet in knjigo. Na tak način so veliko tistega, kar je že zapisano, a morda nikoli ni bilo izrečeno, podarili svojim bližnjim, prijateljem, znancem. Podariti knjigo je namreč posebne vrste darilo.

Pisana beseda prinaša ne le misli pisatelja, ampak je tudi odraz tistega, ki knjigo daruje. Je posebne vrste sporočilo, ki ga drugemu prinašamo o sebi, in obenem izraz našega spoštovanja do prejemnika. Je obenem spoznavanje nekega časa, kulture, ljudi, je popotovanje po neznanih deželah sveta in je zatočišče samote in miru, kadar si tega resnično želimo. Knjiga je neopazna spremeljevalka vsakega našega trenutka, ki nikoli ne zahteva ničesar, morda le pozornost branje, ko se odločimo, da bi njeno vsebino globlje spoznali. V pisani besedi so zajete skrivnostne misli in drobna spoznanja, velika dela in neopazni ljudje. In ob vsem tem še veliko drugega.

Vsakoletno praznovanje in druženje s knjigo je od leta 1995 razglasila tudi organizacija Unesco, ki je 23. april razglasila za svetovni dan knjige. Društvo slovenskih pisateljev pa se je tej pobudi pridružilo že v začetku. V začetku skrom-

na prireditve dobiva v letošnjem, že tretjem letu precejšnje razsežnosti in se širi tudi v druge kraje po Sloveniji. Podarjanje knjige tako postaja drobno dejanje našega vsakdanjika, s katerim bogatimo sebe in druge okrog nas. Tudi zato je predsednik Društva slovenskih pisateljev Evald Flisar v poslanici ob tem praznovanju zapisal: "V družbi, ki je brez srca, ki je plitvega duha, tudi svoboda ni več vrednota, za katero bi bilo vredno umreti. Če je drugi le sredstvo za doseganje svojih ciljev, sem nepreklicno in tragično sam. Naj nam knjiga, ki je po definiciji misel o drugih in misel za druge, pomaga ohraniti v srcu in duhu iskro človeškosti (in človečnosti), brez katere je pred nami samo še tema. Naj bo knjiga, ki je že sama po sebi darilo njenega avtorja vsem, ob prazniku knjige tisti presežek naših naporov, s katerim sami sebi in drugim dokažemo, da nismo samo trgovci in kupci, ampak tudi ljudje."

Pisana beseda ostane tudi, ko vse drugo mine. Čeprav svetovni dan knjige praznujemo le enkrat v letu, je vsako novo srečanje priložnost, da drugemu podarimo knjigo, saj je pravzaprav vseeno, kateri dan v letu in mesecu je takrat. A vendar pri tem ne pozabite še na droben cvet in nasmeh, ki bosta skupaj s knjigo v bližnjem pustila nepozaben občutek sreče in veselja - ker so drobne pozornosti nevidne niti našega vsakdanjika.

prejeli smo "v pojasnilo"

SLOYENCI, UMETNOST,
DRŽAVA IN ZNANOST

MARTINA SLAVEC

Začnimo kar od začetka. Literarna veda se deli na literarno zgodovino, ki zbira in opisuje značilnosti nekega literarnega pojma, z namenom da bi ga uokvirila v določeno literarnozgodovinsko obdobje, ki bi, iz čisto praktične človeške potrebe po sistematizaciji, bralcem lahko omogočila lažji in koristnejši pristop k literarnemu delu, in na literarno teorijo, ki se z vzajemno uporabo vedno novih, bodisi znanstvenih bodisi filozofskih metod, loteva najosnovnejših vprašanj o izvoru, razvoju in legitimnosti literarnih zvrsti (kot so npr. drama, roman, komedija, tragedija, novela itd.) in literarnozgodovinskih obdobjih (kot so to, recimo, renesansa, barok, realizem, simbolizem, postmodernizem itd.). Kar se pa tiče kritike, je vprašanje, če bi se jo lahko dalo uvrstiti znotraj meja literarne vede, ker je njena glavna značilnost ravno neznanstvenost. Pisec kritik se ponavadi loteva novih del in jih z ozirom na njihovo svežino, ki že sama po sebi onemogoča nek distanciran in objektivni pristop, obravnava z izjemnim čustvenim nabojem in pod neposrednim vtisom subjektivnega branja.

Na podlagi teh najosnovnejših podatkov, ki jih mora vsakdo poznati, če se sploh hoče spuščati v neko literarnoznanstveno razpravljanje, pa si sedaj še enkrat (seveda s čim bolj objektivnim pristopom) ogledimo teorijo slovenskega komparativista Dušana Pirjevca, ki je pa ne smemo kar tako enačiti z mojim razumevanjem in izvajanjem le-te.

Najprej naj poudarim dejstvo, da sem se Pirjevčeve teorije romana lotila nepristransko,

saj namen mojega spisa ni bil podpiranje kake literarnoteoretske šole (ki jo je sodobna slovenska literarna veda itak že nadgradila), temveč navajanje zanimivega in izzivalnega pristopa do slovenskega romana, ki ne glede na njegovo empirično uporabnost, vendarle nakazuje neko resnično in neizpodbitno slovensko specifičnost, da smo pač Slovenci vedno pisali za mater domovino. Profesor Pirjevec je s pomočjo tega dejstva skušal razložiti še neko drugo naše literarnoteoretsko vprašanje: zakaj so naši romani tako izjemno lirčni? S tem, kot z mnogimi drugimi slovenskimi specifikami, se je ubadalo še mnogo drugih znanstvenikov in vsi so v osnovi te tipološke značilnosti vsekakor odkrivali pesnikovo izjemno navezanost, pravzaprav že čut za obrambo in ohranitev slovenskega naroda. Dušan Pirjevec pa je od tega aksioma stopil korak dlje in svojo teorijo romana skušal aplicirati na slovenskega. Kot sem to že razložila v svojem članku z naslovom Slovenci, umetnost in država, se po Pirjevcu bistvo romana vrti okrog junakove akcije, ki se je zanj odločil, da bi spremenil svet, kar pa mu na koncu ne uspe.

Če se sedaj za trenutek zastavimo ob tej teoriji in jo na kratko analiziramo z vidika sodobnejše literarne vede, z namenom da bi tako zadostili vsem pohlepnim in omike željnim bralcem (kar pravzaprav nima prave veze z mojim prejšnjim prispevkom, lahko pa dodatno pokaže, da sem Pirjevčovo teorijo romana navedla kot - morda - manj poznani pogled

na slovensko, narodnozavedno literaturo), je treba povedati, da je njegova edinstvena in neizogibna zahteva po nenehni romaneskni akciji preostala, saj ji dejansko ustreza razmeroma ozka paleta romanov. To pa ne pomeni, da je njegova teorija neveljavna, nasprotno, gre za izjemno natančno definicijo romana, ki ga vsekakor pozna večina evropskih nacionalnih književnosti, slovenska pa prav gotovo ne. To so t.i. romani epopeje, kot sem že zadnjič točno povedala, ki so se v raznih nacionalnih literaturah začeli po navadi razvijati na podlagi srednjeveških nacionalnih epov, ki po nastopu Novega veka enostavno niso bili več možni. Naj navedem kak primer, saj zgleda, da so ti - seveda, če so ustrezno izbrani - lahko zelo nazorni pri dojemanju navedenih dejstev: za francoski (srednjeveški) nacionalni ep velja *Chanson de Roland*, za Špance je to *Cantar de mio Cid*, za Nemce je to *Nibelungenlied* itd.

Naj tu takoj pristavim izredno pomembno, tokrat pa izredno osebno pripombo, ki se je v mojem zadnjem, sicer dolgem zapisu, očitno spretno potopila: dejstvo, da Slovenci nimamo t.i. romana epopeje, ne pomeni, da je zaradi tega naša književnost manj vredna ali neumetniška, temveč namiguje na dejstvo, da smo Slovenci obilno premožni z drugim tipom romana, in sicer s skrajno liričnim, ideološkim, hrepenjskim romanom, ki ga v drugih deželah bolj slabo poznajo. Bodimo še malce bolj strokovni in povejmo, da tak roman običajno imenujemo *deziluzijski roman*.

DALJE

OB SPORU SSK-SKP

ZAČETEK PROSLAV OB 50-LETNICI KOMINFORMA PRI NAS?

Jeseni bo poteklo 50 let, kar je v naših krajih kominform kot vseuničujoč potres prizadel našo narodno skupnost na Tržaškem, pa tudi na Goriškem. To obletnico hoče Jacopo Venier, tržaški pokrajinski tajnik SKP, nadvse dostojno praznovati. Začel je zelo enostavno: z grobom, sovražnim napadom na edino slovensko stranko v Italiji in na njeno politično vodstvo. V ta namen so mu prišla prav prizadevanja Slovenske skupnosti, da bi se v skladu s svojimi načeli predstavila na prihodnjih deželni volitvah in zopet izvolila svojega predstavnika v to volivno telo, v katerem je bila nadvse častno zastopana celih 29 let in so ji italijanske politične sile (vse, brez izjeme!) onemogočile, na en ali drug način, da bi bila danes v tem telesu zastopana. Ker si pa SSK po svojih močeh prizadeva, da bi spet bila prisotna, jo je treba pač sramotiti in brezglavo napadati. V lepem kominformističnem stilu pač!

"Vodstvo SSK se je spet grobo uštel in je doživelo nov političen poraz." "Voditelji SSK se skrivajo za trdim obrazom etnične stranke, v resnici pa jim je le za oblast." "SSK še ni dosegla dna", itd. Take so cvetke pokrajinskega tajnika

SKP Jacopa Veniera. Žargon iz kominformističnih časov pač! Veniera osebno ne poznam; domnevam, da mu še ni 50 let, zato je najbrž srkal kominformistični duh že v zibelki.

Dvakrat pa se čudim, ko prebiram te izjave v Primorskem dnevniku (17. aprila):

1) da edini slovenski dnevnik v Italiji objavlja take grobosti in žalitve na račun edine slovenske stranke pri nas;

2) da Jacopo Venier piše in objavlja take žalitve in pri tem upa, da bo dobil slovenske glasove, čeprav komunistične.

Čas je prinesel svoje, Jacopo Venier - in tudi slovenski komunisti - razmišljajo danes drugače kot pred petdesetimi leti. Tudi zanje trka Evropa na duri. Evropa držav in narodov. Narodov predvsem! Zato me čudi, da Jacopo Venier ne sluti tega: da bomo v bodoče vsi narodi pač enakovredni! Tudi slovenski! Ko sem ga pred časom poslušal v openskem Prosvetnem domu govoriti o tržaškem regulacijskem načrtu, Jacopo Venier ni spregovoril niti besedice v slovenščini, čeprav smo bili v dvorani skoraj izključno sami Slovenci! In tak človek naj bi lovil glasove med Slovenci?

— DŠ

JURJEVANJE TRŽAŠKIH SKAVTOV

V nedeljo, 26. t.m., bo pri Bazovici tradicionalno jurjevanje tržaških skavtov. Jurje-

vanje se tako imenuje po sv. Juriju, zavetniku skavtov, in je torej praznovanje njegovega godu. Ob tej priložnosti se tudi sprejmejo v skavtsko družino novi člani in članice.

Letošnje jurjevanje bo na gmajni pri Bazovici. Zbirališče bo ob bazovskem "šohtu" ob 8. uri zjutraj. Ob 9. uri bo maša, ki jo bo daroval duhovni vodja tržaških skavtov Tone Bedenčič. Sledila bo svečanost, na kateri bodo izrekli obljubo novi volčiči in verice ter izvidniki in vodnice. Po kosilu bo od 13. do 16. ure velika igra: nekateri člani se bodo pomerili v skavtskih spretlostih. Ob 16.30 bo taborni ogenj, približno ob 18. uri pa se bo jurjevanje končalo.

Prireditelji seveda vabijo tudi starše in starejše oz. bivše člane organizacije.

PRIZNANJE ZBORU VENTURINI

Otroški zbor Fran Venturini od Domja, ki ga uspešno vodi Suzana Žerjal, je na slovenski osrednji tekmovalni reviji za otroške in mladinske pevske zborove v Zgorju ob Savi dosegel lep uspeh. Z odličnim nastopom so si mladi pevci zaslužili 81 točk in tako prejeli srebrno priznanje. Zborovodkinji in pevcem iskrene čestitke tudi z naše strani in pogumno naprej!

OBČINA DEVIN - NABREŽINA

ZBRANI PODPISI PROTI ODLAGALIŠČU AZBESTA

ERIK DOLHAR

Zapadel je rok za predložitev opomb in pritožb k regulacij- skemu načrtu.

Pripravljalni odbor, ki ga sestavljajo Mario Kralj, Rossanna Boschier, Danjel Šuligoj, Fulvio Pascolutti in Giacomo Spadaro, je v občini Devin-Nabrežina zbral nad 600 podpisov (dovolj bi jih bilo 500) za razpis referendumski proti odprtju občinskega odlagališča azbesta. Besedilo zahteve se glasi: "Podpisani prebivalci občine Devin-Nabrežina prosimo, da se razpiše posvetovalno ljudsko glasovanje proti odprtju odlagališča materiala, ki vsebuje azbest, v občini Devin-Nabrežina."

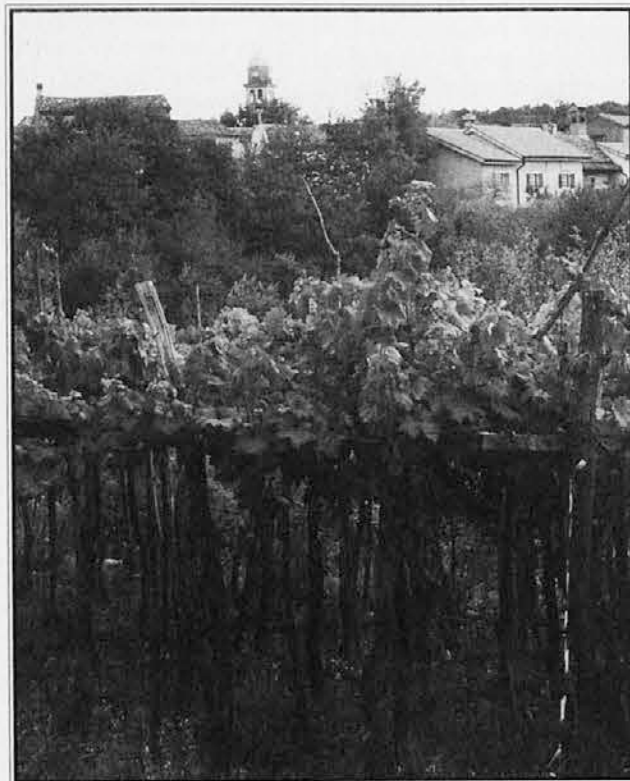
Odbor mora sedaj pripraviti poročilo o tem, kaj namestila doseže s referendumom. Po predložitvi prošnje (najverjetneje prihodnji teden) pa ima občina 15 dni časa, da skliče komisijo garantov, ki preverijo, če je referendumsko vprašanje upravičeno. Če je tako, mora občina v nadaljnjih 15 dneh odgovoriti pritrilno. Pripravljalni odbor mora nato zbrati podpise ene desetine volilnih upravičencev (približno 750), nakar župan določi datum ljudskega glasovanja oz. referendumski.

Predstavniki odbora Mario Kralj nam je povedal, da so pri občanih naleteli na veliko zanimanje, čeprav pobude niso posebno močno reklamizirali, kar pa nameravajo storiti za drugi krog zbiranja podpisov, ko bodo natisnili tudi letake.

Glede odprtja odlagališča se je v petek, 17. t.m., izreklo tudi pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti. Tržaški pokrajinski tajnik SSK dr. Peter Močnik v tiskovnem sporočilu v polemiki s Stranko komunistične prenovalne (SKP) med drugim ugotavlja, da v nabrežinski občini, v kateri SKP aktivno sodeluje, prav odborniki te stranke zagovarja azbestno odlagališče proti volji svetovalcev, ki se morajo pokoriti strankarski logiki, in prebivalstva.

To pa ni bilo edino vprašanje v središču pozornosti devinsko-nabrežinske občine. V ponedeljek, 20. t.m., je namreč točno ob 17. uri zapadel rok za predložitev popravkov in pritožb k novemu, sporne-mu občinskemu regulacijskemu načrtu. Kot nam je povedal župan Marino Vocci, je bilo osebno predloženih točno 350 opomb in pritožb s predlogi za številne popravke; veliko pripomb in ugovorov pa je prišlo po pošti.

Zakaj vedno ponavljamo, da je nov urbanistični načrt sporen ali vsaj nejasen, če že ne absurden? Naj v vednost bralcev navedemo le podatke o obsežnosti regulacijskega načrta in nekaj konkretnih

primerov. Celoten regulacijski načrt zaobjema tri zvezke: 1. norme (159 strani, v tržaški občini 79, v repentabski 34), 2. definicije, ki jih je treba upoštevati za njegovo branje (59 strani), ter 3. podrobne razlage in določbe (220 strani); skupno torej 438 strani! Že ta podatek nazorno kaže, da je nov regulacijski načrt občine Devin-Nabrežina v bistvu "obsežen roman", ki je zapleten ne samo za navadnega smrtnika-občane, temveč tudi za same tehnike (geometre, arhitekta itd.). Kako naj ljudje sploh izrazijo svoje mnenje, pomisleke ali upravičene pritožbe, če pa sploh ne razumejo, za kaj gre?

Poleg tega posamezni argumenti niso vedno skladni

med sabo, ker so načrt sestavili različni načrtovalci in raziskovalci. Na primer: člen 4,15 razlaga tipologijo gozdov, ki jih določa člen 112. Te gozdove pa je treba na zemljevidih brati drugače: hrastov gozd npr. na zemljevidih ni zarisani kot tak, temveč kot hrastov in javorov gozd ter kot gozd črnih gabrov in hrastov; gmajna pa je označena kot termofilni pašnik ali kot travnik in pašnik.

Če gledamo na določbe, ki so omenjene v načrtu, ugotovimo, da ne odgovarjajo zakonoma za preureditev upravnega prava št. 59 in 127 iz leta 1997, ki v okviru samourejanja občine zahtevata enostavne, preproste, zlahka razumljive in izvedljive mode-

le. Naj navedemo nekaj primerov. Raziskovalka prof. Reho v svoji raziskavi trdi, da je pridelava vina v občini samo za lastno uporabo, saj ga vinogradniki pridelajo zelo malo (in ga sami popijejo...). Hkrati opaža, da se razvija oljkarstvo, ki je zelo donosno. Na njenih mapah lahko ugotovimo, da trte v občini obstajajo le v Cerovljah, kjer so mešane s travnatimi površinami, ter v Praprotnu, kjer je zraven njih celo močvirnato trstje (it. "canneti palustri"). Pri tem je verjetno odveč dodati, da je glavni načrtovalec doma iz Benetk...

Nadalje: vsi občani, ki nimajo stalnega prebivališča, povezanega z greznim omrežjem, bodo odsej imeli nemalo težav za opravljanje svojih potreb. Za obnovo in nove gradnje je namreč prepovedano uporabljati sisteme, ki so v veljavi v vseh okoliških vaseh, tudi na podlagi zadnje študije Zdravstvene enote (IMHOFF in DRENAŽA). Da bomo še jasnejši: približno 300 litrov vode na dan bi morali odslej spravljati v luknjo-zbiralnik, ki bi meril 27m³ in ga redno mesečno izprazniti! Nadalje: predvidene so gradnje, ki so v drugih členih onemogočene zaradi varnostnih pasov v bližini cest, pokopališč itd.; na zemljevidih načrta pa niso označene. Poleg tega je cel predel za Praprotno in Trnovco strogo zaščiteno območje, na katerem je lastnikom prepovedana katera koli dejavnost: celo pašnja, košnja in sečnja so tu prepovedane v marcu, aprilu in maju, češ da takrat tam gnezdi posebnost redke in ogrožene ptice...

Naj nazadnje omenimo še dejstvo, da regulacijski načrt ni bil nikoli (in verjetno niti ne bo) preveden v slovenščino, saj bi tako delo občino precej stalo.

PRAZNIČNO V DOLINSKI OBČINI

"ODPRTA MEJA" IN ZADNJI TRŽAŠKI KONCERT "PRIMORSKE POJE"

Konec prejšnjega tedna je bil v občini Dolina v znamenju *Odprte meje*, pobude, ki iz leta v leto že precej let utrjuje svoje poslanstvo povezovanja prebivalstva z obeh strani meje v duhu miru in sožitja. Dolinska *Odprta meja*, ki sta jo priredili občini Dolina in Hrpolje-Kozina, pa je bila tudi prva iz istoimenskega niza, v okviru katerega bo do podobne pobude prišlo tudi 2. maja med občinama Milje in Koper in 10. maja med občinama Komen in Devin-Nabrežina.

Niz prireditve se je začel v petek, 17. t.m., s slovesnostjo v dvorani občinskega sveta, nadaljeval pa v soboto, 18. t.m., v Sprejemnem centru doline Glinščice, kjer so bili na sporedu pozdravi, nastop trobilne skupine glasbene šole ricmanjske godbe in predstavitve dejavnosti združenja UISP. Sobotno deževje je preprečilo sprehod po dolini

Glinščice, naslednji dan, v nedeljo, 19. t.m., pa je lepo vreme omogočilo prost prehod meje po mejnih prehodih Bottač-Beka, Prebeneg-Socerb, Gročana-Vrhpolje in Draga-Mihele. V nedeljo popoldne pa se je v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu prireditev *Odprta meja* združila z zadnjim tržaškim koncertom revije Primorska poje '98. Na nedeljskem kon-

certu so nastopili vokalna skupina Sovodenjska dekleta (vodi Sonja Pelicon; na sliki), nato ženski zbor Društva upokojencev iz Idrije (Ivan Rijavec), Moški zbor Lopar (Marko Kocjančič), Mešani zbor Rupa-Peč (Zdravko Klanjšček), Moški zbor Jezero iz Doberdoba (Marij Pavlica) in Mešani zbor Lojze Brač iz Gorice (Stojan Kuret).

FOTO KROMA

HOTEL RESTAVRACIJA

Lido

UL. CESARE BATTISTI 22
34015 MILJE (TS)
TEL. 271238-273338/9
FAX 271979

SLOVESNOST V PETERLINOVIM DVORANAM

MARKU SOSIČU PODELILI 35. NAGRADO VSTAJENJE

IVAN ŽERJAL

V ponedeljek, 20. t.m., so v Peterlinovi dvorani v Trstu slovesno podelili letošnjo literarno nagrado Vstajenje pisatelju Marku Sosiču za kratki roman *Balerina, Balcerina*.

Delo, ki je lani izšlo pri založbi Mladika v Trstu, je v zamejski pa tudi širši javnosti doživelo velik in, kot je sam avtor dejal, nepričakovan uspeh. Doživelo je tudi dramatizacijo in pri tem našlo prepričljivo interpretacijo v članici Slovenskega stalnega gledališča Lučki Počkaj in režiserju Branku Završanju. O tem se je prepiralo tudi številno občinstvo na ponedeljkovem večeru, na katerem je Lučka Počkaj podala dva odlomka iz knjige.

Kot je povedal prof. Pavle Merku, je Sosič sprejel tisti izziv, ki sili poeta, da iz tišine, beline in praznine ustvari nekaj, ki bo prepričalo tiste, ki berejo, gledajo in poslušajo. Roman *Balerina, Balcerina* je zgodba avtističnega otroka, v kateri Sosič opisuje njegov

Predsednik ZKB Pavel Milič izroča Marku Sosiču nagrado Vstajenje

goli vsakdanjik z vso težavnostjo, ki jo tako življenje prinaša, a jo avtor zna opletati tudi s smehljajem in žarom. Marko Sosič je namreč osvojil svetopisemski Jobov nauk, po katerem je Bog dal in vzel, zato Bog bodi hvaljen: gre za sprejemanje vsega, kar daje življenje. Žar pa je pri njem možnost osvetljevati vse v pravilni luči, tako da je vsaka tegoba in žrtev pridobitev v življenju, če jo znamo vrednotiti ali čutili. Z razliko od mnogih drugih književnikov, ki se izogibajo vprašanju smrti, je le-ta protagonist v Sosičevem romanu. Avtor pojmu-

je smrt kot del življenja, ima privilegiran, sakralen, poetičen odnos do nje. V tem, je dejal prof. Merku, je on v Sosiču spoznal brata.

Sosičev jezik vzbudi v bralca od vsega začetka pozornost in ga priklene k branju. Gre za poetičen, inventiven in izviran pristop, ki je tudi čustveno prizadet, a nikoli čustven in patetičen. Slog se stalno suče med iskanostjo in narečno poudarjenostjo, nekatere teme pa se stalno, obsesivno ponavljajo. Tudi metaforika ni pretirana oz. iskana. Prevladuje metafora modrine. Zaradi vseh teh značil-

nosti, je na koncu dejal prof. Merku, je roman *Balerina, Balcerina* zaznamovan z izredno močjo in izvirnostjo v slovenskem slovstvu in ne samo v njem.

Zaradi vsega tega se je torej komisija odločila, da podeli Sosiču nagrado Vstajenje. V utemeljitvi, ki jo je na začetku prebral Marij Maver, namreč piše, da roman "preseneča z zrelostjo in etično držo, s katerima se mladi avtor zživlja v psiho prizadete deklice. S psihološko pronicljivostjo nam skozi prvoosebno pripoved opisuje doživljanje neme dekleta sredi njenega vsakdanjika, ki je hkrati vsakdanjik tukajšnje kraške delavske družine, v kateri trpljenje osmislijeta toplina medsebojnih odnosov in čut za humor. Slog romana je enovit, bistven z nekaj narečnega kolorita in pomeni v tukajšnji literaturi novost. Roman je izjemno berljiv in umetniško prepričljiv."

Kot vsako leto je tudi letos denarno vsoto za nagrado prispevala Zadruga kraška banka z Opčin. Nagradjencu jo je izročil predsednik Pavel Milič, ki je ob tej priložnosti poudaril, da je banka ponosna, da vsako leto prispeva denar za nagrado. Ta ponos pa je letos še večji, saj je nagrado prejel Openc.

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSKEGA izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 27. t.m., ob 20.30, na predavanje prof. Sonje Gregori z naslovom *Tibet - dežela na strehi sveta*. Predavanje z diapozitivi bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ul. 3.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Jaroslav Hašek: *Dobri vojak Švejk*. Režija Stanislav Moša. V četrtek, 23. t.m., ob 20.30 red E; v petek, 24. t.m., ob 20.30 red F.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Matjaž Kmecl: *Trubar*. Monolog v izvedbi Poldeta Bibiča. V ponedeljek, 27. t.m., ob 20.30.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Marko Sosič: *Balerina, Balcerina* v interpretaciji Lučke Počkaj. Režija Branko Završan. V torek, 28. t.m., ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah; v sredo, 29. t.m., ob 20.30 v Občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu.

SLOVENSKA GLASBENA šola/koncertna pobuda-Rojan vabi na glasbeno prireditev: v soboto, 25. t.m., bodo ob 19. uri v Marijinem domu v Rojnu (ul. Cordaroli 29) v gosteh dobitniki mednarodnega natečaja A. Marcosig za mlade učence violine in violončela, ki ga organizira ustanova *Glasba brez meja* iz Gorice pod pokroviteljstvom dežele, goriške pokrajine in delovne skupnosti Alpe Jadran. Predstavili se bodo instrumentisti različnih starosti in glasbenih stopenj iz Avstrije, Italije in Slovenije. Vstop prost.

V **MARIJINEM** domu v ul. Risorta 3 poteka vsakoletna duhovna obnova za žene in dekleta, ki želijo poglobiti svoje duhovno življenje. Letos jo vodi p. Janez Šamperl, gvardijan minoritskega samostana sv. Frančiška Asiškega v Piranu. Danes in jutri bosta zjutraj ob 8. uri sv. maša in premišljevanje, popoldne ob 17. uri pa govor in evharistična pobožnost. Sklep duhovne obnove bo v nedeljo, 26. aprila, z mašo in homilijo ob 8. uri v cerkvi Novega sv. Antona ter z zaključnim nagovorom.

rom in evharističnim blagoslovom ob 17. uri v Marijinem domu. (V soboto, 25. aprila, bo enodnevni premor zaradi skupnega tržaškega romanja na Brezje). V dneh duhovne obnove bo priložnost za spoved in osebni razgovor z voditeljem. Prisrčno vabljeni.

JURJEVANJE 1998 bo v nedeljo, 26. t.m., na gmajni pri Bazovici (parkirišče pri "šohtu"). Zbiranje ob 8. uri, sv. maša ob 9. uri (mašuje g. Tone Bedenčič), nato obljube VV in IV. Kosilo za vse ob 12. uri, nato velika igra od 13. do 16. ure (vabljeni tudi starši in starejši ter bivši skavti). Taborni ogenj ob 16.30. Zaključek približno ob 18. uri. Vabi pokrajinsko vodstvo SZSO-TS.

PREDSEDNIK SLOVENSKEGA raziskovalnega inštituta sklicuje občni zbor v torek, 28. aprila 1998, ob 19. uri v prvem sklicu in ob 20. uri v drugem sklicu v sejni dvorani Zadruga kraške banke, Opčine, ulica del Ricreatorio 2. Dnevni red: 1. poročilo upravnega sveta; 2. obračun za leto 1997 in predračun za leto 1998; 3. poročilo nadzornega odbora; 4. volitve organov inštituta; 5. sklad za štipendiranje diplomskih nalog; 6. razno.

NABREŽINA. V sredo, 29. t.m., bo ob 20. uri v župnijski dvorani mesečna konferenca (22. t.m. je odpadla). Prof. Franko Žerjal bo govoril na temo *Važnost in lepota moralnih in narodnih vrednot pri zamejskih umetnikih*. Nato bo o svoji umetniški dejavnosti spregovorila Bogomila Doljak. Sledila bosta razgovor in družabnost z nastopom našega ansambla *Kraški ovčarji*. Vabljeni!

KLUB PRIJATELJSTVA vabi 9. maja na izlet na Vipavsko in Pivško. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Paganini 2 v Trstu, do 3. maja.

DAROVİ

ZA MISIJONARJA Pedra Opeko: skupina Svetoivančanov v spomin na teto g. Milana Nemaca in na Terezo Šorli 100.000 lir.

PREDAVANJE / PROF. JOŽE BAJZEK

POMEN PREVENTIVNE VZGOJE PRI REŠEVANJU PROBLEMOV MLADIH

V sredo, 15. t.m., je bilo v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah dobro obiskano srečanje s sociologom in vzgojiteljem prof. Jožetom Bajzekom (na sliki) z naslovom *Mladi - naša prihodnost?*

je in najbolj učinkovito delali z mladimi. O tem, kot že rečeno, je govoril prof. Jože Bajzek, ki je že večkrat predaval v zamejstvu (sicer je profesor na salezijanski univerzi v Rimu in strokovnjak za problematiko mladih).

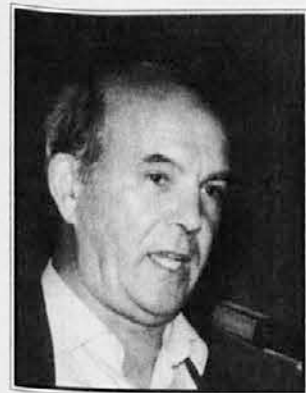
Osrednja misel predavanja prof. Bajzeka - ki je svoje razmišljanje razčlenil na

osem točk - je bil t.i. mrežni pristop do reševanja problemov mladih. To pomeni, da morajo na nekem določenem ozemlju vsi sodelovati pri reševanju mladinske problematike: družina, šola, Cerkev, razne družbene, kulturne, športne ustanove itd. Še tako majhen problem ni namreč problem le posa-

meznika, ampak vseh; zato ga mora reševati celotna skupnost. Žal pa se danes dogaja, da vsakdo skuša zadržati mlade v okviru svoje organizacije ali ustanove oz., bolje rečeno, v svojem vrtičku. Tako pa vsak dan opazujemo, kako se med mladimi veča število prestopnikov, kako se med njimi širi mamila in alkohol itd. Potrebno je torej, da vsi dejavniki, ki so prisotni na nekem teritoriju, nekoliko opustijo negovanje izključno svojega vrtička in stopijo skupaj, da zberejo moči za rešitev problemov.

Za posamezne organizacije to ni lahko, saj je vsaka vajena delati na svojem področju, zato je taka preventivna vzgoja boleča, hkrati pa edina možna. Pri tem je potrebno, je še dejal prof. Bajzek, da pride do resnih sprememb, zlasti v miselnih shemah. Svoje gledanje je predavatelj podkrepil še v razpravi, v kateri se je oglasilo več diskutantov, ki so se ustavili ob nekaterih aspektih tega vprašanja; razpravljali so npr. o (ne)sodelovanju med šolo, družino in okoljem, o prezaposlenosti staršev, o samljenosti mladine itd.

IŽ

Srečanje so priredili Odbor za mladinsko pastoralo v tržaški škofiji, Marijanišče, Finžgarjev dom, Slovenski kulturni klub, skavtska organizacija in župnija sv. Jerneja na Opčinah. Beseda je tekla o tem, kako bi danes najla-

KOMEDIJA MLADIH AMATERJEV

"LUMPACIJ VAGABUND" V FINŽGARJEVEM DOMU

BREDA SUSIČ

Komedija *Lumpacij Vagabund*, ki so jo člani Frančiškanske študentske skupine uprizorili v soboto, 18. t.m., v Finžgarjevem domu na Opčinah, je bila za vse prisotne prijetno doživetje. Mladi igralci amaterji so znali ogreti publiko predvsem s svojo sproščenostjo in prisrčnostjo, saj so dajali vtis, da ob uprizorjanju svojih izrazito karakternih vlog še najbolj uživajo oni

sami. Tako so po njihovi zaslugi postali verodostojni tudi izrazito tipizirani junaki, ki jih je avtor postavil na oder z namenom, da bi preprostega gledalca poučil, kako denar ne more izboljšati življenja človeku, če človek sam ne zna denarja pravilno uporabiti. Poučna komedija, ki so jo igralci pravilno ohranili v ambientaciji in časovnem obdobju (začetek tega stoletja), v katerih je nastala - saj bi jo morali pošteno spremeniti,

če bi jo hoteli prilagoditi današnjim razmeram - ohranja v glavnem svojo sporočilnost pa tudi svoj komični naboj. Režiserka Ksenija Hočevar je poskrbela za hiter ritem dogajanja, pavze med dejanji pa je napolnil nastop harmonikaša, ki je gledalce zabaval s poskočnimi melodijami, dokler se ni dvignil zastor. Tako ni bilo časa za dolgčas, posebno ker so igralci dobro odigrali svoje vloge, posebno glavni trije junaki, Natalija Podjavoršek kot Šivanka, Edo Grabrijan kot Limež in Andraž Arko kot pijanček Kneftra.

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

Zadruga kraška banka obvešča člene, da bo redni občni zbor v drugem sklicanju v nedeljo, 26. aprila 1998, s pričetkom ob 9.30, v občinski telovadnici v Zgoniku z naslednjim dnevnim redom:

- 1) poročilo Upravnega odbora, prikaz in obrazložitev Obračuna z dne 31.12.1997;
- 2) poročilo Nadzornega odbora;
- 3) razprava in odobritev Obračuna, poročil in predloga o razdelitvi dobička iz leta 1997;
- 4) določitev sejnin;
- 5) potrditev kooptiranega odbornika in izvolitev štirih članov Upravnega odbora;
- 6) predpisi zakonskega odloka št. 472 z dne 18. 12. 1997 o davčno upravnih kaznih pri prekrških, ki bi jih zakrivali zastopniki ali uslužbenci Zadruga banke.

Če se kdo ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da pooblasti izključno drugega člana.

Za vstop v dvorano je obvezno vabilo.

POZIV K SOLIDARNOSTI

NABIRKA GORIŠKE NADŠKOFIJE ZA ŽRTVE POTRESA

Goriški nadškof msgr. Antonio Vitale Bommarco je te dni pisal koprskemu škofu msgr. Metodu Pirihu. V pismu goriški nadškof z žalostjo sprejema novico, da je potres prizadel območje, ki leži v koprski škofiji. Med drugim msgr. Pirihu piše: "Vaša ekscelenca, v svojem imenu in v imenu vseh vernikov goriške nadškofije, ki je dvesto let skrbela za pastoralno delo v Soški dolini in za njene delavne ljudi, Vam izražam naše prijateljstvo in našo bratsko povezanost. Naj skrivnost Velike noči, ki je zaznamovala

na z naravnimi znaki velikega petka, utrdi Vaše zaupanje in utrdi vero v Vstalega Gospoda!"

Goriški nadškof Bommarco je tudi določil, da se bo po vseh cerkvah goriške nadškofije v nedeljo, 10. maja, opravila nabirka za prizadete ljudi s potresnega območja v Sloveniji. Zbrani denar in darove bo nadškof izročil msgr. Pirihu po skupni maši romarjev koprške in goriške škofije na Sveti gori v nedeljo, 24. maja, ko bo tradicionalno skupno romanje vernikov sosednjih škofij.

POGOVOR / BARBARA RUSTJA, OBLIKOVALKA PRAVLJIČNIH SREČANJ

"UČITELJICA, OPROSTI, MALCE NEUČAKANA SEM, KDAJ PRIDEŠ?"

IVA KORŠIČ

Tako je pred kratkim ob koncu pravljničnega srečanja spraševala učiteljico Barbaro Rustja učenka osnovne šole F. Erjavca iz Štandreža. Pa ne le ona! Tako jo povprašujejo in nestrpno pričakujejo učenci slovenskih osnovnih šol od Laškega (prav tja zelo rada zahaja, tako da se tamkajšnji otroci čutijo čim bolj povezani z goriškim zaledjem) do Brd. Ko se pojavlja s svojimi knjigami, je zmeraj praznično. Z njo se lahko prisrčno in sproščeno pogovarjajo o prebranih zgodbicah.

Tudi predšolski otroci iz zadnjih letnikov vrtcev so se večkrat srečali z Barbaro. Ti stiki so potekali pod naslovom *Vabilo v šolo*. Na prisrčen način so malčki spoznali šolsko dejavnost, učitelje, učilnice. Tako jim bo vstop v šolo mnogo bolj prijeten kot sicer.

Šele dan pred začetkom letošnjega šolskega leta je Barbara izvedela, da bo nekoliko drugače opravljala svoj poklic. Šolsko skrbništvo ji je dodelilo mesto knjižničarke za obe slovenski ravnateljstvi, doberdobsko in goriško. To je edinstven in povsem nov projekt, ki ga italijanske šole nimajo. Izkazal se je za dobro pobudo; bilo bi res čudovito, če bi ga pristojni organi potrdili

FOTO BUMBACA

tudi v prihodnje. Učiteljice zatrjujejo, da se otroci raje približujejo knjigi, odkar se pojavlja na šolah Barbara kot "le-teča" knjižničarka in s svojimi srečanji s pravljico spodbuja šolarje k branju. Branje se jim ne zdi več vsiljeno, strogo šolsko. Všeč jim je, da prihaja neka druga oseba v šolo in jim priporoča, svetuje primerne knjige ter se z njimi pogovarja in jih nevsiljivo vpeljuje v čudovit, neizčrpen svet tiskane besede. Le-ta ima tako moč, da v vsakomer prebudi bujno domišljijo.

Zal je Barbara na svojih "popotovanjih" ugotovila tudi, da so šolske knjižnice izredno revne (mednje uvršča glede na mladinsko ponudbo tudi edino slovensko goriško knjigarno). Nekatere imajo prav malo takih del, ki bi bila primerna starosti otrok. Idealno bi bilo najti sredstva, ki bi omogočala nabavo novih ilustriranih knjig; knjižni trg ponuja namreč bogato, a večinoma drago izbiro mladinske literature.

Ko sem obiskala Barbaro, da bi se nekoliko pomenili o njenem šolskem in obšolskem delu, sem jo našla sredi otroških knjig. Vsa je prevzeta zaradi priprave na sklepno prireditev ob podeljevanju bralnih značk malim zaslužnim bralcem. Slovesna prireditev, na kateri bosta sodelovali obe ravnateljstvi, bo 1. junija v goriškem Kulturnem domu. Na sporedu bo gledališki prikaz in, če bo šlo po sreči, bo prisotna tudi ilustratorka Jelka Reichman. Ob tej priložnosti bo odprtje razstave, ki jo pripravljajo goriški učenci (doberdobski pa bodo ob koncu pravljničnega srečanja imeli v domači vasi kviz). Z Barbarino pomočjo sedaj skrbno in vestno prebirajo četrto- in petošolci Levstikovega Martina Krpana, ostali pa Mačka Murija Kajetana Koviča.

Med klepetom sem jo najprej vprašala, kdaj in kako se je začelo njeno povsem prostovoljno sodelovanje pri pravljničnih uricah v Feiglovi knjižnici.

"Zamisel pravljčnih uric ni moja," je dejala. "Uvedli so jih že pred leti, toda na začetku ni bilo velikega zanimanja zanje. Ko pa je bilo leta 1995 ob

prisotnosti slikarja Klavdija Palčiča uradno odprte mladinske sobe, ki so jo z bajeslovnimi junaki okrasili tedanji goriški četrto in petošolci, me je knjižničarka Luisa Gergolet naprosila, če bi oblikovala pomladanske otroške urice. Z veseljem sem to sprejela. Hotela sem zvedeti, če mi bodo otroci radi prisluhnili tako kot moji učenci. In šlo je vse po sreči, čeprav je bilo precej naporno, kajti v enem mesecu so bili kar štirje pravljnični popoldnevi. Otrok je bilo včasih čez 90. Za letošnje šolsko leto pa smo se zmenili, da bo vsak mesec le ena pravljica. Prva je bila v oktobru, zadnja pa 13. t.m. Zanimivo je dejstvo, da iz leta v leto zahajajo na urice zmeraj mlajši otroci, celo taki, ki sploh še ne obiskujejo vrta. Včasih so nekoliko živahni, a jih imam prav rada, saj pridno sledijo pripovedovanju. Priznati moram, da me včasih motijo mamice, ki se glasno pogovarjajo med sabo.

Da bi otroci ne odhajali praznih rok domov, vsakokrat izluščim iz pravljice kakega junaka ali predmet, ki ga malčki dopolnijo sami. Na začetku mi je pri tem pomagala učiteljica Aleksandra Maraž, nato pa še knjižničarki Luisa Gergolet in Breda Bertalančič.

Vsekakor so sadovi teh popoldnevov že opazni: malčki si izposojajo veliko več knjig kot včasih in tudi mamice segajo po njih.

Vedno tako zavzeto posreduješ malčkom pravljnične dogodke; zanima me, kako izbiraš pravljice, kako se pripravljáš nanje in kaj te pri tem najbolj veseli?

Pravljice izbiram po instinktu. Nekaj jih pregledam, potem pa izberem tisto, ki mi je najbolj pri srcu. Natančno jo preberem, jo pač osvojim. Biti mora privlačna, simpatična, primerna starosti otrok; vsebovati mora jasno misel, ki jo malčki lahko izluščijo; tekst mora biti tak, da ga po mili volji lahko razgibam, kaj dodam, improviziram, menjujem glas. Skušam jo pač prikazati. Pravljice namreč nikoli ne berem, knjiga je vedno obrnjena proti otrokom,

tako da sledijo tudi sličicam. Če vsebuje pesmico, je vse še bolj veselo. Med mano, pravljico in malimi poslušalci se mora stikati nevidna, trdna, čustvena vez. Navadno mi to kar uspe.

Zaradi svojega učiteljskega poklica si že veliko let v tesnem stiku z otroki. Misliš, da si naši malčki še zmeraj želijo klasičnih pravljic ali pa jih je televizija oddaljila od njih?

Vsem je znano, da televizija škoduje otrokom; pred njo presedijo preveč časa, zaradi nje postanejo apatični. Starši nimajo dovolj časa, včasih tudi volje ne, da bi se jim posvečali. Lepo bi bilo, če bi se starši pogovarjali z otroki, jim kaj prebrali, saj si njihovi malčki še zmeraj želijo dobrih pravljic in srčne topline.

Goriški osnovnošolčki in malčki iz vrtcev so letos prvič imeli svoj gledališki abonma. V razredu so se o tem gotovo veliko pogovarjali s teboj. Kako so sprejeli to novost?

"O tej pobudi bi lahko veliko govorila, sicer o Goriškem vrtljaku mislim samo dobro. Letos smo ga uvedli, a upam, da bomo z njim tudi nadaljevali. Učiteljice so ga vključile v svoj program in lahko so obravnavale vsebino igrice pri raznih predmetih. Otroci so ga navdušeno spremljali. Sama sem, posebno na šoli Župančič, uredila razstavno tablo, na katero sem zapisovala strnjena mnenja in kritike učencev, ki so z zanimanjem izpolnjevali moje vprašalnike o predstavah. Učenci so jih pred poukom rade volje prebirali. Ta gledališka jutra so bila izredno pomembna tudi zaradi jezika. Učenci so si zapomnili pesmice, izraze, rekla. Nujno bi bilo, da bi poskrbeli kaj podobnega tudi za nižje in višješolce, ki so sedaj čisto pozabljeni in, ko gredo v gledališče, ne znajo pravilno slediti predstavam, ker pač niso dovolj pripravljeni nanje.

Naše kulturne ustanove in šola bi morale nuditi več takih pobud za otroke, kajti marsikateri učenec izhaja iz mešane družine ali celo popolnoma italijanske in zato govori slovensko le med šolskimi urami.

Vsekakor imajo vse te pobude, ki so imele dober odziv pri otrocih in starših, pa tudi vse moje letošnje delovanje, skupno stičišče: vzbuditi pri učencih željo po dobrem jeziku, navajati jih k branju in v njih vzgojiti pravičen pristop do kulture."

Ko sva se poslavljali, mi je Barbara povedala, da bo vsak ponedeljek, od 20. aprila do konca šolskega leta, ob 14.10 vodila oddajo *Otroški val* na tržaškem radiu. Novost tega niza že ustaljene oddaje je ta, da bo vsakič predstavila knjigo oz. pravljico. Otroci se bodo lahko v živo pogovarjali z Barbaro in odgovarjali na njena vprašanja.

10

ČETRTEK
23. APRIL
1998

IZ DOPISA POSLANCA PRESTAMBURGA

ZA OHRANITEV ENOTNE DEŽELE IN GORIŠKE POKRAJINE

V zvezi z napovedanimi ustavnimi reformami in delom dvodomne komisije nam je goriški poslanec Oljke prof. Mario Prestamburgo poslal dopis o zadnjih novostih v zvezi z deželo Furlanijo-Juljsko krajino in Goriško.

Med drugim sporoča, da je parlamentarna skupina Oljke iz naše dežele, ki jo sestavljajo poslanci Di Bisceglie, Prestamburgo in Ruffi-

no ter senatorja Camerini in Volčič, sklenila na vsak način zagovarjati posebnost naše dežele. S tem se tudi zopet potrjuje politična volja po ohranitvi sedanjega deželne ureditve, ki obsega štiri pokrajine (Trst, Videm, Gorica, Pordenon) in ima svoj poseben statut. Tako so določene tržaške in videmske teze o morebitni delitvi goriške pokrajine brez vsake podlage.

VODENI PRIHRANKI

CaRiGO

... ZA VARČEVALCE,
KI ZREJO V PRIHODNOST!

- Naložbe po meri.
- Poklicno upravljanje.
- Mednarodna razvejanost.

CaRiGO

CASSA DI RISPARMIO DI GORIZIA SPA

v sodelovanju s
FONDIGEST
GRUPPO CARIPLO

INFORMACIJE PRI
VSEH NAŠIH OKENCIH

BREZPLAČEN KLIC
NUMERO VERDE
167-846019

SREČANJE ŽUPANOV IZ AJDOVŠČINE IN ČERVINJANA

ŠKOFIJSKO ROMANJE V TURIN IN OGLED SV. SINDONA

Ob izpostavljenju turinskega prta bo goriški nadškof msgr. A.V. Bommarco vodil škofijsko romanje v Turin v soboto, 6. junija letos.

Program: odhod z železniške postaje v Červinjanu s posebnim vlakom (prvi razred) ob 5. uri zjutraj. Kosilo na vlak. Ob 11. uri prihod v Turin (Porta Nuova). Peš mimo Trga Karla Feliceja, ulice Roma, Trga sv. Karla do vhoda v Kraljeve vrtove. Priprava na počastitev sv. Sindona z vodenim ogledom viedoposnetkov in diapozitivov. Ob 12. uri počastitev turinskega prta v stolnici. Ob 14. uri maša v cerkvi sv. Filipa Nerija, ki jo bo ob somaševanju vseh duhovnikov vodil nadškof. Sledi srečanje z g. Ciotijem, voditeljem Skupine Abele. Ob 15.30 prosto za ogled, ob 17.30 odhod z železniške postaje. Večerja na vlak. Prihod v Červinjan je predviden ob 23.30. **Cena romanja: 105.000 lir.** (Vključena sta tudi dva obeda na vlak.)

Poleg informacij, ki jih lahko dobite pri domačem župniku in na škofiji (tel. 597617), sprejemamo vpisnino za slovensko skupino tudi na Novem glasu (tel. 533177).

VRHOVSKI OSNOVNOŠOLCI NA KUHARSKEM TEČAJU

Učenci osnovne šole na Vrhovcu sv. Mihaela smo z navdušenjem sledili kuharskemu tečaju v vaški gostilni Devetak.

Skrivnosti kuharskega poklica nam je ob vsakem srečanju odkrivala prikazna ga. Gabriella. Še preden smo si natakili kuharske kape in stopili v kuhinjo, nam je g. "Uštili" pokazal jedilni pribor in servis, ki ga uporabljajo stranke, ter razložil njihovo namembnost. V kuhinji smo pazljivo opazovali, kako so spretno roke gospe Gabrielle

pripravljale okusne kraške jedi. Pri delu ji je bila seveda v nenadomestljivo pomoč tudi ga. Nerina.

Z zanimanjem smo sledili pripravi najrazličnejših jedi od predjedi do sladice. Vsako jed smo poskusili in se vsakič s polnimi trebui vrnili v šolo. Posebno všeč so nam bile seveda okusne domače sladice.

Učitelji in učenci se gostilni Devetak pristrčno zahvaljujemo za sodelovanje in gostoljubnost.

MS

Nedavno srečanje županov iz Ajdovščine in Červinjana v pokrajinski dvorani v Gorici je lep primer poskusa, kako razmišljati o lastni pokrajini na odprt način, tak, ki je ljudem blizu. Prevečkrat se namreč dogaja, da dnevna in t.i. "velika politika" pozablja na človeka, na nas, ki živimo ujeti v našo malo stvarnost.

Na pobudo študijskega centra A. Rizzatti sta se 8. t.m. srečala v Gorici ajdovski župan Kazimir Bavec in župan iz Červinjana Mauro Travanut. Organizatorji pogovora, ki mu je sledilo okrog osemdeset ljudi, med njimi so bili nekdanji župani z obeh strani meje, so dali pogovoru naslov *Nova središčna vloga Gorice med Ajdovščino in Červinjanom*. Nicolò Fornasir je uvedel srečanje in podal nekaj iztočnic; med drugim je dejal, da bi morali vlogo obeh Goric ovrednotiti, saj bi moralo mesto res postati središče za vse ljudi od Červinjana do srede Vipavske doline.

Med pogovorom sta župana obeh mest povedala, da se sama predobro zavedata, kako potrebno je danes združevati sile, najti skupni jezik. Še bolj bo treba to početi, ko bo Slovenija vstopila v Evropsko zvezo. Narodom, ki živijo na območju od Červinjana do Ajdovščine, je skupna zgodovina, skupna jim je kultura

in deloma tudi potrebe, pa naj gre za bolnišnice ali visokošolske zavode. Gorica bi zato lahko res postala to, kar je za to področje že bila. Vemo namreč, da je Gorica tudi zaradi nekdanje nadškofije za Furlane, Slovence, Italijane in odigrala odločilno vlogo, bila pa je tudi naravno, upravno, cerkveno in politično središče tako za Tolminsko, Posočje,

Kras kot tudi za Vipavsko dolino. Oba župana sta si bila edina tudi v tem, da bi morala politika poskrbeti za trajnejše dogovore in za obogatitev sodelovanja, ki pa bi moralo temeljiti na otipljivih dejanjih, takih, ki so skupna vsem, ki živijo na področju od Ajdovščine do Furlanske nižine.

JP

ŠTANDREŠKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST V RIMU

Štandreška župnijska skupnost se je od 13. do 16. t.m. mudila na potovanju, ki je doseglo svoj vrh pri prisostvovanju posvečenju dveh slovenskih fantov z Goriškega v diakona. David Bresciani in Mirko Pelicon sta namreč 14. t.m. dobila v cerkvi sv. Ignacija v Rimu naziv diakona.

Okrog petdeset ljudi iz Štandreža in okolice, predvsem je šlo za prijatelje mladih diakonov, je vodil g. Karlo Bolčina. V torek, 14. t.m., so si udeleženci izletali po vodstvom g. Danijela Lestana ogledali katakombe sv. Kalista. Nato so si ogledali cerkev sv. Janeza Lateranskega, in še Oltar domovine ter okolico. Kasneje so šli tudi do Koloseja, v popoldanskem času pa so prisostvovali diakonskemu posvečenju goriških rojakov. Zvečer so med krožno vožnjo po starem delu Rima ob-

čudovali še vrsto zanimivosti Večnega mesta. Naslednjega dne, 15. t.m., so se na Trgu sv. Petra udeležili papežev avdiencie; sv. oče je zbrane pozdravil tudi v slovenskem jeziku. Skupina si je nato ogledala baziliko sv. Petra, nekateri pa so odšli v Vatikanske muzeje. Seveda so videli tudi mestne zanimivosti, kot so Španski trg, Trg Navona, Panteon itd. Isti dan so izletniki šli v Slovenik, kjer je g. Bolčina daroval mašo, izletnike pa je pozdravil ravnatelj Slovenika dr. Jezernik, ki jim je orisal nastanek zavoda v Rimu.

Naslednji dan so obiskali čudovito baziliko sv. Pavla izven obzidja, pot so nadaljevali do Trazimenskega jezera, kjer so imeli zadnji postanek pred dolgo potjo, ki jih je v zgodnjih jutranjih urah privedla v Štandrež.

SGZ: PREDAVANJA O EVROPI IN NAŠI KRAJEVNI STVARNOSTI

Slovensko gospodarsko združenje je začelo z nizom predavanj po šolah o evropskih procesih, institucijah in skladih. Tematika je predstavil direktor Igor Orel. Drugi del predavanja o prestrukturiranju obmejnega gospodarstva s posebnim poudarkom na dejstvu, da se morajo vse velike infrastrukture prilagoditi novim razmeram, predvsem skorajšnjemu vstopu Slovenije v EZ, je plastično prikazal dr. Bruno Podbersig, direktor družbe SDAG. Prvo predavanje je potekalo za liceja Gregorčič in Trubar, nato za zavoda Cankar in Industrijski zavod. Pohvala gre ravnateljem, ki so takoj sprejeli pobudo. SGZ namerava prirediti predavanja tudi na italijanskih šolah in srednjih šolah v Novi Gorici, kajti želi širiti evropsko idejo združevanja in informirati dijake o krajevnih gospodarskih dogajanjih, ki se spreminjajo z vrtoglavo hitrostjo.

SKAVTSKE OBLJUBE NA PEČI

Slovenski goriški skavti bodo imeli jurjevanje z obljubami 1. maja na Peči. Ob 9.30 je predvideno zbiranje na kotalkališču KSD Vipava na Peči, ob 11. uri bo maša z obljubami, ob 12.30 skavtska pašašuta za vse prisotne, ob 13.30 bodo na sporedu razne delavnice, za starše projekcija diapozitivov in srečanje z voditelji. Ob 15. uri bo taborni ogenj, ob 16. uri pa sklep dneva s pesmijo slovesa. V primeru slabega vremena bo zbor ob 9.30 pred cerkvijo v Sovodnjah, kjer bo ob 10. uri maša z obredom obljub; nadaljnji program bo odpadel.

DAVID PINTAR V GALERIJ ARS

Prejšnji petek je bila v prostorih galerije Ars na Travniku dobro obiskana otvoritev slikarske razstave števerjanskega rojaka Davida Pintarja. Zaradi pomanjkanja prostora bomo članek in fotografijo objavili prihodnjič.

DAROV

ZA CERKEV v Gabrijah: Darinka in Franjo ob zlati poroki 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Metoda 100.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: J.V. 1.000.000 lir.

V SPOMIN na d'fago teto Angelo Neda in Tuša z družinama po 100.000 lir za cerkev v Pevmi in za Zavod sv. Družine.

ZA CERKEV v Števerjanu: namesto cvetja na grob pok. Angele (Jelke) Karara por. Tomažič druž. Cotič 100.000 lir.

OBVESTILA

POMOČ POTRESENCEM v Posočju. Župnija sv. Andreja v Štandrežu in PD Štandrež sporočata, da bo v soboto, 25., in v nedeljo, 26. aprila, med 9. in 12. uro na trgu pred štandreško cerkvijo nabiralna akcija za prizadete ob potresu v Soški dolini. Nabrani denar bo izročen župnijskemu uradu v Bovcu, ki ga bo razdelil med najbolj potrebne družine. Hvala za sodelovanje.

ŠKD KREMENJAK - Jamlje prireja 25. aprila v sodelovanju z očitinsko upravo iz Doberdoba 5. orientacijski pohod. Zbirališče pred gostilno Pahor v Jamljah od 12. do 13. ure. Pohoda se lahko udeležijo skupine 3-5 tekmovalcev, ki morajo skupaj priti do cilja: priporočeni so težka obutev, kompas, žepna svetilka, meter in pohodu ustrezna oprema.

GLASBENA MATICA - Gorica vabi na Bachov večer. Znamenitega ustvarjalca bodo predstavili gojenci šole s prepletanjem glasbenih in besednih odlomkov. Ponedeljek, 27. aprila, ob 18. uri v avli Glasbene matice v Gorici, Križna ulica 3.

PROSIMO NAROČNIKA, ki je dne 8. aprila 1998 na glavni pošti v Gorici poravnal naročnino na Novi glas, naj se čimprej javi na našem uredništvu, ker na poštni položnici ni navedel svojega imena in naslova.

V GALERIJ ARS na Travniku so do 9. maja razstavljeni dela Davida Pintarja; ogled je možen po urniku knjižarne.

ČESTITKE

Na tržaški fakulteti za elektronsko inženirstvo je uspešno diplomiral Gregor Sfiligoj. Čestitajo mu igralci in odbor SZ Olympia.

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo našega tednika.

ARHITEKT ALEŠ PRINČIČ PREJEL PLEČNIKOVO NAGRADO

Krminski rojak arhitekt Aleš Prinčič je pred dnevi prejel v Ljubljani najvišjo slovensko priznanje za arhitekturo, namreč Plečnikovo nagrado. Podelili so mu jo za nekatere stvaritve na področju arhitekture in opreme mesta. Arh. Prinčič (o katerem smo pred časom že pisali) deluje v glavnem v Vidmu, pa tudi v Ljubljani in Mariboru. Prav v tem slovenskem mestu je uredil dele mesta in jih opremil z domiselno urbanistično zamisljo. Ob tem prestižnem priznanju arhitektu Prinčiču iskreno čestitamo.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili prihodnjič. Sodelavcem in bralcem se opravičujemo. /URED.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja 25. in 26. aprila ter 1. maja v Rupi

TRADICIONALNI PRAZNIK FRTALJE

SPORED:

• Sobota, 25. aprila

ob 16.30 - nastopajo: otroški vrtec iz Rupe in otroški zbori: Rupa-Peč, Vrh sv. Mihaela, Štmaver, Plešivo; - tekmovalstvo v cvrtju najboljših frtalje; - ples z ansamblom Zamejski kvintet.

• Nedelja, 26. aprila

ob 16.30 - nastop pevskega zborov: MePZ Miren, MePZ Glasbene matice Trst, MePZ Štandrež, Tamburaški zbor Škofja Loka; - ples z ansamblom Mi.

• Petek, 1. maja

ob 16.30 - nastop moškega pevskega zbora Štmaver; - govornik: Erika Jazbar; - nastop dramske skupine PD Štandrež z veseloigro Čudna bolezen; - ples z ansamblom Happy Day

DELOVAL BO DOBRO ZALOŽEN BIFE S SPECIALITETAMI NA ŽARU, TIPIČNO FRTALJO IN DOMAČIM VINOM

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Ob 5. obletnici smrti pesnice Ljubke Šorli

VENEC SPOMINČIC MOŽU NA GROB

Recital Sonje Mlejnik iz Gledališča Teharje v režiji Petra Simonitija.

Povezuje Silva Železnik. Na orglah prof. Hubert Bergant. Sodeluje Moški pevski zbor Mirko Filej.

Gorica, cerkev sv. Ivana, nedelja, 3. maja 1998, ob 17. uri

Nenadno nas je zapustila naša draga

JELKA KARARA vd. TOMAŽIČ

Žalostno vest sporočajo hčerki in sin z družinami

Števerjan, 21. aprila 1998

"SLAVIA" ALI PONOS NA LASTNO ZEMLJO

ERIKA JAZBAR

Kulturno društvo Studenci iz Čedadu poznamo predvsem kot pobudnika publicistične dejavnosti. Kulturni delavci, ki se zbirajo okoli omenjene ustanove, so sooblikovali marsikatero izdajo, ki je namenjena mlajši in najmlajši generaciji Slovencev, pa tudi vsem tistim, ki so izgubili vez s slovenskimi koreninami, kajti v pogosto zelo privlačni in bogati obliki predstavljajo kulturno in ljudsko tradicijo slovenskega človeka, ki živi v videmski pokrajini.

Tako so v Špetru konec marca uradno in s krajšim kulturnim sporedom predstavili zadnje tovrstno delo z naslovom *Slavia*. Knjiga je sad sodelovanja med društvom in špetsko občinsko upravo, izdaja pa so omogočili dežela F-Jk in Komisija evropskih skupnosti.

Avtorja 80 prikupnih strani, napisanih izključno v italijanskem jeziku (ob nekaterih dokumentih v originalu), sta Ferruccio Clavara in Renzo Matteligi, barvne ilustracije je prispeval že poznani Moreno Tomasetig, zgodovinska predstavitev tega dela našega zamejstva pa je namenjena predvsem šolski mladini Benečije. V uvodnih besedah beremo: "Kako se lahko mlad Benečan prepозна v svojem priimku in prednikih, kako lahko doživlja okolje in vsak-

jezik v cerkveno življenje naše zemlje (867) in ohranil se bo do znanega fašističnega odloka iz l. 1933. Pred prihodom Italije v Nadiške doline

pa je beneška zemlja poznala dejansko družbeno-politično avtonomijo z beneško republiko, ki je v luči geopolitične lege in specifičnosti slovenskih ljudi dopuščala prožnejše in svobodnejše življenje: "Ko govorimo o svetlejši zgodovini Benečije, mislimo predvsem na to obdobje". S prihodom Avstrije in kasneje Italije pa se začenši mrščeno stoletje naše zgodovine, ki ne pozna le fašizma,

svetovne vojne in preganjanja, temveč tudi povojno emigracijo in demografsko obubožanje slovenske Benečije.

Ob zgodovinskih informacijah, ki se lahko najdejo v tovrstnih publikacijah, je knjiga zanimiva predvsem zaradi prisotnosti posebnih prilog, ki predstavljajo nekatere svetle in pomembne figure, rojene v naših krajih: od Jakopa Stulina (bolje poznane v prilagojeni obliki Jacopo Stellini) do Petra Podreke, Francesca Musonija, Luigija Faiduttija, Evgena Blankina ter Ivana Trinka, lutkovnega mojstra Vittoria Podreke ter pesnika Dina Menichinija.

danje življenje ipd.,... če je anagrafsko rojen v Čedadu in dorašča ter se vživi v iluzorični pojem itajanstva?"

Avtorja podajata splošnejši pregled zgodovinskega dogajanja v beneških krajih, začenši z definicijo geografsko-etničnega pojma *Slavia* (v glavnem gre za teritorij Nadiških dolin). Zgodovinska pripoved (kajti pomembnejše etape se vijajo v obliki prijetnega pripovedovanja) gre od prazgodovine in prvih naselitev do Rimljanov in Slovanov, katerim je namenjena posebna pozornost (religija, družbeno-politična struktura, vsakdanje življenje); s pokristjanjenjem le-teh stopi slovenki

Poleg domače glasbene šole Tomaž Holmar so nastopili tudi mladi gorenjski in koroški glasbeniki.

Prijetni večer je bil v naborješki Beneški palači v petek, 17. t.m. Nastop gojencev osmih glasbenih šol iz Celovca, z Jesenic, iz Kranja, Radovljice, Škofje Loke, Tržiča in seveda letošnjega gostitelja - domače šole Holmar, je nagradila prisotnost številnih domačinov in gostov, med katerimi bi omenili direktorja glasbene šole iz Škofje Loke Bogataja in predstavnika SKGZ Černa, ki sta pozdravila prisotne. Poudariti gre, da so bile glasbene točke na visoki kakovostni ravni.

24. srečanje glasbenih šol Gorenjske in zamejstva je odprl in pozdravil predsednik Slovenskega kulturnega središča Kanalske doline Rudi Bartaloth. Izrazil je zadovoljstvo, da se na teh srečanjih iz leta v leto potrjuje kakovostna rast slovenskega glasbenega šolanja, ki se je v Kanalski dolini začelo pred točno 20 leti pod okriljem tržaške Glasbe-

ZARES USPEŠNO 24. SREČANJE GLASBENIH ŠOL GORENJSKE IN ZAMEJSTVA

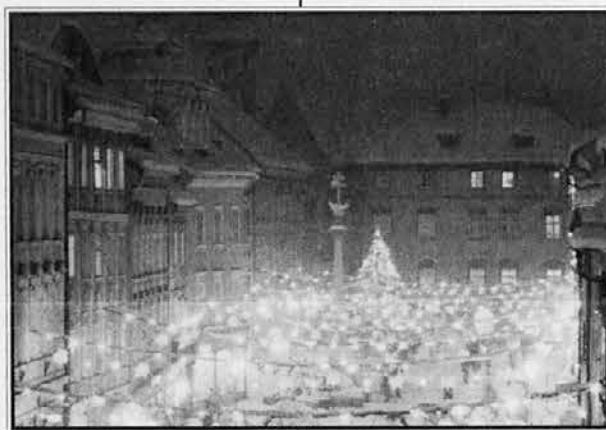
ERIK DOLHAR

ne matice na pobudo pokojnega Salvatoreja Venosija in župnika Maria Gariupa. Od l. 1978 je šola kaj kmalu postala sestavni del širšega kulturnega življenja domačega življa in odigrava nezanemarljivo vlogo pri gradnji sožitja med Slovenci in ostalimi narodi, ki so prisotni v dolini pod Sv. Višarjami. Leta 1994 je glasbena šola Holmar postala samostoj-

na in hkrati sestavni del dejavnosti središča Planika in Glasbene matice. Šola Holmar trenutno obiskuje 20 gojencev. Junija letos bodo slovesno proslavili 20-letnico njenega delovanja, v Naborjetu pa so se spomnili tudi na isti jubilej celovške glasbene šole.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE 2006

CRUDER IN ZERNATTO PODPISALA POGODBO, SLOVENIJA NE

Furlanija-Juljska krajina je uradno pristopila v družbo Celovec 2006.

nov lir). Poklicali smo Olimpijski komite Slovenije (OKS) v Ljubljano, kjer so nam dali razumeti, da imajo takorekoč "zavezane roke". OKS je namreč le tehnični organ, ki lahko nekaj svetuje vladi, končno odločitev oz. podpis pogodbe s partnerjema pa mora sprejeti vlada sama ali kak njen visoki predstavnik, če že ne predsednik vlade Drnovšek, pa vsaj podpredsednik Podobnik ali kak minister, ne pa državni sekretar. Sedaj je torej le od slovenske vlade odvisno, ali bo pristala na pristop k družbi Celovec 2006 v sedanji obliki, če bo zahtevala spremembo besedila, ali če pogodbe sploh ne bo podpisala.

ED

EVROPA NARODOV (15)

VIDA VALENČIČ

KATALONCI V FRANCII - BARCELONA JE RES DALEČ

Naziv Katalunija nam avtomatično priključ v spomin bogato in kulturno izredno živo vlemesto Barcelono in že iz prejšnjih vrstic ste se lahko prepričali o bistveni pomembnosti tega predela za celotno špansko državo. Španija je pač primorana se soočati z različnimi kulturnimi, ekonomskimi in političnimi potrebami svojih predelov, in to predvsem v zvezi s Katalunijo in baskovsko krajino. Vendar t.j. *Paisos Catalanos* niso samo Španija. Katalonski narod, prav kot baskovski, se razteza tudi čez španski del vzhodnih Pirenejev in je prisoten v francoskih južnih področjih Roussillon ter Cerdagne. In, z ozirom na svojo zgodovino trgovskih mogotcev in kulturnih povezav, se katalonščina govori tudi v mali pirenejski državi Andorra ter v sardinjskem mestu Alghero, kjer naj bi se vsaj 12.000 ljudi dnevno sporazumevalo v katalonščini.

Bistvena razlika pa obstaja med Katalonci in Baski. Oba naroda sta prisotna v istih dveh, strogo nacionalistično nastrojenih, državah: Španiji in Franciji.

Razlika pa je v povezavi med tema dvema deloma naroda. Baski so kulturno zelo povezani. Njihova ideja *Euskal Herria* (samostojne baskovske dežele) je osnovana na odpravi, če ne politične, pa vsaj kulturno-miselne pregrade med državama. Politične stranke govorijo o skupni baskovski deželi, sploh pa celotno kulturno prizadevanje Baskov zaobjema tudi francoski del. Omenili smo, kako so "francoski Baski" za španske baskovske aktiviste pomenili tudi potrebno pribežališče v času Francove diktature in prav to dejstvo je sprožilo nevarna trenja med državama do točke, ko je Francija odredila zanje zaprto mejo, obenem pa sodelovala s špansko tajno službo za uvedbo težkih kazenskih ukrepov proti vsem baskovskim (in tudi bretonskim) družinam, ki so na kakršenkoli način pomagale španskim baskovskim političnim pribežnikom. Vse te povezave so v določenem oziru okrepile enotnost baskovskega naroda na obeh straneh Pirenejev.

S Katalonci pa je nekoliko drugače. Mejo je tu dosti bolj občutili. V prejšnjih desetletjih je pregrado predstavljala predvsem različen kulturni in ekonomski položaj. Katalonci v Španiji so

bili namreč močnejši partner, medtem ko so Francozi enačili svoje katalonske sodržavljane z zaostalo ekonomsko strukturo, veljal pa je predvsem stereotip katalonščine kot jezika nižjih družbenih slojev. "Visoka kultura" je bila tako francoska, katalonščina pa so sami pripadniki naroda uporabljali bolj za neformalne stike in banalno opevanje geografskih lepote svoje zemlje. Zanimivo je tudi dejstvo, da je prav ta predel Francije tesno navezan na francosko republiko, kar je tudi posledica korenitih ukrepov, katerih so bili Katalonci deležni po francoski revoluciji. Jezik je takoj postal kamen spote in na stotine učiteljev si je na vse načine prizadevalo odpraviti vsakršno sled "španske kulture" z geslom "Soyez propre, parlez français" (bodi čist, govori francosko). Vseeno pa sta se katalonski jezik in kultura ohranila, čeprav je zadržanje francoske buržoazije naravnost preziralo do nje. Ta prezirnični odnos do neke "govornice nižjih in intelektualno revnih slojev" izvirajo predvsem iz ekonomske situacije, v kateri je dolgo bilo predvsem območje Roussillon. Kronično nezadosten razvoj je prisilil včasih tudi 90% mlade delovne sile, da se je odselila s trehuhom za kruhom na sever Francije. V 60. letih pa se je za to področje

začrtala tudi druga negativna smernica: katalonsko področje je postajalo vse bolj priljubljen cilj bogatejših francoskih upokojenec in lastnikov vikendic. V nekaterih vaseh si ti bogati francoskogovoreči priseljenci lastijo tudi do 80% vse posesti. In tako se tudi tu postopoma vse bolj razvija fenomen "mrtvih mest", kjer ni v zimskih mesecih žive duše, poleti pa se tu naselijo trume počitniških "parizanskih mravelj". Kot drugod se je tudi tu načrtno ločevalo med jezikovnim in ekonomskim problemom katalonskega predela v Franciji. Jezik pa je seveda tesno vezan predvsem na ekonomski položaj, v katerega je vključen in pač ne more biti v nekakšnem vakuumu. Ob vsakem zapuščenem zemljišču zaradi nedonosnosti poljedelstva in njegovi novi uporabi za šotorni turizem se je treba zamilati. Francoska država bo morala v določenem trenutku izoblikovati neko razvojno politiko tudi za njena decentralizirana področja, kot je lahko prav območje "katalonskega" Roussillona ali Bretanije, do takrat pa se bodo mladi še vedno izseljevali. Kulturno življenje tukajšnjih Kataloncev pa je na srečo v prepovedi tudi zaradi ponovne vzpostavitve stikov s sonarodnjaki v Španiji. V okviru celotne kulturne ustvarjalnosti pa izstopa predvsem nova *canço Catalana* (nova katalonska pesem), ki presega meje in zadobiva vedno bolj tudi političen pomen.

DALJE

SOLKANSKI MOST NA KOROŠKEM

Solkanski most čez Sočo, ki je most z največjim kamnitim lokom na železniških progah na svetu, bo kmalu predstavljen tudi v Minimundusu, v t.i. "svetu v malem" ob Vrbskem jezeru na Koroškem. Gre za prvo znamenitost iz Slovenije, ki bo tam predstavljena, med približno 150 maketami raznih znamenitosti z vsega sveta. Solkanski most je opisan v mnogih slovenskih, italijanskih in nemških knjigah.

OBVESTILA

V PROSTORIH Centro civico v Čedadu (Borgo di Ponte) je do 6. maja na ogled retrospektivna razstava slikarja Miloša Volariča. Urnik: vsak dan od 16. do 19. ure.

V BENEŠKI galeriji v Špetru bo v sredo, 29. aprila, ob 19. uri predstavitev diplomske naloge Anite Bergnach *Slovensko pesništvo v Nadiških dolinah*. Delo bo predstavila prof. Lojzka Bratuž.

150-LETNICA
ZEDINJENE SLOVENIJE**ZDRUŽENA
EVROPA
OMOGOČA
DOSEGO CILJA**

V mariborskem Narodnem domu je 16. in 17. t.m. potekal posvet ob 150-letnici razglasitve ideje o Zedinjeni Sloveniji, ki so ga pripravili Univerza v Mariboru, Zveza zgodovinskih društev Slovenije, mesto Maribor in ministrstvo za znanost in tehnologijo. Prav načelnik slednjega, minister Lojze Marinček, je v imenu predsednika vlade Janeza Drnovška prvi večer priredil sprejem za udeležence posveta. Minister je poudaril, da je sedanja samostojna slovenska država smiselna postaja zgodovinske poti, po kateri so stoletja stopali Slovenci, za kar smemo biti še posebej ponosni.

Starejše zgodovinske pisane je bilo vajeno deliti evropske narode na "državotvorne" in "historične" ter na tiste, ki to niso, sem pa je prištevati tudi Slovence kot kmečko ljudstvo brez višjih družbenih plasti, ki naj ne bi bili sposobni osnovati lastne države.

Po kratkem obdobju samostojnosti in osmem in prvih desetletjih devetega stoletja so Slovenci živeli v tujejezičnih državah, kjer so bili le manjšina, brez priznanega uradnega jezika. Za nameček niso živeli v eni pravni enoti, ampak v več zgodovinskih deželah (Koroški, Kranjski, Štajerski, Goriški oz. kasneje Primorski), katerih pripadnike so se čutili. Za Trubarjevim nagovorom "ljubi Slovenci", ki jim je namenil svoj *Katekizem*, smemo morda slutiti plahe začetke osveščanja o obstoju širše slovenske skupnosti prek deželne meja. Zvestni in kontinuirani slovenski preporod pa je nastopil sredi 18. stoletja. Njegov izraz je bilo postopno rastoče število kakovostnih slovenskih tiskov, slovnicih in literarnih.

"Prehod od narodnega osveščanja do državotvornih zamisli pa nedvomno pomeni prelomnica (...): pomlad narodov leta 1848," je med drugim dejal minister. Ob družbenem prevratu in odpravi fevdalizma je prinesla tudi idejo Zedinjene Slovenije, ki naj bi združila Slovence in presegla meje, ki so jih delile. Slovenci naj bi imeli svoj parlament in svoj uradni jezik - svetla zamisel, ki ji je naša nadaljnja zgodovinska pot le postopno puščala priti na površje.

Po prvi svetovni vojni so leta 1918 Slovenci v prvi Jugoslaviji prvič zaživeli v obliki upravne enote, ki je prerasla državne okvire, čeprav je velik del naroda ostal zunaj nje. Druga svetovna vojna Slovincem ni vrnila delov narodnega telesa zlasti na zahodu in severu, vendar so dobili svojo republiko s slovenskim uradnim jezikom. Po skoraj pol stoletja so dogodki od 1988. do 1991. leta pripeljali do uresničitve slovenskih želja, samostojne države Slovenije. "Verjamem", je še poudaril minister Marinček, "da Zedinjena Slovenija, ki je ne delijo meddržavne meje, za nas ni več nedosegljiv cilj. Če bomo modri, uspešni in samozavestni, nam jo bo prinesla Združena Evropa".

ED

PREDLOGI IN ZAHTEVE ZA UVEDBO
DRUGE RAVNI KRAJEVNE SAMOUPRAVE**POKRAJINE NAJ BI OMEJEVALE
CENTRALIZACIJO DRŽAVE**

MARJAN DROBEŽ

**V Sloveniji je čedalje več predlogov in zahtev
za ustanovitev pokrajin, ki bi pomenile drugo
stopnjo (raven) lokalne samouprave.**

Takšne težnje najbolj spodbujajo primeri nadaljnje centralizacije oblasti, odločanja in kopičenja sredstev predvsem v Ljubljani. Novi organi lokalne samouprave so potrebni tudi zaradi primerljivosti z državami EZ in velikega prenosa sredstev omenjene evropske integracije za regionalni razvoj, kar bo pomembno v zvezi s postopkom vključevanja Slovenije v Evropsko zvezo. Potreba po pokrajinah pa se kaže tudi zaradi čezmejne sodelovanja, na primer med obmejnimi območji Slovenije in Italije.

Osnovo za ustanovitev pokrajin vsebuje 138. in 143. člen slovenske ustave, ki dajeja možnosti za medsebojno sodelovanje občin, skladno z Evropsko listino lokalne samouprave. Pri tem je pomemben tudi veljavni zakon o lokalni samoupravi. Po sedanjih predlogih bi pokrajine ustanovili, spremenili ali ukinili z zakonom na podlagi odločitve občinskih svetov, sprejetih z dvotretjinsko večino vseh svetnikov. Pokrajine bi opravljale naloge širšega pomena, ki se nanašajo na razvoj na gospodarskem, komunalnem, socialnem in kulturnem področju. Občine s svojim statutom opredelijo lokalne zadeve širšega pomena, ki jih opravlja pokrajina. Po ustavni zasnovi pokrajina ne bo izvirna, pač pa izvedena skupnost, ki opravlja prenesene pristojnosti vanjo združujočih se občin in države. Ko pa občine prenesejo del svojih pristojnosti na pokrajino, jih ta opravlja v svoji pristojnosti. Prenesene državne pristojnosti postanejo izvirne pristojnosti pokrajine. Sicer pa bi organizacijo pokrajin urejal poseben zakon.

O ustanavljanju pokrajin v Sloveniji je pripravljenih dvoje gradiv. Poročevalec Državnega zbora je objavil predlog zakona o pokrajinah s tezami za normativno (pravno) uredeitev. Uradni list Slovenije pa je v zbirki Pravo in politika objavil zbornik s prispevki in razmišljanji šestnajstih znanih strokovnjakov, z naslovom *Regionalizem v Sloveniji*.

Avtorji Zbornika obravnavajo pomen uvedbe druge ravni lokalne samouprave za položaj obmejnih območij. Zanimivo je razmišljanje dr. Cirile Toplak in Jasmine Klotnik, ki zatrjuje, "da so obmejne pokrajine razvojno v zaostanku za središčnimi območji. Kadar pa so močne, kot to velja za območja ob italijanski meji, izraža center odkrit strah pred to močjo in si prizadeva zadrževati njihov razvoj."

Vse politične stranke v Sloveniji v svojih programih in ob raznih prilikah podpirajo

decentralizacijo oblasti oz. odločanja. Gre pa le za načelne opredelitve, saj stranke doslej niso dale pobud ali predlogov za stvarne ukrepe na omenjenem področju. Zdaj bi bilo najbolj nujno, "da politične stranke dosežejo soglasje glede na-

čina in postopkov več kot nujne decentralizacije Slovenije." O tem v svojem prispevku z naslovom *Decentralizacija in politične stranke*, objavljenem v omenjenem zborniku pri Uradnem listu Slovenije, piše tudi magister Lucijan Vuga, bivši predsednik Zveze za Primorsko in dober poznavalec stanja, odnosov in gibanj na slovenskem in italijanskem obmejnem območju.

REFERENDUMI O NOVIH OBČINAH

**ZA USTANOVITEV
OBČINE ŠEMPETER-
VRTOJBA IN PROTI
DELITVI MESTNE
OBČINE KOPER**

V Sloveniji so v nedeljo na dvainpetdesetih območjih potekali poizvedovalni referendum o preoblikovanju petnajstih sedanjih in ustanovitvi sedemindesetih novih občin. Gre za dejanje, ki ga je z odlokom določil Državni zbor zaradi zahteve ustavnega sodišča, da je treba še pred lokalnimi volitvami, ki bodo jeseni, oblikovati in razviti mrežo občin. Ustavno sodišče je tudi sklenilo, da gre mestno občino Koper razdeliti na več manjših občin. Pravico do opredelitve na referendumih je

imelo okoli 185 tisoč volilcev, kar je tri odstotke celotnega volilnega telesa v državi. Stroški nedeljskih referendumov pa so znašali okoli 275 milijonov tolarjev, kar je vzbudilo pripombe in pridržke.

Na Primorskem je bilo veliko zanimanja, ugibanj in napovedi o tem, kakšno bo mnenje volilcev o pobudah za ustanovitev novih občin, ki bi prostorsko zmanjšal in oslabil tudi vpliv Mestnih občin Nova Gorica in Koper. Volilci na trnovsko-banjski planoti so kar z 98% glasov zavrnili predlog državnega zbora, da bi tam ustanovili občino Gragar-Čepovan. Pač pa je uspel referendum za ustanovitev nove občine Šempeter pri Gorici-Vrtojba. Od 3.355 volilcev jih je 1.712 glasovalo za, 1.595 jih je bilo proti ustanovitvi nove občine, 48 glasovnic pa je bilo neveljavnih. Občina Šempeter-Vrtojba naj bi bila ena najbogatejših v Sloveniji, proti njej pa so vodile srdito kampanjo razne politične stranke pa tudi nestrankske organizacije Forum za Goriško in Društvo goriških rodoljubov. Predstavnik Krajevne skupnosti Bogdan Kragelj je v pogovoru za Novi glas dejal, da bodo v Šempetru in Vrtojbi spet oblikovali občino, "ki so jo že imeli v letih od 1814. do 1927. ter v obdobju od 1947. do 1960. leta". Ob objavi izida referenduma je v Šempetru nastalo veselje tistih, ki so glasovali za ustanovitev nove občine, program pa je popestrila tudi godba na pihala iz Prvačine.

Volilci v Slovenski Istri pa so se z veliko večino odločili za ohranitev obstoječe mestne občine Koper. Niso torej podprli predloga Državnega zbora, da bi mestno občino razdelili na novo občino Koper, Ankarano-Škofije, Dekani in Šmarje-Marezige. Ustavno sodišče pa bo razsodilo o pritožbah 31 krajevnih skupnosti, ki niso uspele s predlogi za ustanovitev novih občin na njihovih območjih.

M.

SLOVENIJA

NOVOGORIČANI DOBILI DNEVE MLADIH

**MESTO MLADIH
OB SKORAJŠNJEM
MESECU MLADIH**

MARJANA REMIAŠ

Klub goriških študentov je konec preteklega tedna z dnevi mladih dokazal, da je vitalna, delovna, zagnana in prodorna študentska organizacija, ki je znala v nekoliko zaprto Novo Gorico vnesti živahnost in svežino ob prihajajočem maju. Goriški študentje so ob podpori številnih organizacij, sponzorjev in mestne občine pretekli teden v No-

vi Gorici gostili številna športna tekmovanja, kulturne prireditve, koncerte in okrogle mize. Dneve mladih v "mestu mladih" je nekoliko skazilo vreme; neprimerno pa niso pokvarile vzdušja, ki je ob številnih pripravah bilo prisotno v prostorih, ki jih je novogoriška občina dodelila študentskemu klubu. Program "mesta mladih" je bil pester in zanimiv; ključni okrogli mizi, na katerih so študentje razpravljali o ustanovitvi tretje univerze v Novi Gorici in prihodnosti ter razvojnih možnostih za mlade, sta privabili kar nekaj obiskovalcev.

Na športnih in glasbenih prizoriščih je bilo manj uradno, zato toliko bolj veselo razpoloženje, ki se je preteklo nedeljo zaključilo v veliki dvorani Kulturnega doma s koncertom Vlada Kreslina.

Prireditvam ob bok je izšel tudi študentski časopis *Študjozo*, ki ga izdaja Klub goriških študentov, v katerem sta objavljena zanimiva intervjuja z Otonom Lahajnarjem, članom Izvršilnega odbora Akademskega društva za Univerzo zahodne Slovenije o tem, kako bi novogoriški univerzitetni center, ki je potreben, olajšal delo in študij ter prihodnost številnim mladim študentom iz Primorske, in Rudijem Šimacem, predsednikom Foruma za Goriško. Slednji je pred meseci s študentsko organizacijo podpisal spomenico o skupnem boju za novo univerzo v Novi Gorici. *Študjozo* objavlja še druge zanimivosti iz sveta študija, zabave, glasbe, posameznih strok in literature.

OBVESTILA

HITOVE MUZE, Grad Dobrovo: v petek, 24. aprila, bo ob 20. uri nastop londonskega godalnega kvarteta *The Chilingring Quartet*, ki sodi v sam svetovni vrh komorne glasbe in ga sestavljajo solisti različnih narodnosti. Na programu so dela Mozarta, Barbera in Brahmsa.

GLASBENI ABONMA, Kulturni dom Nova Gorica: v soboto, 25. aprila, ob 20.15 bo nastopil Simfonični orkester Slovenske filharmonije. Dirigent: Marko Letonja; solistka: Dunja Vejzović. Program: Slavko Osterc, *Klasična uvertura*; Alban Berg, *Trije odlomki iz opere Wozzeck*; Ottorino Respighi, *Antični plesi in arije ter Rimske pinije*.

V PILONOV GALERIJI v Ajdovščini bo na ogled do 12. maja (od torka do petka: od 10. do 12. ure in od 14. do 17. ure; ob sobotah in nedeljah od 15. do 18. ure) razstava *Negovan Nemec 1947-1987, 10 let pozneje*, ki je bila lani, ob umetnikovi 10-letnici smrti, postavljena na gradu Kromberk. Predstavljen je manjši izbor iz retrospektivne razstave: 25 kipov, nekaj dokumentarnih fotografij in grafik ter risb.

M.

13

ČETRTEK
23. APRILA
1998

SDGZ / POTREBNO
SPOROČILO OBČINITRGOVINE
V TRSTU
ODPRTE OB
PONEDELJKIH

Slovensko deželno gospodarsko združenje sporoča, da so od 1. aprila lahko vse trgovine v Trstu odprte ob ponedeljkih.

Občina Trst je s posebno odredbo 10. t.m. določila pravilnik, ki predvideva za trgovske obrate ob ponedeljkih naslednje možnosti:

- 1) lahko so zaprti ves dan;
- 2) lahko so odprti ves dan; v tem primeru morajo izbrati pol dneva tedenskega počitka od torka do sobote;
- 3) lahko so odprti samo pol dneva (tako zadostijo obveznemu tedenskemu počitku); v tem primeru ne smejo biti zaprti:
 - obrati z nejestvinskim blagom (it. "generi vari non alimentari"), ob ponedeljkih popoldne; se pravi, obrati tega sektorja so obvezno odprti v ponedeljek popoldne;
 - jestvine, drogerije in cvetličarne, ob ponedeljkih zjutraj; se pravi, obrati tega sektorja so obvezno odprti v ponedeljek zjutraj.
- 4) Obrati, ki prodajajo tehnično opremo (it. "beni strumentali") in so odprti ob ponedeljkih samo pol dneva, lahko izbirajo med jutranjim ali popoldanskim odprtjem.

Trgovine morajo sporočiti pristojnemu občinskemu uradu željeni čas obratovanja, neposredno po faxu. Novi delovni čas stopi v veljavo, takoj ko dobi obrat potrdilo od občine o prejemu sporočila (lahko tudi po faxu). Če obrat želi iz katerikoli razlogov zamenjati delovni čas, mora to javiti občini. Trgovinam, ki ostanejo pri starem, ni treba ničesar javiti.

Odredba tržaške občine o eksperimentalnem obratovanju velja do 30. novembra. Trgovci morajo izbrati v mejah: najmanj 30 in največ 55 ur na teden, od 5. zjutraj do 23. ponoči.

Novi instrument je zelo prožen in se ga da večkrat zamenjati po potrebi ali občasni želji kupcev. Občina Trst je namenila vsem trgovcem, ki bodo izredno odprti, pakete brezplačnih parkirnin za kupce. Prav tako bo poskrbela za promocijo in reklamo o izredno odprtih trgovinah na dan ponedeljka, tako v krajevem časopisu kot onstran meje.

Sekcija trgovine na drobno pri SDGZ poziva člane, naj ustrezajo odjemalcem s sodelovanjem pri akciji, katere pobudniki so občina in vse stanovske organizacije (vključno Zdrženje), in naj pripomorejo k ponedeljkovemu "odprtju" mesta in k obogatitvi ponudbe edinstvenega urbanege trgovskega centra v deželi.

Tajništvo Zdrženja v Trstu (tel. 040-362949) nudi potrebne informacije in je na razpolago za posredovanje sporočil občini ter za koriščenje predvidenih ugodnosti.

OPČINE / OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE

KMEČKA ZVEZA
O STANJU KMETOV

FOTO KROMA

V nedeljo, 19. t.m., je bil v Prosvetnem domu na Opčinah redni občni zbor Kmečke zveze. Udeležilo se ga je veliko število članov te stanovske organizacije slovenskih kmetov pa tudi več uglednih gostov. Udeleženci so prisluhnili obračunu opravljenega dela, pregledali so upravne razmere delovanja ter nakazali glavne smernice razvoja in izvolili vodstvene organe.

Glavni poročili sta podala predsednik in tajnik Kmečke zveze Alojz Debelis in Edi Bukavec. Debelis je v svojem posegu med drugim dejal, da leto 1997 za kmetijstvo ni bilo uspešno. Ob upoštevanju inflacijske stopnje so cene padle za 1,6%, kmetijstvo so pri-

zadeli nekateri novi davki, kot npr. davek na dodano vrednost IVA, novi deželni davek IRAP in drugi ukrepi. Ti in drugi podatki so privedli do kritične ocene politike italijanske vlade do kmetovalcev. Zlasti Bukavec je dejal, da se je italijanska vlada izneverila obveznostim, da bo kmetijstvu omogočila enakopravno vlogo in ga zato podprla tako s programi kot s finančnim zakonom. Kmetijstva pa ni niti sprejela k pogajalni mizi na isti ravni kot industrije in sindikate.

Tudi za slovenskega kmeta leto 1997 ni bilo uspešno. Bilo je namreč usodno za Združeno kraško mlekarstvo s Cola in za Zadružno klet Brda iz Števerjana, letos pa je pre-

nehal delovati združni hlev Dolga Korona. Vendar pa lahko vlada zmeren optimizem ob novi evropski reformi Agenda 2000 (čeprav jo italijanski kmetovalci kritično ocenjujejo). Reforma med drugim predvideva varstvo okolja in vzporedno s tem spodbuja kmetijstvu dopolnilne dejavnosti, kot je npr. kmečki turizem. Za vse to ima naše kmetijstvo dobre možnosti, ki pa se jih lahko koristi le, če bo kmet prosto razpolagal s kmetijskimi površinami, to pa je v veliki meri odvisno od občinskih regulacijskih načrtov ter od deželne in državne zakonodaje. Razumevanje za to vprašanje sta pokazali zgoniška in repnabarska občina, medtem ko sta dolinska in devinsko-nabrežinska občina izrazili pripravljenost za spremembo regulacijskih načrtov v tem smislu (poročali smo že o javnih srečanjih v Devinu-Nabrežini, kjer so kmetje negativno sprejeli nov regulacijski načrt). Manj zadovoljivo stanje je v tržaški občini. Izrečena je bila kritična ocena na račun težavnosti postopkov pri podeljevanju deželnih prispevkov in olajšav ter je bila spet poudarjena potreba po sprejetju Globalnega načrta za razvoj kmetijstva.

Udeleženci so prisluhnili tudi poročilu nadzornikov in pozdravom gostov, po razpravi pa so izvolili 45-članski glavni svet in razsodišče.

IŽ

ITALIJANSKO PRAVO

KMALU REFORMA
OPOREČNIŠTVA

DAMJAN HLEDE

Poslanska zbornica je končno sprejela osnutek zakona o reformi oporečništva kot alternative služenju vojaškega roka. Vse kaže torej, da se bo iter, ki mu ni bilo več videti konca, v kratkem sklenil. Pravijo, da bi moral senat poskrbeti še samo za nekatere tehnične pravke in s tem pripeljati do uresničitve reforme, ki jo Italija pričakuje že veliko let.

Reforma, o kateri bomo podrobneje pisali, ko bo vstopila v veljavo, določa predvsem popolno parifikacijo vojaščini in ujava možnost civilnega služenja tudi na tujem v sklopu humanitarnih akcij, tudi v sodelovanju z vojaškimi silami. Zakonski osnutek predvideva neko dvojno fazo, kar se tiče časovnih rokov, v katerih bi morali zainteresirani predstaviti prošnje za civilno služenje. Do 31. decembra 1999 bo treba pro-

šno predstaviti v roku šestdeset dni od vstopa v vojaško službo ali, v primeru odloga, do 31. decembra pred letom vpoklica v vojaško službo (tako kot doslej). Ministrstvo bo moralo odgovoriti v šestih mesecih, v drugačnem primeru bo veljalo pravilo tihe privolitve ("silenzio-assenso"). Od 1. januarja leta 2000 dalje pa bo treba prošnjo predstaviti v petnajstih dneh po naboru, ki bo za vse potekal v trenutku, ko se končata obdobje odlogov in zakasnitev. Odgovor bo moral biti izdan v teku devetih mesecev. Ne bo pa veljalo več pravilo tihe privolitve. Če torej v devetih mesecih ne bo odgovora, kaže, da bo zainteresirani "prost" vseh vojaških obveznosti.

Gre seveda za prehodne določbe, na katere bo verjetno senat posegel in jih v čem spremenil, morda v smislu poenotenja časovnih rokov.

V KRANJU IZŠLA STROKOVNA KNJIGA

MANAGEMENT V TURIZMU

GABRIJEL DEVETAK

Pred kratkim je izšel drugi del knjige skupine avtorjev z naslovom *Management v turizmu*. Delo so uredili dekan fakultete za organizacijske vede Kranj prof. dr. Jože Florjančič, prodekan iste fakultete prof. dr. Jože Jesenko in Margareta Benčič. Knjigo, ki obsega 357 strani, je izdala Založba Moderna organizacija v okviru UM Fov Kranj in natisnila Kopimica Deu.

Na začetku lanskega leta je izšla knjiga z istim naslovom, ki jo je tudi napisala skupina avtorjev in je zajemala poglavja o organiziranosti turistične dejavnosti, marketingu v turizmu, problematiki kadrov, financ, kakovosti, varstva okolja, informatike itd.

Tokratni del je praktičen in teoretičen ter obravnava zanimive teme, kot so vzporedne dejavnosti v turizmu, oblike turizma in vprašanje turizma v Sloveniji. Avtorji se zavajajo, da niso zajeli vseh tem, ki se nanašajo na turizem. Kljub temu pa velja priznanje za vložen trud, saj predstavlja tako prvi kakor tudi drugi del publikacije velik prispevek k nadaljnjemu razvoju turizma Slovenije in k poglobljanju v tej panogi, spoznavanju novih oblik dela in izobraževanja kadrov. Pri tem strokovnem delu je sodelovalo petnajst strokovnjakov s tega področja. V prvem delu knjige, ki obravnava vzporedne dejavnosti v turizmu, je pet avtorjev obdelalo problematiko carin, zavarovalništva, preskrbe z gorivom in sodelovanje Avto moto zveze Slovenije na tem področju. V drugem delu so zajete naslednje oblike turizma: zavaroval-

niški, igralniški, sejamski, kongresni, gorski in lovski turizem. Verjetno je prav igralniški turizem, ki ga je celovito predstavil Dušan Luin, prvič v taki obliki objavljen pri nas. Avtor se je dotaknil antropoloških osnov iger na srečo, pregleda razvoja legalnega igralništva doma in v svetu. Dotaknil pa se je tudi managementa v igralniško-zabaviščni dejavnosti in na kratko prikazal globalne strateške opredelitve razvoja turističnega produkta igre in zabave v Sloveniji.

Glede na dejstvo, da premalo poudarjamo kongresni turizem, je Peterlič orisal najpomembnejše značilnosti in prvine tega kongresnega turizma. Zlasti je lepo osvetlil kongresno dejavnost doma in v svetu, vrste kongresnih prireditvev, finančne učinke na tem področju kakor tudi poudaril učinke kongresne dejavnosti. V izredno praktičnem tretjem poglavju pa je prikazan turizem v Sloveniji. Šest avtorjev je za posamezne slovenske regije podalo značilnosti, tradicijo, probleme turističnega razvoja, zanimive projekte in številne druge značilnosti. Nekateri avtorji so se dotaknili tudi strategije razvoja turizma v posameznih regijah.

Prepričani smo, da bo to najnovejše delo Založbe Moderna organizacija iz Kranja spodbudilo tudi druge avtorje in organizacije k proučevanju managementa v turizmu. Ta knjiga bo praktičen vsakdanji pripomoček za slovensko turistično gospodarstvo in usposabljanje mlajših strokovnih kadrov na tem področju.

ZELO USPEŠNO
AJDOVSKO PODJETJEFRUCTAL
VODIJO
PREDVSEM
ŽENSKO

V Sloveniji, kjer je zelo veliko primerov podcenjevanja in omalovaževanja žensk in mater tudi na delovnih mestih, so seveda tudi izjeme, žal redke. Zaradi tega v javnosti močno odmeva stanje Živilske industrije Fructal v Ajdovščini, kjer moškim in ženskam posvečajo enako pozornost ter jih vrednotijo zgolj po opravljenemu delu. "Glede na to, da je svet sestavljen iz približno polovice žensk in polovice moških, je prav, da tako razporeditev posnemamo tudi v našem podjetju," zatrjuje Cvetana Rijavec, predstavnica uprave in generalna direktorica Fructala.

V tej industriji, ki je največji slovenski proizvajalec sadnih sokov, otroške hrane in drugih izdelkov, je od 791 zaposlenih 377 žensk. Ženske, izobražene in izkušene, zasedajo tudi skoraj vsa vodilna mesta v upravi in strokovnih službah.

Fructal zelo uspešno posluje. Lani je bila proizvodnja vredna že okoli 10 milijard tolarjev: 40% dohodka so dosegli z izvozom (nekateri sokovi izvažajo tudi v Italijo), precej so povečali tudi dobiček. Ta je v Fructalu lani znašal nad 414 milijonov tolarjev.

M.

SLOVENIJA MED PRVIMI

IZDAJA EVROOBVEZNIC
V EVRIH BO PRVA
V SREDNJI EVROPI

Slovenija bo kot prva država na področju Srednje Evrope preizkusila porajajoči se trg z novo evropsko valuto - evrom.

Na slovenskem ministrstvu za finance so se namreč pred dnevi odločili za izdajo obveznic v znesku 400 milijonov evrov. Londonska enota ameriške investicijske banke J.P. Morgan, ki jo je ministrstvo za finance izbralo za eno od dveh vodij izdaje (druga je francoska banka Parisbas), je vodilna na novem kapitalnem trgu z valuto evro. Izdaja slovenskih "evro obveznic" pa bo zagotovila tudi zanje nova teža izkušnja. V nobeni srednjeevropski državi se namreč še niso odločili za izdajo takšnih obveznic. Slovenija namerava sredstva, pridobljena z izdajo novih obveznic, uporabiti za predčasen odkup tako imenovanih obveznic NFA, ki jih je izdala v zameno za svoj delež dolga nekdanje skupne države Jugoslavije. Določen delež pri odkupu omenjenih obveznic naj bi prispevale tudi razne poslovne banke.

O vključevanju v Evropsko denarno zvezo in uvedbi evra sicer v Sloveniji intenzivno

razpravljajo, predvsem seveda v bankah, finančnih ustanovah in ministrstvu za finance. Naša država bo novo evropsko denarno enoto lahko uvedla šele po sprejemu v EZ, če bo do tedaj seveda izpolnila zahtevna finančna in druga merila. Na finančnem sejmu Kapital 98, ki se je začel v torek, 21. aprila, v ljubljanskem Cankarjevem domu in bo trajal do petka, 24. t.m., so razprave guvernerja centralne banke, ministrov, znanih finančnikov in strokovnjakov z drugih področij v veliki meri namenjene prav obravnavi raznih vidikov vključevanja v Evropsko denarno unijo in uvedbe evra.

Predavatelja o omenjeni temi sta bila dr. Franjo Štiblar iz Nove ljubljanske banke in dr. Vladimir Lavrač iz Inštituta za ekonomsko raziskovanje v Ljubljani. Govorila sta o strategiji Slovenije pri vključevanju v Evropsko denarno unijo, gospodarskih prednostih in pomanjkljivostih omenjenega procesa in stroških vključevanja; pa še o vplivu in posledicah uvedbe evra za slovenska podjetja, o evru in slovenskih finančnih ustanovah, o odnosih med članicami EZ in državami nečlanicami ter o vplivu uvedbe evra na slovenski finančni trg.

M.

AMATERSKI NOGOMET

VESNA ŽE NAPREDOVALA
V PROMOCIJSKO LIGO!

ERIK DOLHAR

Juventina iz nje izpadla. Priznanje za Doberdobca Daria Frandoliča in Brežana Silvestra Korena.

Kriška Vesna (na sliki) je po domači zmagi proti enajsterici Edile Adriatica (3-1) in istočasno domačem uspehu Sovodenj proti kriškemu neposrednemu tekmeu Futuri (3-1) dosegla zgodovinski uspeh, saj je že dve koli pred koncem prvenstva 1. amaterske lige prvič v svoji zgodovini napredovala v promocijsko ligo. Križani so si napredovanje povsem zaslužili, saj so vodili večji del prvenstva. Nogometaši in navijači so lahko tako v nedeljo dali duška svojemu veselju, med najbolj zadovoljnimi pa je bil seveda predsednik Vesne Franc Catto, ki je izjavil, da je to najlepši trenutek v njegovi dolgi nogometni karieri.

Če so se v Križu veselili, pa so obenem v Štandrežu žalovali, saj je domača Juventina po domačem porazu z Monfalco-nejem (2-3) izpadla iz promocijske lige.

Zamejski nogomet pa je bil deležen še dveh velikih priznanj. Na občini v Gradišču je deželna komisija nogometne zveze dodelila posebno priznanje za mladinsko dejavnost Klop mladih pobudniku združenih slovenskih ekip, Doberdobcu Dariu Frandoliču (na mali sliki). Predsednik nogometnega odseka ŠD Breg Silvester Koren pa je bil za 30 let neprekinjenega delovanja v nogometnem svetu deležen pose-

bne nagrade Premio di benemerenzia. Na slovesnosti v hotelu Sheraton v Rimu mu jo je izročil sam predsednik italijanske nogometne zveze FIGC, odv. Fran-

co Nizzola, kateremu je Koren podaril zadnjo izdajo dvojezičnega Zbornika slovenskega športa v Italiji. "Slovesnost v Rimu je bila enkratno doživetje, saj so nas pogostili s kosilom in večerjo, v hotelu pa smo tudi prenočili. Priznanja se seveda zelo veselil", je ob vrnitvi domov izjavil "Riba".

OSTALI IZIDI

PROMOCIJSKA LIGA: ZARJA/GAJA 97-Ponziana 2-0, PRIMORJE ADRIAKER-San Luigi 0-3

2. AMATERSKA LIGA: Sagrado-MLADOST 2-8, Chiarbola-BREG 0-0, Villanova-PRIMOREC 2-1

3. AL: KRAS - S. Andrea 1-2, BREG B-Campanelle 0-1, ZARJA/GAJA B-Pieris B 1-2

USPEL MEMORIAL ŠKABAR

SK Devin je v nedeljo, 19. t.m., priredil pohod iz Praprota do Repna - že 12. Memorial

Mirko Škabar. Lepo pomladansko sonce je privabilo več kot 300 ljubiteljev narave.

99-LETNI LEON ŠTUKELJ V NEW YORKU

Najstarejši olimpijski zmagovalec na svetu, 99-letni Slovenec Leon Štukelj, je v okviru praznovanja svojega visokega življenjskega jubileja - stotega rojstnega dne, ki ga bo slavil 12. novembra letos, 14. t.m. obiskal tudi New York. Štukelj, ki je v svoji bogati karieri osvojil šest olimpijskih medalj, se je mudil v "Velikem jabolku" na povabilo lastnika podjetja A&E Trading Inc. Emila Gasparija.

ODBOJKA / INTERVJU MARKO KALC

MARKO KALC NOVI SELEKTOR
SLOVENSKE IZBRANE VRSTE

IVAN BAJC

Marko Kalc je v zamejskih odbojgarskih krogih izredno dobro poznan in cenjen kot odlični strokovnjak. Izhaja iz Borovih vrst, svojo trenersko sposobnost pa je izpilil še v Rimu, Firencah in pri goriški Olympii. Predlanskim je uspešno opravil še mednarodni trenerski izpit najvišje stopnje, trenerska pot pa ga je letos popeljala vse do krmila lanskega slovenskega državnega prvaka, ženske odbojgarske ekipe Kemiplas iz Kopra. Nič čudnega torej, da se je med tem vzponom znašel še na klopi glavnega trenerja ženske članske odbojgarske reprezentance Slovenije.

Marka Kalca smo vprašali, kako je sploh prišlo do tega prestižnega imenovanja: "S funkcijarji Odbojgarske zveze Slovenije sem imel stike že na finalu državnega pokala decembra meseca. Vprašali so me, če bi lahko pristopil k štabu slovenske članske izbrane vrste. Potem sem bil s funkcijarji zveze v stiku do polovice marca, ko so pogovori zajeli tudi moje imenovanje za glavnega trenerja reprezentance, ki so se pozitivno sklenili."

Si sploh kdaj pričakoval, da te bo trenerska pot popeljala v sam vrh slovenske odbojke?

Presenečen sem, saj je to imenovanje zadoščenje in cilj za vsakega trenerja. Ob klubskem delu me bo nova pogodba glavnega trenerja reprezentance vezala vse do junija leta 1999. Ta položaj je treba sedaj le še formalno potrditi, tako da lahko takoj pričnemo z zastavljenim delom.

Kako pa je z organizacijo slovenske odbojke? Kakšni so njeni cilji?

To je težko vprašanje, saj je sedaj veliko dela prav na pod-

ročju organizacije. K reprezentanci je na srečo pristopil važen pokrovitelj, to je novogoriški HIT, ki nam bo dovoljeval, da lahko postavimo na noge soliden program priprav in organizacije. Vsekakor pa je pot vse prej kot z žametom postлана, saj moramo še vse dokazati. Z reprezentanco si bomo morali najprej zaslužiti nastop na prihodnjem evropskem prven-

stvu. V kvalifikacijskih tekmah bomo spoznali moč Madžarske, ZR Jugoslavije, Slovaške in Francije. Sele nato bomo lahko ocenili naše možnosti.

Kateri pa so tvoji nadaljnji cilji?

Vsak trener stremi za tem, da bi se čimbolj izpopolnil v vseh elementih. Le s trdim delom lahko dosežeš boljše rezultate; to velja tudi za trenerje. Sedaj me seveda najprej čaka izziv državne reprezentance, s katero bom stalno zaseden od 9. maja do 20. junija. Vzporedno s tem bom seveda delal tudi s klubom, saj tudi tukaj ciljamo na izboljšanje letošnjih rezultatov.

Tako si zaseden na visokih nivojih, da si se nekako "odklopil" od zamejske odbojke. Imaš še kaj časa, da bi ji sledil?

Poklicni odbojkarji in trenerji ne morejo jahati dveh konj. Delo te tako prevzame, da časa za ostalo kar zmanjkuje. Jasno je, da z velikim zanimanjem spremljam našo odbojko. Vedno težje je obdržati nivo in kakovost. Za to je seveda več razlogov; glavni je širina baze, se pravi število igralcev, gospodarska kriza pa je tudi doprinesla svoje. Splošno pozitivno oceno lahko podelimo moški šesterki Vala, ki dosega odlične rezultate; s takim delom lahko pride res visoko. Glede na lansko sezono sta nekoliko v krizi obe Slogini ekipi. Ostali klubi pa skušajo obdržati vsaj minimalno delovanje, kar je po mojem v zamejskem svetu sedaj najvažnejše. Vsekakor je treba postaviti na noge nove organizacije, ki bi v prihodnje lahko pripomogle k boljšemu razvoju oziroma potrditvi dosedanjih rezultatov.

KOŠARKA

JADRAN NTKB V KONČNICI PRVENSTVA

V D ligi so Kontovelci doživeli black-out, v promocijski pa je Breg poskrbel za prvovrstno presenečenje na igrišču vodilne peterke.

Združena ekipa Jadrana NTKB se je s sobotno zmago na domačem igrišču Doma pristaniških delavcev pri Bričičih proti Istrani (končni izid 81-77, prvi polčas 34-39 za goste) že matematično uvrstila v končnico prvenstva C lige. O tekmi nam je Jadranski trener Valter Vatovec (na sliki) povedal: "Vedeli smo, da bo tekma za nas težka, vendar nisem pričakoval, da nas bodo nasprotniki tako izmučili. Vseeno smo v drugem polčasu, ko smo zaostajali za devet točk, spet dobro reagirali in potem tudi zmagali. Upam, da bo teh pritiskov zdaj dovolj in da bomo odigrali naslednjo tekmo z Monfalco-nejem sproščeni. Nasprotniku, ki je trenutno na lestvici deset točk pred nami, bomo skušali zagreniti življenje in zmagati."

Sedaj ste matematično v play-offu. Kaj pa vas še loči od tistega 3. mesta, ki omogoča boljši izhodiščni položaj v končnici prvenstva?

Ena zmagala, se pravi, da moramo zmagati ali naslednjo tekmo z Monfalco-nejem ali v Gorici. Upam, da bomo že v soboto našim navijačem priskrbeli lepo predstavo. Danes je bil tudi "rekord" gledalcev, saj mislim, da jih še nikoli ni bilo tako malo. V soboto pa bo verjetno prišlo tudi iz Trčiča veliko ljudi; lepo bi bilo, da bi naši navijači v lepem številu prisostvovali lepi košarkarski predstavi.

Kakšni so Troji občutki, ko domala vsak dan treniraš fante? So pripravljeni na veliki skok: končnico prvenstva in na prestop v višjo ligo?

Glej, forma je relativna, bistvena pa je motivacija. Ko si v play-offu, ko igraš tekmo z najboljšimi, s prvimi na lestvici, moraš biti motiviran. Če pa nisi, je bolje, da nehaš igrati košarko. Tudi zato pričakujem na naslednji tekmi dobro igro. Če želimo premagati Monfalco, moramo gotovo igrati tudi veliko bolje, kot smo igrali tokrat.

ED

OSTALI IZIDI

D LIGA: SKUPINA ZA NAPREDOVANJE: BOR RADENSKA - Inter 1904 80-70. SKUPINA ZA OBSTANKE: Lega Nazionale - KONTOVEL 52-47 (28-25), CIBONA PREFE. MARSICH - Termoidraulica 77-74

PROMOCIJSKO PRVENSTVO: Momo Giò - BREG 61-69

DOMAČA ODBOJKA

OBČNI ZBOR
BORA IN
PRIZNANJE
ZA MATEJA
ČERNICA

Smola deklic Sloge v deželni finalu. Naš Prapor ostaja v D ligi.

V ponedeljek, 20. t.m., je bil na prenovljenem odru Stadion 1. maj v Trstu redni občni zbor Odbojgarskega društva Bor. Predsednik Pino Rojc, ki je v vodstvu društva "na vrat na nos" iz znanih razlogov zamenjal prejšnjega predsednika Milana Taučerja, nam je posredoval obračun opravljenega dela: "Do tega občnega zbora je prišlo po nekaj letih, potem ko so nas v prejšnjih sezonah pestile tako finančne kot kadrovske nepravilnosti. Občni zbor smo sklicali, da bi pomladili ves odbor, ki bo našo odbojko vodil naprej. Obračun je tokrat skromen v primerjavi z drugimi leti. Mislim, da bo odbojka pri Boru spet zrasla, tako da bomo spet dosegali rezultate, ki smo jih bili vajeni. Imamo samo mlade igralce, zato letos nismo pričakovali posebnih rezultatov. S tem smo se sprijaznili že prej, ko smo spoznali, da je konkurenca pri moških precej močnejša, naraščajo pa je zelo malo in zato ni selekcije."

Na koncu je bil izvoljen pomlajen odbor, ki si bo na prvi seji v ponedeljek, 27. t.m., porazdelil funkcije.

GLAVNI ODBOR: Tjaša Gruden, Dejan Furlanič, Laura Carli, Breda Čok, Dani Mikolj, Igor Može, Pino Rojc, Rado Šušteršič, (Marko Coloni, Martina Flego, Silva Meulia, Nataša Rauber). NADZORNI ODBOR: Jasna Rauber, Mario Šušteršič, Katja Kalc (Stanko Flego).

Našega najboljšega odbojkarja Mateja Černica je selektor italijanske reprezentance Bebeto spet poklical v izbrano vrsto. Matej bi lahko igral že na prijateljski tekmi proti Kubi 2. maja.

Tržaške prvakinje, deklice Sloge, so se morale na deželni finalu v Zoppoli zadovoljiti s 4. mestom. Zreb jim ni bil naklonjen, poškodovala pa se je še podajačica.

ED

SOBOTNI
PRVENSTVENI IZIDI

MOŠKI: B1 LIGA: Boomerang - VAL LA GORIZIANA KMEČKA BANKA 3-0

B2: Noventa - SLOGA KOIMPEX 1-3

C: Vivil - OLYMPIA AGRARIA TERPIN 3-0, San Vito - SOČA UNITECNO 3-1, BOR - Buia 0-3

D: VAL KOIMPEX - Fiume Veneto 2-3, Remanzacco - NAŠ PRAPOR 2-3

ŽENSKE: B2: SLOGA KOIMPEX NTKB - Castenetto Sedie 0-3

C: OLYMPIA KMEČKA BANKA - Farra 0-3, VAL IMSA BCC - Cas-sacco 0-3

D: BOR FRIULEXPORT-SGT 3-2, Staranzano - SLOGA SAVA 3-1

TENIS

MOŠKA B LIGA: 4. kolo: Fa-enza - GAJA 6-0

DALJE NA STR. 16

ŠPORT

ODBOJKA

19. TURNIR OLYMPIE
"PETER SPAZZAPAN"

Športno združenje Olympia vabi na 19. Turnir Peter Spazzapan, ki bo od 8. do 13. junija letos na odprtem igrišču ob telovadnici na Drevoredu 20. septembra št. 91 v Gorici.

PRAVILNIK

1. Vsaka ekipa ima lahko največ do 12 vpisanih igralcev; seznama po prvi tekmi ni mogoče spremeniti.
2. Ekipa mora imeti na igrišču obvezno 4 igralce in 2 igralke; menjave so možne samo med športniki istega spola.
3. Društva se lahko poslužijo športnic in športnikov drugih društev, ki pa morajo imeti uradno dovoljenje društva, da lahko igrajo.
4. Ekipa, ki se ne predstavi na igrišču v 20 minutah po urniku začetka srečanja, izgubi tekmo z najslabšim rezultatom.
5. Mreža je postavljena na višino 2,43 metra.
6. V kvalifikacijskih tekmah bosta dodeljeni dve točki ekipi, ki zmaga; v primeru, da bi imele ekipe na koncu enako število točk, se bo upoštevala razlika v setih in v skrajnem primeru razlika v točkah.
7. Ob vpisu sprejmejo društva v celoti pravilnik, ki pa ga organizator lahko spremeni brez vsakega priziva s strani društev med turnirjem samim.
8. Športno združenje Olympia odklanja katerekoli odgovornost za poškodbe ali škodo, ki bi jo utrpeli osebe ali stvari med turnirjem.

Za morebitna pojasnila se lahko obrnete do naslednjih oseb (in telefonskih števil):

Marjan Vogrič (dom 538169, delo 520011),

Andrej Vogrič (dom 536807, prenosni tel. 0335-5276008),

Franco Bagon (dom 882412, prenosni tel. 0347-4185010),

Simon Komjanc (dom 884096, prenosni tel. 0338-8108678),

Martin Komjanc (dom 884106, delo 531407, prenosni tel. 0330-245350),

Edi in Marko Lutman (dom 81907, delo 535114, prenosni tel. 0335-6399359).

BALINANJE

KOLEDAR ZAMEJSKEGA PRVENSTVA 1998

Balinarska komisija pri Združenju slovenskih športnih društev v Italiji je na seji dne 23. februarja letos določila naslednji razpored tekmovanj za Zamejsko balinarsko prvenstvo 1998:

DATUM	VRSTA TEKMOVANJA	ORGANIZATOR FINALA
7. maja	PRVENSTVO ZA ENOJKE	ŠK Kras Zgonik
14. maja	PRVENSTVO V PRECIZNEM ZBIJANJU ("TEPIH")	ŠZ Gaja Padriče
11. junija	PRVENSTVO ZA DVOJKE	ŠD Nabrežina
2. julija	PRVENSTVO V OBVEZNEM ZBIJANJU IN BLIŽANJU OZ. KROG	ŠD Polet Opčine
23. julija	PRVENSTVO ZA TROJKE	Gorica
17. sept.	PRVENSTVO ZA ČETVORKE	Primorje Prosek

POTRES
POŠKODOVAL
CERKVE IN
SPOMENIKE

Škoda na sakralnih objektih je večja, kot je na začetku kazalo. Ker gre za nekatere spomenike kulturnozgodovinske in umetniške vrednosti, je škoda natančno težko ugotoviti. Po prvih ocenah je bilo poškodovanih od 40 do 50 cerkvenih stavb. Pozneje pa so ugotovili, da so poškodovani objekti tudi na cerkljanskem območju. Tako je število poškodovanih stavb naraslo na 105, od tega 86 cerkva in 19 župnišč.

Najbolj so poškodovane cerkve v Bovcu, v župnijah Drežnica, Tolmin in Podbrdo,

Oškodovana cerkev Device Marije v Polju pri Bovcu

skupine med ljudmi sprašujejo ne le po materialnih, a tudi po duhovnih potrebah. Veliko ljudi si želi tudi spodbudne besede ali pozorne tolažbe. Skupaj z Rdečim križem skrbimo predvsem za starejše in socialno ogrožene ljudi, kot so družine z otroki brez strehe nad glavo, brez službe. Porazdelili smo najprej pomoč za prvo silo. Ljudje so sedaj bolj umirjeni. Nekoliko apatični so le tisti, ki imajo zelo poškodovane domove. Godi se, da hodi mo eden mimo drugega, vsak s svojimi skrbmi. Na nas je, da se posvečamo samo človeku v stiski. Poškodovanih je veliko zasebnih hiš, javnih stavb, sakralnih spomenikov. Nekateri so pred kratkim popravili hiše in kredite odplačali. Domačini, trezni in kleni ljudje, sami ne bodo zmogli."

Kako lahko pomagamo odpravljati posledice potresa? Najbolj potreben je denar, ker državna pomoč ne bo nikakor zadostna. Podjetja in delavci se bodo našli tudi v prizadetih krajih. Humanitarne organizacije vedo za najbolj potrebne in bodo skrbjele, da se bo pomoč delila pravično. Odprtih src in odprtih rok za to, da bo Posočje spet zaživel!

podružna cerkev Sv. Roka v vasi Krn in zvonik župne cerkve v Kamnem. Poškodovani so oltarji, plastike in poslikave v Bovcu, Logu pod Mangartom (Groharjeve freske) in Soči (poslikava slikarja Tonea Kralja). Pri obnovi bo potrebno sodelovanje med različnimi strokami. Čimprej bi bilo treba pristopiti k zavarovanju pred morebitnimi nadaljnjimi tresljaji, ob katerih bi se lahko spomeniki dodatno poškodovali ali celo porušili. V večini cerkva na tolminskem območju so se pojavile večje ali manjše razpoke, poškodovani so strehe in zidovi, ponekod pa tudi inventar.

V zvezi s poškodbami na etnoloških spomenikih še ni jasne slike. Prizadeti so predvsem spomeniki v vaseh Magozd in Drežniške Ravne. V Bovcu sta poškodovani dve stavbi, ki sestavljata "osrečje in dušo" mestnega trga, in sicer stavbi pošte in občine, vendar ju ne bo potrebno rušiti. Spomeniki iz prve svetovne vojne niso utrpeli večje škode, razen spomenika na križišču ceste Bovec - Log pod Mangartom - Trenta.

V cerkvi sv. Mateja v Gornjih Ravnah pri Drežnici pa je zaradi potresa odpadel belež in odkril doslej neznan freske gotskega umetnika. Zelo večjeje to je Jernej iz Loke, ki je slikal na Bovškem.

Konteinersko naselje v Mali vasi v Bovcu. Spodaj levo: domovi se praznijo.

S 1. STRANI

ODPRTEGA SRCA IN ODPRTIH ROK!

16

ČETRTEK
23. APRILA
1998

Pomoč za najbolj prizadete je prišla iz vse Slovenije. Zaradi pomanjkanja skladiščnih zmoglosti je civilna zaščita ponekod s težavo obvladovala tolikšno dobavo blaga. Vendar je bil vsak dar dobrodošel. Humanitarno pomoč so skupine prostovoljcev in vojni obveznikov civilne zaščite razvažale tudi v bolj oddaljene Trento, Sočo, Lepeno, kjer je škoda velika. Izrazov solidarnosti je bilo doslej veliko. Ljudje ne odklanjajo nobene pomoči. Potrebe - tudi v dobavi hrane - pa se bodo lahko pokazale kasneje.

Družine čez noč zahajajo v zasilna bivališča, zjutraj pa se vračajo na svoje domove, svoje stvari pospravljajo in odnašajo na varno. Humanitarne organizacije so doslej zbrale ponudbe vseh vrst. Slovenci so tudi iz oddaljenih krajev ponudili bivališča za najbolj potrebne. Velika večina teh pa ne namerava zapustiti domov.

Temeljiti popis škode na celem območju še ni izdelan, računajo pa, da bo v kratkem. Za bivanje neprimerne hiše - samo na Bovškem so jih našteali približno sto - so označili z rumenim ali rdečim

spremljali in nadzorovali sanacijo. Ta se bo začela, ko bodo komisije sodnih cenilcev in strokovnjakov, predvsem statikov, proučile ekonomičnost obnove vsake stavbe in določile ustrezne ukrepe. Na območje so že prišli gradbeniki z vseh vetrov. V vsaki komisiji bo vsaj po en domačin iz občine. Sestavljali jo bodo izvedenci, ki jih bosta določila občina in resorno ministrstvo. Posebno pozornost bodo posvetili poenotenim kriterijem. Lastniki, ki se bodo pritožili, da jim je bila stavba nedosledno ocenjena v primerjavi z drugimi stavbami, bodo imeli možnost ponovne ocene. Delo komisij bo koordiniralo ministrstvo za okolje in prostor. Z razliko od ponesrečenega ocenjevanja zgradb leta 1976 bodo tokrat ocenili prav vsak objekt, in to po enotni metodologiji. Doslej so ugotovili, da je začasno neuporabnih zgradb v občini Bovec 223, v občini Kobarid 71, v občini Tolmin 13, v občini Bohinj 1, v Cerknem pa 2.

Pomoč so ponudile tudi humanitarne organizacije iz tujine. Med prvimi se je iz sosednje Italije zglasila Karitas. Pripravljenost goriške

znamenjem. Marsikje zunanji videz stavbe ne kaže na posebno škodo, saj se je rušilna sila potresa znesla predvsem na notranje zidove. Zasilna naselja s kontejnerji in prikolicami so pripravili v bližini krajev, kjer je škoda največja, zato da bodo ljudje

in videmske Cerkev je sad že skoro dvajsetletnih povezovanj s tolminsko in kobariško cerkveno skupnostjo, ki so si zadale zgodovinsko nalogo preseganja meje in predsodkov. Prostovoljka Nada Ivančič iz Bovca je o delu Karitas povedala naslednje: "Naše